

Zij staan voor veiligheid

Interview met
minister Annelies Verlinden

Hoe kiezen voor
de open ruimte?

Vierde pijler inburgering:
nieuwkomers sociaal integreren

benut elke waterkans

Meer info? Scan me!

Hoe breng je de visie uit een hemelwaterplan in de praktijk? Welke scenario's zijn er mogelijk en wat is hun impact op de waterbalans? Hoe zet je bij de heraanleg van de straat maximaal in op klimaatrobustheid? Benut elke boven- én ondergrondse waterkans met ons blauwgroen advies!

blauwgroenadvies@aquafin.be

14

STEFAN DEWICKERE

36

STEFAN DEWICKERE

47

REFUJ INTERIM

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Kristof Audenaert**
- 14 **Interview met minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden: 'Ik zal blijven vechten voor de politie'**

De minister is vastbesloten om te blijven zoeken naar verbeteringen van het statuut en de organisatie van de politie, ook al maakt de budgettaire context dat vandaag moeilijk. Geweld tegen de politie, de financiering van de politie en hulpverleningszones, en bestuurlijke handhaving van de georganiseerde criminaliteit zijn de gewichtige thema's die ze niet uit de weg gaat voor Lokaal.

- 19 **De lokale financiering van de veiligheidsdiensten**
- 21 **Commerciële kickboks gala's in jouw gemeente?**
- 23 **Dringend maatregelen tegen haatspraak en polarisatie nodig**
- 24 **Pensioenfactuur wordt peperduur**
- 28 **De toekomst van Lynn Berger: 'Zorg is het fundament van de samenleving'**
- 32 **Nieuwe infrastructuur _ Huis Madou**
- 36 **Interview met Dieter Wouters, Jan Dalemans en Tom Coppens: 'Kiezen voor de open ruimte'**

Het ruimtebeleid liet eigendomsrecht steeds prevaleren op het behoud van de open ruimte en versmalde het drieluik plannen-vergunnen-handhaven tot vergunnen. De bouwshift kan voor een trendbreuk zorgen. Maar hoe moet die er komen, en met welke middelen? En welke rol kunnen de lokale besturen spelen? Hoogleraar Tom Coppens gaat in gesprek met burgemeesters Dieter Wouters en Jan Dalemans.

- 42 **Tendensen in kindvriendelijkheid**
  - 47 **Vierde pijler maakt werk van sociale integratie nieuwkomers**
- Vanaf Nieuwjaar wordt verwacht dat lokale besturen voor nieuwkomers een aanbod ter beschikking stellen op het vlak van sociale netwerking en participatie, en daar de regie van uitvoeren. In het kader van deze vernieuwingen werden er 26 proeftuinen opgezet. Menen, Harelbeke, Wervik en Wevelgem stapten samen in een proeftuin.
- 51 **Lokale sleutels voor preventief gezondheidswerk**
  - 55 **Het KMI zal steeds meer lokaal het weer voorspellen**
  - 57 **Herbeleef de Klimaatdag 2022**
  - 58 **In contact met Kimberly Catry**
  - 60 **Agenda**
  - 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
  - 62 **Filip fileert**
  - 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover: Neuzen in dezelfde richting, goedgemutst en klaar voor actie: Naomi Davies en Robby De Beule van Politiezone Regio Puyenbroeck hebben er duidelijk zin in. De politiezone bedient de gemeenten Lochristi, Moerbeke, Wachtebeke en Zelzate.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92

VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsb.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsb.be/lokaal-abonnement

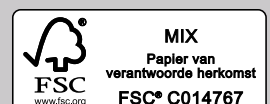
Praat mee over Lokaal met #VVSglokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsb

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

NIEUW!

8^e EDITIE

CODEX LOKAAL BESTUUR

Door Marian Verbeek en Marie-Laurence Naets

KORTE INHOUD

- ▶ Alle wetgeving over het Decreet Lokaal Bestuur: gecoördineerd en gecodificeerd met verwijzingen naar relevante omzendbrieven en andere wet- en regelgeving.
- ▶ De talrijke verwijzingen naar artikelen worden uitgeschreven.
- ▶ Met een uitgebreid trefwoordenregister en een chronologisch register die het zoeken vergemakkelijken.

ONZE AUTEURS-EXPERT(S)

Een samenwerking van **VVSG** vzw en **Inforum**.

IN DEZE ACHTSTE UITGAVE VIND JE O.A.:

- ▶ het nieuwe Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021;
- ▶ de wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds door het Programmadecreet van 23 december 2021 bij de begroting 2022;
- ▶ de Wijziging van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepaling, door de wet van 18 mei 2022 en de wet van 3 juni 2022;
- ▶ de nieuwe Uittreksels van het Programmadecreet van 23 december 2021 bij de begroting 2022 (Financiering lokale besturen - Gedeeltelijke compensatie verlies energiedividenten).

CODEX LOKAAL BESTUUR

Auteurs: VVSG en INFORUM
ISBN (print): 9782509041722

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

De cruciale lokale link van veiligheid

Veiligheid, het creëren en handhaven van een omgeving waarin burgers zich vrij en met respect voor hun fysieke integriteit kunnen bewegen, is een van de meest fundamentele kerntaken van de overheid. De lokale besturen spelen al sinds jaar en dag een belangrijke rol op het vlak van veiligheid, met name voor de lokale politie en de brandweer. Alleen al wanneer we naar de financiële cijfers kijken, valt op hoe groot de verantwoordelijkheid van de lokale besturen is. De lokale besturen staan immers in voor het overgrote aandeel van de financiering van de politie- en hulpverleningszones. Jan Leroy becijfert in deze editie van Lokaal dat er in 2021 zo'n 1,4 miljard euro aan exploitatiesubsidies van de lokale besturen naar de politie- en hulpverleningszones vloeide. Van dat bedrag gaat bijna 1,1 miljard naar de politiezones en 340 miljoen naar de hulpverleningszones. Daarmee is de lokale bijdrage goed voor maar liefst twee derde van de financiering van de politiezones. De federale financiering is – via een aantal verschillende financieringsstromen – goed voor een derde van de totale lokale politiefactuur. Wanneer we naar de hulpverleningszones kijken, staan de lokale besturen ook daar in voor het gros van de financiering. Van de ooit geformuleerde – en zelfs in regelgevende teksten gegoten – 50/50-verhouding in de financiering zijn we nog een eind verwijderd. Veiligheid is een domein waaraan vanuit de lokale besturen belang wordt gehecht en de exploitatiesubsidies aan politie en brandweer nemen met meer dan 11% een behoorlijke hap uit de lokale budgetten.

Een billijke verdeling van de kosten voor het veiligheidsdomein tussen de federale overheid en de lokale besturen is voor de houdbaarheid van de lokale financiën van groot belang. De afgelopen maanden hebben we op dit vlak een aantal dossiers met argusogen gevolgd: het sectoraal akkoord dat minister Verlinden begin 2022 met de politievakbonden sloot, de financiering van de NAVAP-regeling, de financiële stromen uit het verkeersveiligheidsfonds, en de 50/50-verhouding voor de hulpverleningszones. Minister Verlinden geeft in deze editie van Lokaal aan dat het door haar gesloten sectoraal akkoord weliswaar gefaseerd zal worden uitgevoerd,

maar volledig door de federale overheid zal worden gefinancierd. Daarmee komt ze een belangrijk engagement na dat ze ten aanzien van de lokale besturen had uitgesproken. Minder goed nieuws is dat de federale compensatie aan de zones voor de NAVAP, een specifieke pensioenregeling voor politiemensen waardoor ze vroeger met pensioen kunnen, zou verdwijnen vanaf oktober 2023. De hulpverleningszones krijgen dan weer een extra dotatie om de inflatie op te vangen.

Een billijke verdeling van de kosten voor het veiligheidsdomein tussen de federale overheid en de lokale besturen is voor de houdbaarheid van de lokale financiën van groot belang.

Voor de komende jaren blijven dit echter belangrijke dossiers. De financiering door de federale overheid van zowel de politiezones als de hulpverleningszones moet structureel worden verbeterd. De minister geeft aan dat dit voor de politie een debat vergt waarbij ook gekeken wordt naar de taken én de schaalgrootte van politiezones. Het organiseren van de veiligheidsfuncties in gedecentraliseerde structuren waarbij een sterke link gemaakt wordt met het lokale beleid blijft daarbij cruciaal. Dan nog zinkt de discussie over het financiële prijskaartje van het garanderen van veiligheid voor burgers in het niets naast de reële risico's voor de fysieke integriteit van de politiemensen zelf. Dat werd recent weer pijnlijk duidelijk bij de aanval op agenten in Schaarbeek waarbij een agent het leven liet en een collega gewond raakte. Dit zijn drama's die een enorme impact hebben, uiteraard op de familieleden van betrokkenen, maar eveneens op de collega's in het politiekorps en bij uitbreiding een grote groep van mensen die zich in de publieke sector elke dag op het terrein inzetten. —

kort

Nieuwe subsidieprocedure voor toegankelijk maken van haltes

In het Masterplan Toegankelijkheid werden ambitieuze maar haalbare doelstellingen voor het toegankelijk maken van de Vlaamse halteinfrastructuur opgenomen: 50% van de haltes van het kernnet en aanvullend net zijn toegankelijk tegen 2030. Via subsidies worden steden en gemeenten ondersteund om de doelstellingen te halen.

De subsidies kunnen aangevraagd worden door stads- en gemeentebesturen in Vlaanderen, voor haltes van het toekomstig kernnet of aanvullend net, die vanaf 2022 toegankelijk worden (her)aangelegd. Het gaat over haltes gelegen aan gemeentewegen die de gemeenten zelf in beheer hebben. De forfaitaire subsidie heeft betrekking op de plaatsing van aanrijdbare boordstenen en tactiele geleiding. Na de herinrichting is de halte autonoom toegankelijk voor personen met een motorische en een visuele beperking.

Het ontwerp voor de inplanting en uitvoering moet vooraf goedgekeurd worden door de interne exploitant. (Als de halte al aangelegd is, vervalt deze voorwaarde.) De uitvoering moet gebeuren overeenkomstig het ontwerp en volgens de richtlijnen voor toegankelijke haltes.

Medewerkers van het Gemeentelijk Ondersteuningsplatform Vervoerregiowerking zijn beschikbaar voor alle mogelijke informatie. – Michiel Apers

Gemeente krijgt inspraak bij afschaffen overwegen

Vanaf nu zal Infrabel rekening moeten houden met de gemeente en de omwonenden, als het een overweg wil afschaffen. De Kamercommissie Mobiliteit keurde op 25 oktober een wetsvoorstel met de nieuwe procedure goed.

De nieuwe procedure omvat een reeks stappen. De gemeente organiseert een openbaar onderzoek over de afschaffing, zodat bijvoorbeeld omwonenden hun bezwaren ertegen kunnen formuleren. De gemeente geeft een advies over de afschaffing. Infrabel neemt een expliciete beslissing, gemotiveerd aan de hand van enkele principes in de wet. De gemeente en de wegbeheerder kunnen tegen de beslissing van Infrabel in beroep gaan bij de FOD Mobiliteit. Die kan de afschaffing terugdraaien als de beslissing van Infrabel onvoldoende rekening houdt met de principes of met het advies van de gemeente.

Deze nieuwe procedure komt grotendeels tegemoet aan het standpunt dat de VVSG tijdens een hoorzitting in maart 2021 in de Kamercommissie Mobiliteit uitbracht, maar toch niet helemaal. Wij pleitten voor een formele beslissing over de afschaffing van een overweg; tot nog toe wordt die nog binnenskamers bij Infrabel genomen. We hadden ook graag gehad dat zo'n beslissing politiek afgedekt is, maar dat is in de nieuwe procedure zelfs in de beroepsfase niet het geval.

We zijn tevreden dat de procedure voor zo'n afschaffingsbeslissing nu garandeert dat het publiek erbij betrokken wordt en dat de gemeente medezeggenschap heeft. Nu is er geen probleem zolang er een constructief overleg tussen Infrabel en de gemeente plaatsheeft, maar de gemeente heeft formeel geen poot om op te staan wanneer dat overleg vruchteloos is en Infrabel toch eigenhandig een overweg afschaft. – Steven Verbanck

oproepen

Tot 25 januari – Solidariteitsrekening scholen

Veel scholen proberen via solidariteitsacties een reserve op te bouwen om op discrete wijze leerlingen uit kwetsbare gezinnen financieel te kunnen steunen. Ze kunnen hiervoor rekenen op ouders, oud-leerlingen en vele sympathisanten. De KBS wil die solidariteit stimuleren en biedt via een 'Solidariteitsrekening Scholen' de mogelijkheid om de vrijgevigheid van vele schenkers in te zetten voor een billijker samenleving.

Informatie over deze oproep is te vinden op www.kbs-frb.be
Solidariteitsrekening Scholen in de schoot van de Koning Boudewijnstichting

Tot 30 januari – Innovatie in de palliatieve zorg

Bedoeling is vernieuwende initiatieven in palliatieve zorg te steunen die de beleving van patiënten en hun naasten verbeteren en een duurzaam antwoord bieden op de groeiende behoeften. Bijzondere aandacht gaat naar projecten voor mensen die thuis wonen, naar initiatieven voor meer kwetsbare doelgroepen en naar cultuurgevoelige initiatieven.

Informatie over deze oproep is te vinden op www.kbs-frb.be
Innovatie in de palliatieve zorg

STEFAN DEWICKERE

Word jij de zorgwerkgever van het jaar 2023?

Op 20 april 2023 reikt Zorg Magazine opnieuw tien awards uit om zorgorganisaties die het afgelopen jaar het beste van zichzelf gegeven hebben, in de bloemetjes te zetten. Sleep jij graag met jouw zorginnovatie, intern project, branding of zorgorganisatie zelf een award in de wacht? Of wil je iemand anders in de bloemetjes zetten? Laat het weten!

Lokale besturen mochten al heel wat prijzen mee naar huis nemen: in 2021 werd Zorgbedrijf Meetjesland Zorgwerkgever van het jaar en in 2022 kregen Zorgband Leie en Schelde de award voor woonzorgcentrum van het jaar en Woonzorgcentrum Zuiderlicht van Gent die voor '(andere) zorgorganisatie van het jaar'. Zowel Welzijnskoepel West-Brabant als Motena uit Roeselare veroverde toen een ereplaats.

Ben jij nu kandidaat? Registreren kan tot 14 februari 2023, de deadline voor het indienen van het dossier is 3 maart. _ Joke Vandewalle

Zorgwerkgever van het jaar 2023 - 10 Awards - 30 Genomineerden: meer informatie via www.zorgwerkgevervanhetjaar.com/#awards

Tot 28 februari _ Sociale rechtvaardigheid en armoede

Te veel mensen ondervinden dagelijks de gevolgen van sociale ongelijkheid. Vanuit die bezorgdheid steunt het Fonds Celina Ramos kleinschalige initiatieven voor mensen met een maatschappelijke achterstand, zowel economisch als sociaal, in België. De projecten moeten tot doel hebben deze mensen sterker te maken zodat ze als volwaardiger burgers kunnen participeren aan de samenleving.

Informatie over deze oproep is te vinden op www.kbs-frb.be
Projectoproep van het Fonds Celina Ramos

Immaterieel erfgoed borgen

Immaterieel erfgoed zit in hoe we feesten, onze eetcultuur, tradities en rituelen, dans en muziek, of ook in de kennis en vaardigheden van vaklui die dingen maken. Het is van iedereen en van alle tijden. Je vindt het overal, in de steden en de randstad, van aan zee tot op het platteland. Het is tegelijk van vroeger en van nu, het leeft en evolueert mee met de tijd en met de samenleving. Deze publicatie presenteert de geactualiseerde beleidsvisie van de Vlaamse overheid op immaterieel erfgoed. Ze schetst de historiek en de context, duidt begrippen en geeft aan hoe beleid wordt vertaald in beleidsinstrumenten. Wat loopt goed en wat kan beter, wat zijn de uitdagingen? Ook de rol van lokale besturen als beleidspartner komt aan bod.

www.vlaanderen.be/publicaties

Intergemeentelijk samenwerken voor economie: leidraad

Net als burgers hebben ook ondernemers heel wat verwachtingen ten aanzien van de overheid. Gemeentebesturen moeten een visie hebben op economische ontwikkeling, moeten bereikbaar zijn en ondersteuning bieden. Beperkingen op het vlak van personeel en budget leiden soms tot een grote kloof met die ondernemersverwachtingen. Sommige gemeenten overwegen daarom om onderling samen te werken zodat ze hun dienstverlening aan ondernemers en hun economisch beleid kunnen versterken. De VVSG ontwikkelde daarvoor een leidraad met concrete cases en praktische aandachtspunten.

vvsq.be/igs-economie

Bijtincidenten met honden: de VVSG pleit voor een nieuw draaiboek

Wanneer er zich een ernstig bijtincident met een hond voordoet, komt de betrokken burgemeester niet zelden onder grote druk te staan. Steden en gemeenten, burgemeesters, hebben goede informatie nodig om de gepaste maatregelen te kunnen nemen.

Half oktober vond de hoorzitting plaats over de conceptnota voor nieuwe regelgeving over de oprichting van een gegevensdatabank van bijtincidenten met honden. Bedoeling is zoveel

mogelijk informatie te verzamelen waarop een burgemeester zich kan baseren om maatregelen te nemen. De VVSG vraagt zich af of het voorgestelde register het gewenste doel zal bereiken. Problemen met honden gaan ruimer dan enkel bijtincidenten. De VVSG pleitte daarom op de hoorzitting voor een nieuw draaiboek of stappenplan, zodat lokale besturen weten wat ze kunnen en moeten doen, wanneer er zich incidenten voordoen. _ Marian Verbeek

Nieuw: Code van goede praktijk over omgevingsaspecten bij padel

Om de geluidsimpact van padel te kunnen inschatten en objectiveren is er sinds kort een code van goede praktijk 'Omgevingsaspecten bij de aanleg en uitbating van padel terreinen'. Deze is te vinden op de website van Tennis Vlaanderen.

Padel is de laatste maanden amper weg te slaan uit de media. Met de COVID-19-pandemie heeft de sport een enorme opbloei gekend. Intussen is hij uitgegroeid tot een van de vijf meest beoefende sporten in Vlaanderen. De groei ging echter gepaard met een toename van het aantal klachten, met name over geluidshinder. Sportclubs en lokale besturen kunnen wel ondersteuning gebruiken om deze problemen op te lossen. Daarom werkte Tennis Vlaanderen samen met de Vlaamse overheid (Sport Vlaanderen en departement Omgeving) een code van goede praktijk uit. Deze code is gebaseerd op een geluidsstudie die Tennis Vlaanderen liet uitvoeren en gaat onder meer in op de resultaten van de geluidsstudie, een kader met een aanvaardbaar geluidsniveau voor padelactiviteiten en een set van twaalf concrete aanbevelingen met betrekking tot de geluids- en lichtproblematiek.

Tegelijk heeft het departement Omgeving zijn brochure 'Omgevingsaspecten bij padel' geactualiseerd. Het betreft hierbij een beperkt aantal aanvullingen en verduidelijkingen en de afstemming met de code van goede praktijk. _ Steven Verbanck

WILFRZ - FLICKR

Nieuwe spelregels voor reclameborden in opmaak

De plaatsing van publiciteitsborden is vaak omgevingsvergunningplichtig. De Vlaamse overheid werkt nu aan nieuwe regels over de reclameborden. Die moeten het kader vormen waarbinnen de vergunningverlenende overheid een vergunning kan overwegen. De huidige regelgeving over waar reclame wél of niet is toegestaan, is immers verspreid over verschillende regelgeving en bovendien verouderd. De gewestelijke verordening in opmaak maakt straks een onderscheid tussen publiciteit die gebonden is aan een zaak, en publiciteit die dat niet is. De regelgeving voor zaakgebonden publi-

citeit is ruimer dan die voor niet-zaakgebonden publiciteit. De gewestelijke verordening bevat de mogelijkheid in gemeentelijke verordeningen aanvullende regels op te nemen. Van gemeenten wordt wel vereist dat als er al lokale regelgeving over publiciteit bestaat, die lokale verordening wordt aangepast.

De VVSG krijgt binnenkort de kans haar opmerkingen over de ontwerpteksten te geven. Wil je daar een bijdrage aan leveren? Maak je opmerkingen dan zo snel mogelijk over aan xavier.buijs@vvsig.be. _ Xavier Buijs

Ruime helpt gemeenten zet komende twee jaar in op e-inclusie

160 lokale besturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) ontvangen in totaal 19 miljoen euro om in te zetten op de (verdere) uitrol van lokaal e-inclusiebeleid en om internet bij kwetsbare burgers thuis te stimuleren. In totaal voeren deze 160 lokale besturen en de VGC daarvoor de komende twee jaar samen 600 acties uit.

De subsidies kaderen binnen het actieplan 'Iedereen digitaal', dat onderdeel is van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Het doel van Iedereen digitaal is dat ieder lokaal bestuur tegen 2024 een eigen lokale digitale-inclusiewerking heeft. In 2022 kwam al een eerste reeks projecten tot stand.

De 160 lokale besturen en de VGC die de subsidie ontvangen, zetten met een totaal van 193 acties in op een eerste belangrijke doelstelling, namelijk het stimuleren van de individuele toegang tot het internet op het thuisadres van kwetsbare burgers. Dit doen ze door onder andere gericht te communiceren over initiatieven voor betaalbaar internet, ondersteuning bij de aanvraag te leveren of via een financiële tussenkomst. De barometer digitale inclusie van 2022 toont aan hoe belangrijk het is de komende twee jaar in te zetten op individuele toegang tot internet voor kwetsbare burgers. De kloof qua eigen internetaansluiting tussen de bevolking als geheel en de vooral oudere alleenstaanden met een gering inkomen, is nog niet gedicht.

Ook voor volgende aspecten van e-inclusie worden lokaal acties opgezet: het versterken van competenties, vaardigheden en attitudes om digitaal mee te zijn; een ondersteuningsnetwerk opzetten waar burgers terecht kunnen met digitale vragen; een overkoepelend e-inclusiebeleid opzetten binnen het lokale bestuur; degelijke en betaalbare toegang tot hardware, software en openbaar internet; werken aan digitale toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid.

Tel al deze acties bij de 193 eerstgenoemde, dan kom je op een totaal van 600. De acties lopen tot eind 2024.

Daarnaast wil de Vlaamse overheid via de opstart van digibanken lokale partnerschappen ondersteunen die het risico op digitale uitsluiting verkleinen. Recent werden zestien nieuwe digibanken goedgekeurd, goed voor bijna 8 miljoen euro.

Bekijk het overzicht van de digibanken op digibanken.vlaanderen.be/ digibanken _ Joke Van Dyck

Steeds meer word je via de digitalisering geconfronteerd met de lelijke 'koterijen' aan de achterkant van de overheid. We krijgen vaak 'digital translation', waarbij oude analoge processen 'vertaald' worden naar digitale. Terwijl die processen eigenlijk helemaal getransformeerd moeten worden, met de burger als uitgangspunt.

Peter Hinssen, innovatie-ondernemer en partner nexxworks, De Tijd 8/11

Beleidsmakers hebben legitieme bezorgdheden over burgerparticipatie. Een goed design van participatieve processen kan echter aan veel van deze bezorgdheden tegemoetkomen. Bovendien hoeft burgerparticipatie bestaande systemen niet te vervangen. Integendeel, representatieve en deliberatieve democratie kunnen (of moeten) elkaar versterken.

Jan Boon en Sofie Hennau, beiden docent democratie en bestuurskunde aan de School voor Sociale Wetenschappen van de UHasselt in De Morgen 9/11

Het merendeel van de lokale politici handelt deontologisch en ethisch correct. Maar helaas zullen er altijd mensen zijn die de boel belazeren. Van alle voorbeelden is voorlopig enkel Heeren juridisch tegen de lamp gelopen. De recente commotie bewijst dat het systeem van checks-and-balances werkt. Het Decreet Lokaal Bestuur en de deontologische code volstaan.

Herwig Reynaert, politoloog UGent, Knack 9/11

Waarom krijgen de lokale besturen steeds meer taken, maar worden ze daar niet voor vergoed? Door alle koterijen, waar de helft niet geïndexeerd is, verarmen de lokale besturen. Het geld dat Vlaanderen van de federale overheid krijgt is voor 100 procent geïndexeerd, maar daarna stort Vlaanderen maar de helft geïndexeerd door. Zo heb je natuurlijk geld over om beleid te voeren op Vlaams niveau, op kap van de lokale besturen.

Wim Dries, burgemeester Genk en VVSG-voorzitter over de verdeling van het Gemeentefonds, Het Belang van Limburg 19/11

Vanuit de opvang zelf proberen wij dat vertrouwen zoveel mogelijk te winnen tijdens kennismakingsmomenten met rondleiding waar ouders vragen kunnen stellen. Die vragen zijn wel pittiger dan vroeger. Je merkt dat ouders alerter zijn. Maar het is wel belangrijk om te benadrukken dat het grootste deel van de sector heel goed werkt en ook een goede band heeft met de ouders. Dat zie je ook bij ouders wier kindje al ingeschreven is bij een crèche: er heerst vooral solidariteit in plaats van wantrouwen.

Vicky Meulenaere, directeur Stedelijke Kinderopvang Antwerpen, De Morgen 19/11

Lokale engagementen nodig voor sterke SVK-werking

De woonmaatschappijen worden stilaan gevormd. Het uitgangspunt daarbij is voor de lokale besturen dat de woonmaatschappij in staat moet zijn om het sociale woonaanbod zowel kwalitatief als kwantitatief te verbeteren. Belangrijk om krachtvolle woonmaatschappijen te vormen is het verenigen van de sterktes van de socialehuisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren.

Directeur Eric Vos van HURpunt, de federatie van de sociale verhuurkantoren in Vlaanderen: 'De sterkte van het sociale verhuurkantoor wordt vandaag mee gedragen door het lokale bestuur. Ongeveer 20% van de totale betoelaging van de SVK's komen uit lokale middelen. Met die middelen voeren de sociale verhuurkantoren vandaag het lokale sociale beleid mee uit.' Concreet huren ze woningen in op de private huurmarkt om ze sociaal te verhuren. Dit leidt zowel tot een snel inzetbaar sociaal woonaanbod als tot een kwaliteitsverbetering van de huurmarkt. Sociale verhuurkantoren verhuren immers enkel conforme woningen. De voorbije jaren breidden ze hun woonaanbod uit tot 13.000 woningen in beheer. Daarnaast zetten ze sterk in op huurbegeleiding om de meest kwetsbare sociale huurders een stabiele woonomgeving te bieden.

HURpunt en de sociale verhuurkantoren willen binnen de woonmaatschappij sterk blijven inzetten op de activiteit van het inhuren van woningen en het begeleiden van kwetsbare huurders.

HURpunt krijgt signalen dat sommige lokale besturen na de vorming van de woonmaatschappijen hun bijdrage aan de SVK-werking ter discussie stellen en mogelijk zouden stopzetten. 'De bijdragen aan de SVK's zijn evenwel cruciaal om voldoende capaciteit te kunnen inzetten binnen de woonmaatschappijen om private woningen in te huren en kwetsbare huurders te begeleiden. Een verlies aan middelen zou een verarming

HURpunt doet een oproep aan de lokale besturen om in het kader van een sterk lokaal woonbeleid, dat een stevige link heeft met lokaal welzijns- en armoedebeleid, hun huidige engagementen te continueren, ook na de vorming van de woonmaatschappijen.

van het lokale sociale beleid betekenen,' stelt Eric Vos. HURpunt doet dan ook een oproep aan de lokale besturen om in het kader van een sterk lokaal woonbeleid, dat een stevige link heeft met lokaal welzijns- en armoedebeleid, hun huidige engagementen te continueren, ook na de vorming van de woonmaatschappijen. Natuurlijk staat de autonomie van de lo-

kale besturen voorop. Vanuit hun functie als regisseur in lokaal woon-, welzijns- en armoedebeleid is het aan de lokale besturen om na te gaan of en op welke manier ze woonmaatschappijen kunnen ondersteunen om de basiskenmerken en basiseigenschappen van de SVK-werking in de woonmaatschappij te blijven verzekeren. Lokale besturen mogen in ruil voor hun engagement ook actie en resultaten verwachten. 'Het is

normaal dat er inhoudelijke doelstellingen vastgehangen worden aan (financiële) bijdragen. Dat kan dan bijvoorbeeld gaan over woon- en huurbegeleiding ter voorkoming van uithuiszetting in sociale huisvesting, of over prospectie van de private huurmarkt om zo het sociale woonaanbod snel te vergroten. Inhoud is essentieel,' dixit Eric Vos. _ Joris Deleenheer

Nieuwe Raad van burgemeesters geïnstalleerd

In aanwezigheid van minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden vond op woensdag 16 november de installatievergadering van de vernieuwde Raad van burgemeesters plaats. De installatievergadering is gestart met een minuut stilte ter nagedachtenis van de overleden politieinspecteur in Schaarbeek. Minister Verlinden sprak nogmaals haar waardering uit voor het werk van de politie. Ze riep de burgemeesters in de nieuwe Raad van burgemeesters op om dit overlegorgaan ook te gebruiken om andere veiligheidsthema's (zoals brandweer, civiele veiligheid, lokaal preventiebeleid, strategische veiligheids- en preventieplannen) aan te kaarten en te bespreken. De Raad hoeft zich niet te beperken tot haar officiële adviesbevoegdheden over regelgeving over de lokale politie. De

raad kan ook uit eigen beweging en proactief adviezen geven aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie over lokale veiligheidsthema's.

De acht Vlaamse burgemeesters die als effectief lid in de Raad zetelen, zijn Mathias De Clercq (PZ Gent), Ward Vergote (Moorstede en PZ Arro Ieper), Paul Van Miert (Turnhout en PZ Regio Turnhout), Bart Tommelein (PZ Oostende), Marnic De Meulemeester (Oudenaarde en PZ Vlaamse Ardennen), Thomas Vints (Beringen en PZ Beringen-Ham-Tessenderlo), Marc Van Aperen (Hoogstraten en PZ Noorderkempen), en Alexis Calmeyn (Drogenbos en PZ Rode). De volledige lijst van effectieve en plaatsvervangende raadsleden staat op vvsb.be/raad-burgemeesters _ Koen Van Heddeghem

Maak werk van energieadvies aan bedrijven en handelaars

De energiecrisis plaatst ons voor veel uitdagingen, maar is ook een uitgelezen kans om structureel werk te maken van het verminderen van het energieverbruik en zo de klimaatdoelstellingen dichterbij te brengen.

Zowat alle lokale besturen zijn het gewend de eigen inwoners te ondersteunen met advies over energiebesparing. Niet overal is het al gebruikelijk om ook zulke actieve dienstverlening voor bedrijven op te zetten. Nochtans valt daar met gerichte inspanningen soms meer energie te besparen of een groter potentieel aan hernieuwbare energie te realiseren. Nu bedrijven en handelaars soms zelfs overwegen om te sluiten als gevolg van de hoge energieprijzen, is het een uitgelezen moment om hen te benaderen.

In de praktijkendatabank van Netwerk Klimaat zijn verschillende voorbeelden te vinden van wat besturen nu al doen. Energiecoaching KMO's is bijvoorbeeld een project vanuit Denderleeuw, Ronse en Zottegem, met steun van de provincie Oost-Vlaanderen, intercommunale Solva en Unizo. Ook bij Interwaas is er een regionaal initiatief 'energiescan en coach voor bedrijven', waarvoor samengewerkt wordt met een externe dienstverlener. Hulshout toont dan weer dat je niet groot hoeft te zijn om op dit terrein actief te zijn. De gemeente heeft eind vorig jaar een eigen subsidiereglement voor energieaudits in het leven geroepen.

Eerder kon je bij VVSG Netwerk Klimaat ook al inspiratie opdoen: de laatste webinar van 2021 ging over 'aan de slag met bedrijven in je klimaatbeleid'. Alle webinars zijn te herbekijken. Thematische ondersteuning betreffende PV-panelen op grote daken vind je met het project zonnecoach in Gent (incl. bestektekst).

Heb je zelf ook een initiatief gericht naar bedrijven? Deel ook jouw ervaringen via de praktijkendatabank Klimaat. ... Maarten Tavernier

De dreiging [van terrorisme] is diffuser en diverser dan jaren geleden. Mensen associëren zich steeds vaker met verschillende groepen, zoals antivaxers en anti-overheidsgroeperingen. Dat maakt het moeilijker voor veiligheidsdiensten om gericht een organisatie te volgen of erin te infiltreren.

Terrorisme-expert Thomas Renard - Knack 16/11

De lokale besturen zijn op vele vlakken pioniers en een inspiratie voor iedereen. Ik wil hen uitdrukkelijk bedanken voor hun engagement. Iedereen kan hier een voorbeeld aan nemen, op termijn moet elke stad of gemeente dit label (kindvriendelijke stad of gemeente nvdr) krijgen.

Benjamin Dalle, Vlaams minister van Jeugd in De Morgen 14/11

De bestaande bossen beschermen en uitbreiden: dat moet de overheid vooral blijven doen. Maar het échte verschil maak je in de stad. Als je je van 0% 'bebossing' naar 15% groen in de stad gaat, maak je énorme sprong. Het is dààr dat de meeste mensen wonen, we het meeste vervuilen en het meeste grondstoffen verbruiken.

Bas Smets, landschapsarchitect in Het Laatste Nieuws 13/11

Is het loonhuis van uw gemeente een **stabiele constructie** of een **fragiel evenwicht** ?

a&s
SOLUTIONS

Werknemers vinden het belangrijk dat ze **correct betaald** worden voor de geleverde arbeid. Ze verwachten een **consistent en fair loonbeleid**. Dankzij **functieweging** kunt u dat als lokaal bestuur bekomen.

A&S Solutions ontwikkelde een juridisch onderbouwde methodiek voor een objectief, transparant en competitief loonmodel. Samen wegen we alle functies binnen uw organisatie en leggen we de fundamenten voor een nieuw, modern loonbeleid.

Ondersteuning nodig bij het managen van uw organisatie?

www.assolutions.be

Kristof Audenaert

Burgemeester Torhout

Kristof Audenaert, burgemeester in Torhout, kreeg het estafettestukje van schepen Jan Rosschaert uit Hamme, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Torhout.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Een hele eer. Sinds zes jaar ben ik nu burgemeester (waarvan twee jaar waarnemend) en ik heb zo het gevoel dat het de job van mijn leven is. Ook al zal ik dit vast en zeker niet tot aan mijn pensioen blijven doen.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Het jeugdhuis een nieuw onderkomen geven.

Kom je uit een politiek nest?

Nee, mijn ouders volgden de politiek wel van op de zijlijn, maar actief aan politiek doen was aan niemand besteed, totdat ik kwam.

Wat zie je als je grootste prestatie?

Momenteel zijn we bezig aan de heraanleg van de markt. Dit zijn zeer ingrijpende werken in het hart van onze stad. Er gaat een uitvoerig traject met heel veel participatie aan vooraf en ik zal samen met velen heel blij zijn als de werken achter de rug zijn.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Ja, iets een nachtje laten bezinken doet soms wonderen. Maar mijn slaap laat ik er zelden voor.

Heb je vrienden in de politiek?

Ja, zowel binnen als buiten Torhout.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Ik vind het belangrijk dat je je breed informeert en op basis daarvan een beslissing neemt in het schepencollege, naar eer en geweten.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Helikopterzicht, ik probeer zo goed mogelijk het overzicht te houden.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Mijn ongeduld, het duurt soms echt veel te lang tussen droom en daad.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositief lid van een andere partij?

Dat iedereen het goed meent met Torhout. Lokale

politiek is puur vrijwilligerswerk en ik mag wel stellen dat we een mooie gemeenteraad hebben.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Ik heb heel veel bewondering voor Konrad Adenauer, de eerste Duitse bondskanselier. Hoe hij Duitsland, een land compleet in puin, de verschoppeling van de wereld, na de Tweede Wereldoorlog met een strategie van nederigheid weer een toekomst gaf als 'Wirtschaftswunder', vind ik zeer indrukwekkend.

Wie zijn je huidige helden?

Remco Evenepoel.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Tussen de mensen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

'We zullen dit bekijken.'

Wat koester je het meest?

Het leven. Ik ben zo dankbaar voor alle kansen die ik krijg.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Je kind verliezen.

Wat is je favoriete bezigheid?

Elk jaar tussen kerst en nieuw speel ik met enkele vrienden Axis & Allies, een bordspel dat start met de oorlogssituatie in 1942. Het gebeurt weleens dat na vele uren de asmogendheden (Duitsland & Japan) winnen. Gelukkig is het een spel. Het geeft wel mee dat het toen gerust ook anders had kunnen uitdraaien.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Heel graag, een pintje of een koffietje op het gemak, meer moet dat soms echt niet zijn.

Wat is je motto?

Als we niet weten naar welke haven we koers zetten, is geen enkele wind gunstig. (Seneca)

Aan wie geef je de estafettestuk door?

Aan Irina De Knop, burgemeester van Lennik. —

De moord op de politieman in Schaarbeek doet vragen rijzen, maar alle antwoorden heeft minister **Annelies Verlinden** niet zolang het onderzoek loopt. Aan de andere verzuchtingen van de politiemensen probeert ze ook tegemoet te komen. 'Ik zal blijven zoeken naar verbeteringen van het statuut en de organisatie van de politie, ook al maakt de budgetcontext dit vandaag moeilijk.'

'Ik zal blijven vechten voor de politie'

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal
KOEN VAN HEDDEGHEM
diensthoofd veiligheid

'Striktere opvolging van gevallen van geweld tegen politie en strengere straffen zijn nu de algemene richtlijn bij de parketten, maar honderd procent bestraffing bestaat niet. We leven in een rechtsstaat. Soms zijn er niet voldoende bewijzen, of is de dader niet gekend.'

STEFAN DE WICHERE

Het zijn drukke dagen voor minister Annelies Verlinden. Maar na de vragen in het parlement wil ze ook die van Lokaal beantwoorden. We beginnen met de aanslag op twee politiemensen in Schaarbeek een week eerder. Hoe heeft ze dit als voogdijminister van de politie beleefd?

‘Het is een verschrikkelijk drama. Thomas Monjoie was in de fleur van zijn leven. Uit passie voor de politie had hij de horeca van Luik verlaten om bij de Brusselse politie te gaan werken. Die moord is een drama voor de hele politiefamilie. Politiemensen zetten elke dag hun eigen leven op het spel om de samenleving veiligheid te garanderen. We moeten nauwgezet onderzoeken wat er precies is gebeurd. Maar zelfs met waterdichte procedures kun je zoiets nooit voor honderd procent vermijden, je kunt nooit in het hoofd van een individu kijken.’

‘In geen geval mogen we iemand op basis van voorlopige informatie met de vinger wijzen. We moeten in het algemeen nadenken over de samenwerking en de communicatie tussen politie, justitie en de medische wereld. Uit een ingewonnen juridisch advies blijkt dat er vandaag geen gedeeld beroepsgeheim bestaat. Hierdoor kunnen politiemensen zonder instructie van het parket geen informatie delen met de medische wereld. Uiteraard moeten we ook nadenken over de procedures die het midden houden tussen die van een vrijwillige opname en die van een gedwongen opname. Misschien is bij een acute situatie een observatie voor beperkte tijd aangewezen. En dan is er nog de gevangenis, de man had zijn straf uitgezeten. Collega Koen Geens stelde al voor om mensen ook na hun strafuitvoering te laten opvolgen door justitie. Ik vind dat een terechte zorg.’

De politievakbonden vinden dat er te weinig gedaan wordt aan geweld tegen de politie. Hoe kunt u als minister hierbij helpen?

‘Uiteraard moeten we de collega’s en families bijstand verlenen, ook mentaal. We moeten hen helpen bij de procedures, contacten met de verzekerders, de strafrechtelijke en burgerrechtelijke gevolgen van incidenten, ... Aan het begin van de legislatuur heb ik samen met collega Vincent Van Quickenborne bij het college van procureurs-generaal aangedrongen op een striktere opvolging van gevallen van geweld tegen politie. Dat is nu de algemene richtlijn bij de parketten, maar honderd procent bestraffing bestaat niet. Soms zijn er gewoon geen voldoende bewijzen, of is de dader niet gekend. Op mijn vraag heeft de minister van Justitie trouwens een verhoogde strafmaat voor daden van geweld tegen politie opgenomen in zijn nieuw strafwetboek. De boodschap moet duidelijk zijn: aan onze politiemensen wordt niet geraakt.’

Het draagt ook niet bij tot de aantrekkingskracht van de politie. Veel politiezones kampen met een personeelstekort. Is er beterschap in zicht?

‘Om jaarlijks 1600 inspecteurs te rekruteren voor de politie, hebben we de rekruteringsprocedure gewijzigd en de doorlooptijd ingekort tot achttien weken. We zitten op schema: in ’21 waren er zelfs bijna 1900 nieuwe inspecteurs. Op 10 november dit jaar zaten we ook al aan 1500 nieuwe mensen die hun opleiding kunnen starten. Verder zetten we ook versterkt in op de zij-instromers. Maar na de rekrutering volgt nog een opleiding aan de politiestudenten, dus die nieuwe mensen kunnen niet meteen beginnen werken. In elk geval zullen we op het einde van de legislatuur meer mensen hebben bij de politie dan in het begin.’

De oplopende inflatie zorgt voor een enorme stijging van de loonkosten en de statutaire pensioenlasten van de politiezones die negentig procent uitmaken van de uitgaven van politiezones. Lokale politiezones zijn wettelijk verplicht om hun politiebegroting in oktober klaar te hebben. Dat is nu extra moeilijk door de oplopende inflatie en het gebrek aan duidelijke begrotingsrichtlijnen vanuit de federale overheid.

‘Toen er nul indexatie was, leverden de budgetten niet zoveel problemen op. Maar bij tien procent wel. Ik heb een schrijven gericht naar de lokale besturen met de bedragen tot en met september die zij kunnen opnemen in hun politiebegroting. De finale geïndexeerde bedragen zullen pas in januari ’23 kunnen worden vastgesteld.’

‘Voor de hulpverleningszones hebben we heel hard gestreden in de begrotingsdiscussies. Zij krijgen in 2023 18 miljoen euro extra om de inflatie op te vangen. Het helpt de lokale besturen de gestegen kosten te milderen. Het liefst wil ik dit structureel verankeren, maar dat debat is nog bezig.’

U hebt begin dit jaar een nieuw sectoraal akkoord afgesloten met de politievakbonden. De lokale besturen zijn tevreden met de belofte dat u de factuur niet naar hen doorschuift. Hoe wordt de loonscorrectie doorgevoerd?

‘Na twintig jaar stilstand in de renumeration vond ik dat akkoord nodig. Het is realistisch, zowel voor de mensen als voor het budget. In plaats van de verdeelsleutel driekwart lokaal en een kwart federaal, zoals gebruikelijk, zijn er nu geen meerkosten voor de lokale besturen. Dat is een unicum. De kosten van dit sectoraal akkoord, 136 miljoen euro voor de gehele politieorganisatie, worden volledig door de federale regering gedragen. Dat is de afspraak. Het was mijn ambitie om snel te starten, maar daarin is de regering me niet gevolgd. We starten gefaseerd, met een verhoging van 45 procent in oktober ’23, 45 procent in oktober ’24

en een bijkomende tien procent in oktober '25.' 'Ik zal blijven vechten voor de politie, ik zal blijven zoeken naar een verbetering van het statuut en de organisatie van de politie, maar de huidige budgetcontext maakt het moeilijk.'

De financiering van dit sectoraal akkoord is gekoppeld aan een hervorming van de navap of de non-activiteit voorafgaand aan de pensionering.

'Ik ben voorstander van langer werken, ik wil niet aan de voordeur jongeren aantrekken en door de achterdeur massaal veel senioriteit en expertise zien vertrekken. We moeten zoveel mogelijk mensen langer laten werken. We doen dit door in voldoende aangepaste functies te voorzien voor personeelsleden aan het einde van hun carrière, een extra vakantiedag vanaf 59 jaar en minder nachtprestaties vanaf 56 jaar. We laten het navap-systeem vanaf '23 uitdoven. Dat is beslist tijdens het begrotingsconclaf van september. De vraag rijst nu of ook in andere domeinen eenzelfde regime zal worden doorgevoerd.'

Volgens het regeerakkoord zou er een nieuwe financieringswet komen voor de politie in plaats van de jaarlijkse KB's. Zal die hervorming gebeuren?

'Sommige mensen waarschuwen me dat ik er mijn tanden op kapot zal bijten, volgens anderen is het voldoende een paar parameters te veranderen. Ik weet niet wie ik moet geloven, maar alleszins moeten we dit herbekijken. Een aantal parameters is niet meer actueel. Dingen zijn veranderd, bijvoorbeeld activiteiten aan de kust of criminaliteit in de havens. De oefening is in gang gezet. Net zoals de ideale schaalgrootte van een zone, wordt dit momenteel besproken in het kader van de Staten-Generaal. En er komen nog andere thema's aan bod, zoals de taken van de politie. Moet een wijkinspecteur domicilies bevestigen of meegaan met een deurwaarder? Moet een politieman de identiteitsdocumenten in de luchthaven controleren? Wat vinden we van betaalpolitie?'

'De Staten-Generaal bespreekt ook de ideale schaalgrootte. Grotere zones zijn nodig, omdat je vanwege de complexiteit met grotere teams moet kunnen werken. Dat bleek bijvoorbeeld tijdens corona, een besmetting in een kleine zone had heel veel impact. Ook op het vlak van IT, HR of mentale begeleiding is een grotere zone beter, want kleinere zones kunnen niet over alle specialisten beschikken. Ik pin me nog niet vast op het gewenste aantal zones. De fusie van zones gebeurt nu nog op basis van vrijwilligheid. Binnen de administratie FOD-BZ zullen we een cel oprichten om de lokale besturen bij zo'n groot veranderingstraject te begeleiden. Ik ben absoluut voor subsidiariteit en verantwoordelijkheid, maar misschien moe-

ten we toch een positief duwtje geven.'

Voor de bestuurlijke handhaving van de georganiseerde criminaliteit heeft de ministerraad een eerste wetsontwerp goedgekeurd. De burgemeesters van de centrumsteden zijn tevreden dat u hier werk van maakt, maar vrezen loodzware procedures.

'We beogen inderdaad de slagkracht van de burgemeesters en de lokale besturen op dat vlak te verhogen. Het college van burgemeester en schepenen krijgt onder andere de bevoegdheid om, na een integriteitsonderzoek, bepaalde uitbatingen te sluiten als er een link is met ondermijnende criminaliteit. We willen de legale economie beschermen en onze levendige en commerciële kernen vrijwaren. Voor het overige wil ik benadrukken dat het plegen van bepaalde strafbare feiten in het verleden geenszins impliceert dat een persoon nooit meer een zaak kan uitbaten.'

'Het voorontwerp werd voorgelegd voor advies aan onder meer de Raad van State en de Gegevensbeschermingsautoriteit. Bij het verwerken van de adviezen houden we maximaal rekening met de suggesties en opmerkingen van de adviesinstanties, met inachtneming van de rechtsbescherming en de privacyregelgeving. Nadien wordt het wetgevend proces in het parlement zo snel als mogelijk verdergezet.'

'De systematiek waarbij de gemeente de vestigings- of uitbatingvergunning slechts kan weigeren, schorsen of opheffen of de inrichting kan sluiten na het verkrijgen van een advies van de Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen (DIOB) wordt verder besproken binnen de regering.'

Voor de financiering van de hulpverleningszones voorziet de Wet Civiele veiligheid in de garantie dat de gemeentelijke bijdragen en de federale bijdragen in balans moeten zijn. Dit is de zogenaamde 50/50-kostenverdeling. Hoe ver staat die nu?

'Dat artikel komt uit het verleden, en is erg ingewikkeld. Wat er precies onder valt is niet in detail beschreven. Om eindelijk uitvoering te geven aan het artikel hebben we afgelopen zomer in een besluit de parameters bepaald om de verhouding te berekenen. We legden ook vast dat de berekening

STEFAN DEWICKERE

'Ik ben voorstander van langer werken, ik wil niet door de voordeur jongeren aantrekken en door de achterdeur massaal veel senioriteit en expertise zien vertrekken. We verbeteren het eindloopbaansysteem.'

STEFAN DEWICKERE

‘Grotere politiezones zijn nodig, omdat je vanwege de complexiteit met grotere teams moet kunnen werken.’

zal gebeuren in het jaar dat voorafgaat aan de parlementsverkiezingen, dus in 2023. Voor deze legislatuur hebben we wel al een duidelijk groeipad afgesproken: 25 miljoen extra in 2021, tien miljoen in 2022, twee miljoen in 2023 en vijf miljoen in 2024. Het zal aan de komende regeringen zijn om dat te bestendigen. We willen het wetsartikel en de 50/50-verdeling respecteren, maar we zijn er nog niet. Het groeipad en de indexering van de federale dotaties zorgen er alvast voor dat we niet de andere richting uitgaan. Alles samen genomen valt er een stijging op te tekenen van meer dan 27% van de federale dotaties. Terwijl we bij de start van de legislatuur op 147 miljoen euro zaten, zullen we in 2023 naar 203 miljoen euro evolueren. Aan de andere kant hebben de hulpverleningszones ook de verantwoordelijkheid om een adequate financiële politiek te voeren. Ik wil hierin zeker niet de schoonmoeder uithangen, maar het lokale beleid is evenzeer van cruciaal belang en we merken dat er ter zake ook verschillen bestaan.’

Voor de brandweer zijn de vrijwilligers van cruciaal belang, maar voor hun opleiding ligt de lat steeds hoger. Hoe blijft de brandweer aantrekkelijk voor vrijwilligers?

‘Net zoals in alle sectoren is het moeilijk vrijwilligers aan te trekken. Maar de brandweer draait voor twee derde op vrijwilligers, we hebben ze absoluut nodig, we moeten hen blijven waarderen. Het is de uitdaging om een evenwicht te zoeken tussen veiligheid enerzijds en de zware opleidingen anderzijds. Met de FOD en de directie civiele veiligheid werken we binnen het project Vrijwilliger 2.0 aan oplossingen. We bekijken of er momenteel niet te veel drempels zijn in de aanwervingsprocedure en gaan na waar we de opleiding efficiënter kunnen maken om vrijwilligers sneller te kunnen inzetten en dus ook meer te motiveren, bijvoorbeeld door het meer toegankelijk maken van online modules, maar ook meer significante maatregelen. We werken

hierbij nauw samen met het terrein.’

Op federaal niveau wilt u zorgen voor een betere vertegenwoordiging van de brandweer in

een nieuw op te richten orgaan, namelijk het Brandweerorgaan. Heeft dit een link met de Raad van Burgemeesters?

‘De hulpverleningszones zijn grote organisaties geworden, die heel wat kunde en kennis hebben. Ik vind het belangrijk dat we die kennis systematisch kunnen delen binnen dat orgaan en met onze Algemene Directie Civiele Veiligheid. Dat zal ook de kwaliteit van onze regelgeving in positieve zin beïnvloeden. De politieke validatie van de adviezen zou kunnen gebeuren binnen de ‘Raad van Burgemeesters’. Vandaag focust deze raad op de taken van de lokale politie, maar die focus zou je kunnen uitbreiden tot het hele veiligheidsbeleid. De samenwerking tussen het federale niveau en de lokale hulpverleningszones is echt belangrijk. De adequate opschaling van de hulpverlening bij grote incidenten of crisissen is een uitdaging. Dat werd ook duidelijk bij de overstromingen. De inzet van materieel, maar ook de aankoop ervan, kunnen beter gecoördineerd worden. Zo’n samenwerking is essentieel. Zo gebeurt het ook in het European Protection Mechanism. In momenten van crisis moet je samenwerken.’

‘Corona en de overstromingen maakten duidelijk dat er een sterke veiligheidsboom nodig is voor het hele land. Zeker voor persoonsgebonden thema’s werkt versnippering contraproductief, daar bewijs je de burgers geen dienst mee.’

De strategische veiligheids- en preventieplannen zijn nu voor twee jaar verlengd. Hebt u als minister nog plannen om de hervorming deze legislatuur door te voeren? Hoe ziet u deze hervorming?

‘De regering heeft die plannen nogmaals verlengd met twee jaar. Zo kunnen we een nieuwe hervorming grondig voorbereiden en lokale besturen voldoende tijd geven om de nodige voorbereidingen te treffen. We willen de hervorming graag vorm geven door intens met de verenigingen van steden en gemeenten samen te werken.’ —

De lokale financiering van de veiligheidsdiensten

Ruim 1,4 miljard euro vloeide er in 2021 als exploitatiesubsidie vanuit de Vlaamse gemeentekassen naar de politie- en hulpverleningszones. Die blijven voor hun financiering in hoofdzaak afhankelijk van middelen van de lokale besturen.

Politie- en hulpverleningszones moeten jaarlijks een begroting in evenwicht indienen. De exploitatiesubsidie vanuit de gemeenten is daarbij de sluitpost. Wat niet uit eigen inkomsten of subsidies van andere overheden komt, moeten de gemeenten bijpassen. De jaarrekeningen van de Vlaamse gemeenten leren dat dit in 2021 om 1065 miljoen euro ging voor de politiezones en 343 miljoen euro voor de hulpverleningszones. Voor de politie lag het bedrag ongeveer 7% hoger dan in 2020, terwijl de gemeentelijke middelen voor de brandweer in 2021 een klein beetje afnamen. Sinds 2015 stegen de gemeentelijke politiedotaties met gemiddeld 3,9% per jaar. Die voor de brandweer gingen in die periode elk jaar 5,3% hoger. Bij de genoemde bedragen komen ook nog voor bijna 16 miljoen euro gemeentelijke investeringssubsidies voor de politie en ruim 37 miljoen voor de hulpverleningszone.

Verschillen

Vlaamse gemeenten gaven in 2021 per inwoner gemiddeld 159 euro aan hun politiezone en 51 euro aan hun hulpverleningszone. Deze cijfers worden een stuk vertekend door de waarden van de grotere steden, want de mediaan (de middelste waarde als je ze alle 300 van klein naar groot rangschikt) bedraagt 103 euro per inwoner voor de politie en 37 euro voor de brandweer.

De hoogste bedragen per inwoner zien we voor de politiedotatie in Antwerpen (437 euro), Knokke-Heist (386), De Haan (356), Blankenberge (331) en Gent (329). De aanwezigheid van verschillende kustgemeenten in deze lijst heeft natuurlijk te maken met het feit dat het officiële aantal inwoners hier weinig zegt over de noodzakelijke politiecapaciteit in het toeristische seizoen. Alleen in Hechtel-Eksel en Voeren bleef de politiedotatie in 2021 onder de 50 euro per inwoner, al ging het in Voeren met 14 euro per inwoner duidelijk om een uitzondering in vergelijking met de vorige jaren.

Vlaamse gemeenten gaven in 2021 per inwoner gemiddeld 159 euro aan hun politiezone en 51 euro aan hun hulpverleningszone.

Wat gemeenten gemiddeld aan de hulpverleningszone besteden, ligt ongeveer op één derde van de dotatie aan de politie, met ook hier grote verschillen. De hoogste waarden stellen we vast in Antwerpen (121 euro per inwoner), Gent (120), Knokke-Heist (110), Beveren (108) en Oostende (107). Aan het andere uiteinde zijn er ook 100 Vlaamse gemeenten met een brandweerdotatie die niet boven de 30 euro per inwoner uitkomt.

Hoger

Van de totale exploitatie-uitgaven van de Vlaamse gemeenten en OCMW's vloeide in 2021 gemiddeld 11,4% naar de politie en de brandweer, of ongeveer één euro op de negen. Jammer genoeg beschikken we niet over gedetailleerde cijfers over het belang van deze inkomstenbron voor de zones zelf. Hoewel de politie- en hulpverleningszones jaarlijks hun begrotingen en jaarrekeningen aan Binnenlandse Zaken moeten bezorgen, blijven de lokale besturen verstoken van een statistische verwerking van die data. Terwijl de Vlaamse overheid al jaren terug een zeer performante BBC-databank opzette met

volledige transparantie over de financiële en beleidsgegevens over de lokale besturen, rijden we federaal helemaal blind. Herhaald aandringen bij de FOD Binnenlandse Zaken leverde amper resultaat op. Het is zelfs zover gekomen dat de door Europa aan alle lidstaten opgelegde kwartaalrapportering over de financiën van de lokale besturen niet meer naar behoren gebeurt.

Het blijft dus gissen naar de financiële situatie van de zones zelf. Maar omdat we weten dat die vooral met personeel werken, lijdt het geen twijfel dat hun uitgaven door de galopperende inflatie dit en volgend jaar bijzonder sterk zullen oplopen. Zelfs al betaalt de federale overheid haar deel van die inflatiefactuur, dan nog komt in elk geval een belangrijk deel van de uitgaven bij de gemeenten terecht. Overal waar voor de hele legislatuur financiële afspraken werden gemaakt tussen de gemeenten en de zone, zullen de betrokkenen weer naar de onderhandelingstafel moeten, want de realiteit van vandaag is totaal anders dan die van 2019. —

JAN LEROY

senior expert data en analyse

Cloud, cybersecurity, data & IT-skills

Dit zijn de 4 grootste ICT-challenges voor CEO's in 2023

De technologische transformatie die door covid al in een stroomversnelling kwam, zet zich door: we werken meer in de cloud, versterken cybersecurity, automatiseren en gebruiken meer data dan ooit door IoT en geavanceerde analytics. ICT-investeringen die kosten- én energiebesparend uitpakken, een noodzaak in deze socio-economische crisis. Als CEO houdt best rekening met volgende 4 ICT-uitdagingen.

1 Verantwoord migreren naar de cloud

Het is van groot belang om een veilige en flexibele ICT-omgeving te implementeren. De overheveling van uw gegevens naar de cloud is een proces dat uw aandacht verdient. De cloud rendeert pas echt wanneer het wordt ingebed in een groter transformatieplan. Waar worden welke data (fysiek) opgeslagen? Wie heeft er toegang toe? Met welke provider gaat u in zee? Welke EU-regels gelden er?

2 Security en veerkracht

Ook de beveiliging van uw ICT-infrastructuur is cruciaal. Het potentieel van IoT is enorm, maar een geconnecteerde wereld vraagt om een veerkrachtig securitybeleid. Zeker nu thuis- en telewerk meer en meer de norm zijn, liggen cybercriminelen nog meer op de loer om uw netwerk binnen te dringen.

3 Van data naar inzicht en actie

Wat is de meest productieve en veilige manier om bedrijfsgegevens te beheren en uit te wisselen? Hoe gaat u van data naar inzicht en actie? Het opzet van een 'datadriven' organisatie heeft niet alleen met IT-architectuur te maken, maar zeker ook met onze manier van werken en denken. Al uw mensen zullen een mentale switch moeten maken. Enkel zo kan u meerwaarde uit uw data halen.

4 De skill gap overbruggen

Tot slot is er ook nog uw personeelsbeleid. Het aantrekken én behouden van talent wordt in 2023 een enorme uitdaging, zeker als het gaat om IT'ers. Dé manier om deze profielen te vinden en aan uw bedrijf te binden, is hen een prikkelende omgeving aan te bieden waar ze zich ten volle kunnen ontplooiën en waar ze hun vaardigheden en interesses kunnen ontwikkelen.

Een veilige en flexibele ICT-omgeving is anno 2023 meer dan ooit doorslaggevend. Ga bij uw cloudmigratie niet over één nacht ijs.

Het opzet van een 'datadriven' organisatie heeft niet alleen met IT-architectuur te maken, maar zeker ook met onze manier van werken en denken.

U hoeft deze ICT-uitdagingen in 2023 niet alleen aan te gaan. Onze experts bekijken graag samen met u welke stappen in uw bedrijf de volgende zijn. Scan de QR-code en neem vandaag nog contact met ons op.

Commerciële kickboksgala's in jouw gemeente?

Op 19 maart dit jaar stond een internationaal kickboksgala op het programma van de TRIXXO-arena in Hasselt. Wat een feest voor de kickbokssport moest worden, werd een lelijke teleurstelling. Gevechten in het publiek leidden ertoe dat het evenement vroegtijdig stopgezet werd. Kan een stad of gemeente zulke incidenten voorkomen?

We praatten met Fran Vanderstukken, coördinator van het Vechtsportplatform Vlaanderen, over de uitdagingen van kickboksevenementen voor het lokale beleid. Vervolgens schoven we aan tafel met sportfunctionaris Joris Lambrechts van de stad Hasselt en met commissaris Niels Vanspauwen van politiezone Limburg Regio Hoofdstad. Uit hun ervaringen filterden we adviezen die de gemeentelijke diensten kunnen helpen, wanneer er zich een internationaal kickboksgala aanbiedt.

Risicovechtssporten in privé-infrastructuur... moeilijk geval?

'Als kennis-, communicatie- en expertisecentrum voor risicovechtssporten staan we klaar voor vragen van en ondersteuning aan federaties en lokale overheden,' steekt Fran Vanderstukken, coördinator van het platform, van wal. 'Op de website van het platform kan de gemeentelijke sportdienst adviezen raadplegen over de sportieve opvolging, met nadruk op het bewaken van een medisch en ethisch verantwoord kader tijdens een risicovechtssportevenement. Er komt van alles bij kijken, en het wordt er niet eenvoudiger op, wanneer een organisatie privé-infrastructuur afhuurt voor haar evenement. Dan ontbreekt de rechtstreekse link met de gemeentelijke sportdienst.' Dat was ook het geval met het kickboksgala in de TRIXXO-arena in Hasselt. Grote inter-

nationale organisaties, zoals GLORY, zijn ook veel commerciëler gericht dan lokale clubs die af en toe een evenement organiseren. Soms is de sportdienst in zo'n geval niet eens goed op voorhand op de hoogte van het feit dat er zo'n evenement op komst is. In Hasselt kwam GLORY via de beheerder van de zaal eerst onder de aandacht van de dienst Openbare Orde en de politie werd ongeveer gelijktijdig rechtstreeks geïnformeerd over het gala via de Nederlandse politie.

Dan maar verbieden?

Kickboksevenementen kordaat verbieden is te kort door de bocht, vindt Fran Vanderstukken. 'De risicovechtssportsector in Vlaanderen spant zich al jaren in om deze sporten beter te omkaderen. Wekelijks zien we kleinere evenementen, die georganiseerd worden

Definitie risicovechtssporten

Kickboksen behoort tot de groep van de risicovechtssporten. Risicovechtssporten zijn sporten waarbij het toegestaan is om via het gebruik van specifieke technieken de fysieke of psychische integriteit van de tegenstander te verminderen (GES-decreet, 2013).

door lokale clubs, goed verlopen. De grote meerderheid van de kickboksliefhebbers stapt bovendien nooit zelf de ring in.'

Er is ook iets unieks aan risicovechtssporten zoals kickboksen: ze kunnen een manier zijn om jongeren die zich in kwetsbare omstandigheden bevinden vlotter te bereiken. Daarom zetten verschillende lokale projecten erop in. Via de sport kunnen ze met de jongeren extrasportieve doelen nastreven, zoals werken aan individuele veerkracht en weerbaarheid.

Los van die positieve invalshoek lopen we met een verbod het risico dat de organisatoren ergens anders aankloppen of dat ze van de radar verdwijnen, oncontroleerbaar worden en

De belangrijkste conclusie uit eerdere gebeurtenissen is dat een bestuur tijdig op de hoogte moet zijn van wat er georganiseerd wordt.

de veiligheid misschien meer in het gedrang brengen. 'Dan is het beter samen met de betrokken federaties en overheden de evenementen zo goed mogelijk op te volgen en te sensibiliseren,' merkt Fran Vanderstukken op. 'Op die manier staat de sportbeleving centraal en kunnen de jongeren opkijken naar de topsporters die voor hen rolmodellen zijn.'

Tips vanuit Hasselt

Dat de incidenten in Hasselt niet plaatshadden tijdens het wedstrijdgebeuren in de ring, hoeft ons niet af te schrikken om ervaringen te delen en samen kritisch na te denken over wat lokale overheden kunnen doen, vindt Fran Vanderstukken. De ervaringen vanuit Hasselt, met name van sportfunctionaris Joris Lambrechts en commissaris Niels Vanspauwen van de politiezone Limburg Regio Hoofdstad, kunnen andere lokale overheden handvatten bieden, wanneer een internationaal kickboks gala op de lokale radar verschijnt. Joris Lambrechts en Niels Vanspauwen hebben vier belangrijke aandachtspunten.

De belangrijkste conclusie uit de gebeurtenissen van 19 maart in Hasselt is dat een bestuur tijdig op de hoogte moet zijn van wat er georganiseerd wordt. Ook in Genk werd onlangs een evenement uitgesteld, doordat burgemeester Wim Dries pas zeer laat op de hoogte was van de organisatie, wat het onmogelijk maakte voldoende maatregelen te treffen. De lokale overheid verwacht misschien dat de organisatie zelf haar plannen tijdig aankondigt, maar dat gebeurt niet altijd. De lokale overheidsdiensten tijdig op de hoogte brengen kan dan op verschillen-

de manieren. De sportsector, de federaties die bij de sport in kwestie betrokken zijn en zelfs het platform kunnen misschien meer initiatief nemen om de lokale overheden meteen te informeren wanneer zij een evenement opmerken. Het is nog directer als gemeentelijke diensten en de uitbaters van privé-infrastructuur hun contact rechtstreeks versterken en er zich bewust van zijn dat er bij internationale kickboksevenementen ongewenste elementen aanwezig kunnen zijn.

In functie van het GLORY-evenement organiseerde de dienst Openbare Orde van de lokale politie, net zoals voor alle grote evenementen in Hasselt, vooraf een coördinatievergadering waarop alle betrokken diensten aanwezig waren. Dat maakt het mogelijk om vooraf al een aantal maatregelen op te leggen. Zo zette de organisatie op advies van de politie meer eigen security in.

Op boks-, kickboks- en thaiboksgala's is er vooraf een volgorde van de kampen beschikbaar. In sportspecifieke termen is dit de matchmaking. Van organisatoren kun je verwachten dat ze eerlijk en correct communiceren met de lokale overheid over de risico's die aan hun matchmaking verbonden zijn, maar we raden aan om voor zover mogelijk ook zelf de sporters te screenen. De Hasseltse politie ondernam in aanloop naar het evenement bijkomende actie, nadat gebleken was dat de kans bestond dat er vanuit Nederland bepaalde harde ker- nen van voetbalsupporters de verplaatsing naar Hasselt zouden maken. Commissaris Niels Vanspauwen voegt eraan

Nederlands beleid

Nederland, dat weleens de bakermat van het internationale kickboksen genoemd wordt, richtte een tiental jaren geleden de vechtsportautoriteit op. Die moest gericht beleid ontwikkelen om de criminele inmenging bij de organisatie van grote commercieel gerichte gala's in te dijken. De handreiking voor lokale overheden staat op www.vechtsportautoriteit.nl/gemeenten-omarmen-handreiking-vechtsportevenementen-en-keurmerk/

Nederland levert met de invoering van een identificatienummer voor alle vechtsporters en ook met het keurmerk voor vechtsportscholen mooi werk. Maar daardoor proberen organisatoren en sportclubs die niet voldoen aan de voorwaarden in Nederland, de grens over te steken om hun activiteiten toch te laten doorgaan. Daar moeten besturen bij ons dus extra voor opletten.

toe dat deze informatie concreter werd naarmate het gala naderde. Dit had als gevolg dat de Hasseltse politie in overleg met de Nederlandse politie voetbal-sporters inschakelde. Zo waren er op 19 maart zes politiemensen aanwezig, gelieerd aan drie clubs van de Nederlandse eredivisie betaald voetbal.

Ten slotte is het aan te raden om uit veiligheidsoverwegingen een engagement van de organisator te vragen betreffende de ticketverkoop, zodat de organisatie vooraf transparantie kan bieden over de identiteit van de aanwezige personen. Een grondige toegangscontrole is daar dan een logisch vervolg op.—

ELSDOM

Stafmedewerker Netwerk Lokaal Sportbeleid

Met vragen over de organisatie van kickboksactiviteiten kun je in Vlaanderen rechtstreeks terecht bij Vechtsportplatform Vlaanderen: www.vechtsportplatform.be, info@vechtsportplatform.be en bij de Vlaamse Kickboks en Muaythai organisatie: www.vkbmo.be, info@vkbmo.be.

Het Netwerk Lokaal Sportbeleid werkt samen met het Vechtsportplatform Vlaanderen bij onder meer de organisatie van vorming en uitwisselingsmomenten tussen lokale overheden over risicovechtsporten.

Meer informatie: www.lokaalsportbeleid.be/themas/sportclubondersteuning/risicovechtsport-in-jouw-gemeente/

Dringend maatregelen tegen haatspraak en polarisatie nodig

Lokale besturen krijgen met steeds meer vormen van gewelddadig radicaal gedrag af te rekenen. Mandatarissen en lokale medewerkers zijn vaker het doelwit van haatspraak, vandalisme en verregaande bedreigingen dan twee jaar geleden. Dat blijkt uit een bevraging die de VVSG bij haar leden deed. De VVSG is ongerust over de verscherpte tegenstellingen in de maatschappij. Ze wil in samenwerking met bovenlokale overheden, wetenschappelijke instituties, lokale besturen en socialemediaplatformen, haatspraak en polarisatie niet enkel in de Dorpsstraat maar ook in de publieke digitale ruimte bestrijden.

De spanningen in de Vlaamse steden en gemeenten zijn duidelijk toegenomen. 'Het klimaat van maatschappelijke onrust en onzekerheid over de gevolgen van het coronavirus vormde een perfecte voedingsbodem om verdeeldheid te zaaien,' aldus VVSG-voorzitter Wim Dries. 'Extremistische groeperingen proberen hun voordeel te doen door hun boodschap te verspreiden en verdeeldheid te zaaien, ten koste van de samenhang in de maatschappij.' Deze groeperingen grijpen naar desinformatie: geproduceerde misleidende of doelbewust foutieve informatie. De respondenten geven aan dat foutieve berichtgeving zich vooral toespitst op de twijfel over de ernst van de pandemie, de daaraan gekoppelde vaccinatiecampagne, en de overheidsmaatregelen om de pandemie in te dijken.

Daarnaast signaleren gemeenten polarisatie op etnisch vlak: er circuleren foutieve berichten over vluchtelingen en het vluchtelingenbeleid, over diversiteitsbeleid of over de toekenning van OCMW-leefloon en uitkeringen aan personen met een migratieachtergrond.

Recente tendensen

Meer dan de helft van de gemeenten ontvangt nu regelmatig signalen van rechts-extremistische signatuur, tegenover een op de drie in 2020. Daarnaast vormt ook het islamistisch extremisme nog steeds een dreiging. Beide vormen van extremisme houden elkaar in stand.

Een toename van spanningen in de maatschappij tast het vertrouwen in de democratische instellingen aan. Het anti-overheidsdenken blijkt uit de resultaten: drie op de vijf respondenten zijn zelf al het doelwit geweest van haatspraak en polarisatie. Vaak blijft het bij beledigingen, maar in sommige gevallen krijgen lokale besturen af te rekenen met vandalisme en zelfs doodsb bedreigingen. De pandemie en vrijheidsbeperkende maatregelen hebben het wantrouwen in de overheid ernstig vergroot.

Sociale media vergroten de invloed van berichten, omdat er via algoritmen gelijkaardige berichten verschijnen op het scherm van personen die iets hebben aangeklikt.

Zo raken sommige mensen meer en meer verdiept in bepaalde ideeën en opvattingen. Voorbeeld daarvan is de beweging van 'soevereine burgers', die kwam overwaaien uit de VS en ook in ons land aanhangers heeft die zich uitdrukkelijk willen distantiëren van de huidige democratische instellingen. Het is dus niet langer voldoende om voelsprietten te hebben in buurten en wijken, je moet ook kennis hebben over wat er online leeft.

Tien aanbevelingen

De VVSG heeft tien aanbevelingen klaar om de lokale strijd tegen radicalisering en polarisatie te versterken. Burgers hebben nog het meeste vertrouwen in de lokale overheid; hier liggen volgens de VVSG mogelijkheden. Lokale besturen moeten het gesprek met de burger aangaan. Onder de krasse uitspraken en verwensingen schuilt frustratie omdat hun stem niet wordt gehoord, er geen erkenning is voor hun persoonlijke problemen en machteloosheid. Daarbij kunnen lokale besturen net een dam vormen tegen verdere escalatie door in dialoog te gaan en geschikte begeleiding te bieden. In het project PolarProf werkt de VVSG samen met het Hannah Arendt Instituut, Agentschap Integratie en Inburgering en lokale besturen aan een actieplan tegen haatspraak, desinformatie en toxische polarisatie. Ook bovenlokale steun is nodig om in samenwerking met socialemediaplatformen werk te maken van de bestrijding van complottheorieën, desinformatiecampagnes en anonieme accounts. Alleen zo kan het preventiewerk zich niet enkel in de fysieke ruimte afspelen, maar evenzeer in de digitale wereld..—

MAARTEN DE WAELE

VVSG-coördinator preventie radicalisering & polarisatie

NATHALIE DEBAST

VVSG-directeur belangenbehartiging & communicatie

Lees het volledige VVSG-rapport polarisatie en radicalisering: vvsq.be/rapport-polarisatie.

Pensioenfactuur wordt peperduur

Bijna 1,5 miljard euro pensioenen betaalde de Federale Pensioendienst in 2021 uit aan medewerkers die voorheen als statutair bij een Vlaams lokaal bestuur werkten. Het geld voor die pensioenen komt van de lokale besturen. Tegen 2027 zou dit bedrag oplopen tot ruim 2,3 miljard euro.

Wat een ambtenaar aan pensioen krijgt, ligt een stuk hoger dan wat een medewerker met een arbeidsovereenkomst met eenzelfde loon en loopbaan krijgt. Steeds meer contractanten, ook die van de lokale besturen, krijgen daarom trouwens een aanvullend pensioen dat de werkgevers extra voor hen opbouwen.

De pensioenen van de ambtenaren van de Vlaamse en federale overheid worden (hoofdzakelijk) gefinancierd door de federale Schatkist. Lokale besturen – gemeenten, OCMW's, maar bijvoorbeeld ook politie- en hulpverleningszones, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en OCMW-verenigingen – moeten zelf instaan voor de pensioenen van hun ex-statutairen. De meeste besturen zijn hiervoor aangesloten bij het (Belgische) Gesolidariseerd Pensioenfonds van de Provinciale en Plaatselijke besturen (GPF): ze betalen bijdragen aan het GPF, en dat zorgt ervoor dat de pensioenen correct worden uitbetaald.

Dubbele vergrijzing

Het GPF is een gesloten systeem: wat buitengaats als pensioenuitgaven moet ook binnenkomen in de vorm van bijdragen. In tegenstelling tot de andere pensioenstelsels in ons land kent het geen (of amper) externe financiering. Als de pensioenuitgaven stijgen, moeten de bijdragen van de lokale besturen dus volgen.

Momenteel kent onze samenleving een zogenaamde dubbele vergrijzing: steeds meer mensen gaan met pensioen, en bovendien leidt de stijgende levensverwachting ertoe dat mensen ook langer een pensioen genieten. Dat zien we duidelijk in grafiek 1, met de resterende levensverwachting van mannen en vrouwen op de leeftijd van 60 en 65 jaar. De stijgende trend van de voorbije jaren toonde alleen in 2020 een tijdelijke knik ten gevolge van de oversterfte in de eerste coronaperiode.

In 2012 betaalde het GPF 901,5 miljoen euro aan pensioenen uit aan ex-statutairen van Vlaamse lokale

besturen. Dat bedrag was in 2021 opgelopen tot 1474,6 miljoen euro, 63% meer of een groei met 5,6% per jaar. De VVSG beschikt over ramingen van de Federale Pensioendienst (FPD) die aangeven dat dit bedrag tegen 2027 op 2321,5 miljoen euro zou uitkomen, of een verwachte toename tussen 2021 en 2027 met 7,9% per jaar (grafiek 2). De opwaartse knik in de jaren 2022-2023 is vooral te wijten aan de inflatie-opstoot.

Basisbijdrage en responsabiliseringsbijdrage

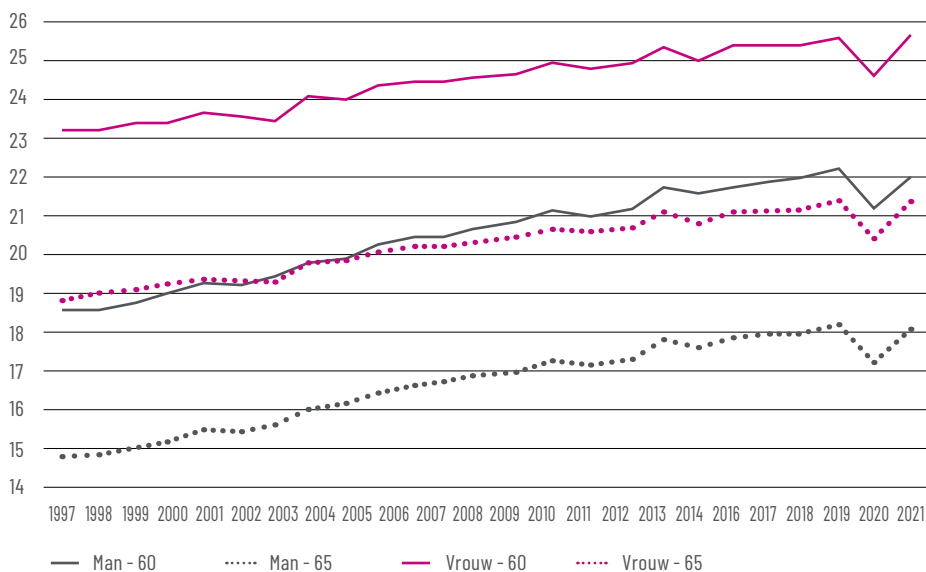
De bij het GPF aangesloten besturen staan solidair in voor de financiering van die almaar stijgende pensioenuitgaven. Toch evolueert de pensioenfactuur steeds meer in de richting van een zogenaamde responsabilisering, waarbij besturen vooral de rekening van hun eigen pensioenuitgaven gepresenteerd krijgen.

De pensioenbijdragen van de lokale besturen bestaan uit twee componenten: een basisbijdrage en een responsabiliseringsbijdrage. De basisbijdrage wordt berekend door de statutaire loonmassa te vermenigvuldigen met een bij koninklijk besluit vastgelegd percentage. Dat ligt in 2022 op 43%, met een persoonlijke bijdrage van 7,5% en een werkgeversbijdrage van 35,5%. Die laatste bedroeg in 2016 nog 34% en zal vanaf 2024 oplopen tot 37,5%. Ter herinnering: in het werknemersstelsel evolueren de werkgeversbijdragen niet mee met de oplopende pensioenuitgaven; het verschil wordt gewoon door de Schatkist bijgepast.

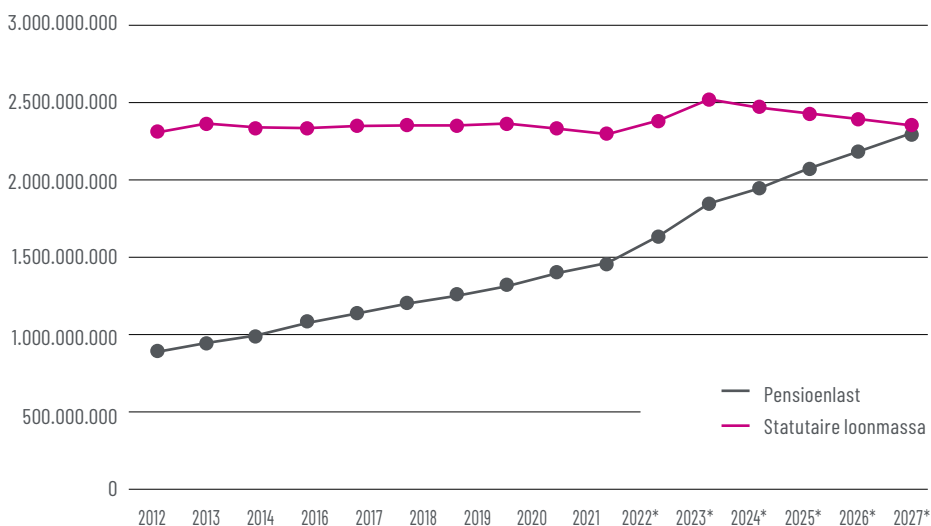
In 2012 betaalde het GPF 901,5 miljoen euro aan pensioenen uit aan ex-statutairen van Vlaamse lokale besturen. Dat bedrag was in 2021 opgelopen tot 1470,9 miljoen. Ramingen geven aan dat dit bedrag tegen 2027 op 2321,5 miljoen zou uitkomen.

1 Levensverwachting mannen en vrouwen op 60 en 65 jaar Bron: Statbel

2 Statutaire loonmassa en pensioenlasten Vlaamse lokale besturen

Het bedrag dat het GPF via de basisbijdrage bij de lokale besturen ophaalt, stabiliseert: het percentage stijgt wel, maar tegelijkertijd vertoont de statutaire loonmassa een dalende tendens (grafiek 2). Veel besturen hebben er immers voor gekozen om statutairen die het bestuur verlaten, te vervangen door (vaak goedkopere) contractanten. Alleen de politie- en hulpverleningszones vormen hierop een uitzondering: de statutaire aanstelling is daar nog de algemene regel, zeker voor het operationele personeel. In 2012 waren de basisbijdragen van de Vlaamse lokale besturen nog goed voor ruim 90% van de betaalde pensioenen. In 2021 was dat aandeel gezakt tot 65% en volgens de FPD-ramingen zou het in 2027 uitkomen op nog maar 46%. In euro evolueren de basisbijdragen van 817,5 miljoen in 2012 over 956,8 miljoen euro in 2021 naar een

verwachte 1065,3 miljoen euro in 2027. Over de periode 2012-2027 gaat het voor alle Vlaamse lokale besturen samen om een beperkte groei van maar 1,8% per jaar. Opgelet, dit totale cijfer verbergt uiteenlopende achterliggende evoluties, met bijvoorbeeld een daling bij de gemeenten en OCMW's en een stijging bij de politie- en hulpverleningszones.

Lokale besturen betalen niet alleen een basisbijdrage berekend op de lonen van de actieve statutairen, voor steeds meer besturen komt daar een responsabiliseringsbijdrage bovenop. Dat is het geval wanneer de eigen pensioenlasten hoger uitkomen dan het bedrag van de basisbijdrage. De responsabiliseringsbijdrage bedraagt de helft van het verschil. (Het saldo wordt gedragen door de solidariteit, de besturen dus met basisbijdragen die hoger zijn dan hun pensi-

Federale korting onhoudbaar?

Om de opbouw van een tweede pensioenpijler voor contractanten te stimuleren voerde de federale overheid vanaf 2019 een systeem van kortingen en toeslagen in. Zo kunnen lokale besturen met een aanvullend pensioen van ten minste 3% de helft van de kosten van die tweede pijler aftrekken van de responsabiliseringsbijdrage voor de financiering van de statutaire pensioenen. Besturen met een voldoende hoge tweede pijler die alleen een basisbijdrage betalen (en daarmee meer dan hun eigen pensioenlasten dragen), krijgen vreemd genoeg geen korting. Voor een goed begrip, deze uitgavenreductie wordt niet betaald door de federale overheid, maar wel door de geresponsabiliseerde besturen die geen of een onvoldoende hoge tweede pensioenpijler hebben. De toeslag mag er echter niet toe leiden dat de responsabiliseringscoëfficiënt van een bestuur boven de 100% uitstijgt.

Voor een aantal Vlaamse lokale besturen is deze korting echt betekenisvol. Ze bedroeg in 2019 in totaal 22,2 miljoen euro (voor 300 besturen) en liep tegen 2021 al op tot 40,1 miljoen euro voor 400 besturen. De aangerekende toeslagen bleven in Vlaanderen relatief beperkt, met 1,6 miljoen euro (52 besturen) in 2019 en 2,2 miljoen euro (41 besturen) in 2021. Per saldo kregen de Vlaamse lokale besturen via dit systeem in 2021 dus een netto korting van 37,9 miljoen euro, een bedrag dat helemaal ten laste kwam van lokale besturen in Wallonië en Brussel. In 2021 zagen 72 Vlaamse lokale besturen hun responsabiliseringsbijdrage door de korting helemaal verdwijnen. Voor nog eens 65 andere ging het om een reductie met de helft of meer.

Dit systeem botst echter tegen zijn eigen grenzen aan. Sinds dit jaar richten steeds meer Belgische lokale besturen een tweede pensioenpijler in voor hun contractanten. Zeker in Wallonië en Brussel is een inhaalbeweging bezig. Dat betekent dat het aantal besturen dat recht zou hebben op een korting toeneemt, terwijl de potentiële betalende van een toeslag een steeds kleinere groep vormen. De wetgeving bevat geen regeling voor wat er moet gebeuren als de toeslagen niet meer volstaan om de kortingen te financieren. De gemakkelijkste oplossing zou erin bestaan dat de Schatkist voortaan de kortingen betaalt, maar vanzelfsprekend is dat absoluut niet. Een andere mogelijkheid, de (geleidelijke) afschaffing van dit systeem, ligt dan weer budgettair moeilijk voor een pak Vlaamse besturen. Bovendien is er het potentiële ongenoegen vanuit Wallonië en Brussel, wanneer een korting op het moment dat besturen voldoen aan de voorwaarden, weer wordt afgeschaft.

oenlasten.) Die zogenaamde responsabiliseringscoëfficiënt van vandaag 50% zal de komende jaren noodgedwongen moeten stijgen, tot naar verwachting 84% in 2027: de tendens naar minder solidariteit (het dragen van elkaars pensioenlasten) en meer responsabilisering (zelf instaan voor de financiering van de eigen pensioenuitgaven). We geven nog mee dat besturen die geen actieve statutairen meer hebben (en dus geen basisbijdrage betalen) maar waarvoor het GPF wel nog pensioenen betaalt, een responsabiliseringsbijdrage van 100% krijgen aange-

wat tussen 2021 en 2027 een jaarlijkse stijging met 24% zou inhouden... De responsabiliseringsbijdrage wordt als financieringsbron steeds belangrijker. In 2012 werd er maar 10,7% van de pensioenlasten mee betaald. Dat aandeel was in 2021 opgelopen tot 21%

Vlaanderen betaalt mee

Sinds 2020 bestaat er ook een Vlaamse tussenkomst in de lokale pensioenuitgaven. Die bedraagt 50% van de responsabiliseringsbijdragen van alle lokale besturen, met uitzondering van de provincies, autonome provinciebedrijven en intercommunales. Federaal aangestuurde entiteiten zoals de politie- en hulpverleningszones krijgen deze middelen dus wel.

Besturen ontvangen het geld telkens op het einde van het jaar op basis van de raming van de FPD voor dat jaar, met het jaar nadien een correctie voor de werkelijke bedragen. Zo betaalde de Vlaamse overheid eind 2020 een bedrag van afgerond 131 miljoen euro. In 2021 ging het netto om bijna 129 miljoen euro, bestaande uit ruim 138 miljoen dotatie en net geen 10 miljoen euro terugvordering. De komende jaren zal deze subsidie, als ze onder de huidige vorm behouden blijft, sterk toenemen tot naar verwachting 528 miljoen euro in 2027.

Voor alle duidelijkheid: de Vlaamse overheid geeft aan besturen die geen responsabiliseringsbijdrage betalen omdat hun basisbijdrage de eigen pensioenlasten (meer dan) dekt, geen subsidie. Hetzelfde gold tot voor kort voor besturen die niet zijn aangesloten bij het GPF, maar daar komt ten gevolge van een arrest van het Grondwettelijk Hof verandering in. Verder stippen we nog aan dat de Vlaamse subsidie van 50% wordt berekend op de responsabiliseringsbijdrage vóór de federale korting (of toeslag) die verbonden is aan de tweede pensioenpijler (zie elders in deze bijdrage). Het gevolg is dat voor 2021 in totaal 132 Vlaamse lokale besturen van de Vlaamse overheid een subsidie zullen krijgen die hoger is dan wat ze aan responsabiliseringsbijdrage moeten dragen.

De responsabiliseringsbijdrage wordt als financieringsbron steeds belangrijker. In 2012 werd er maar 10,7% van de pensioenlasten mee betaald. Dat aandeel was in 2021 opgelopen tot 21% en zou in 2027 verder stijgen naar bijna 48%.

rekend. Met andere woorden, zij dragen hun pensioenlasten helemaal zelf, tot die door het overlijden van de laatste gepensioneerde helemaal zijn uitgedoofd. Van de 853 Vlaamse lokale besturen die in 2021 waren aangesloten bij het GPF, waren er negentien in dat geval, waaronder twaalf intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De responsabiliseringsbijdrage werd in 2012 voor het eerst aangerekend en bedroeg toen 96,6 miljoen euro, betaald door 238 (29%) van de Vlaamse lokale besturen. In 2021 was ze al gestegen tot 304,1 miljoen euro, betaald door 456 besturen (53%). Dat betekent een toename met 13,6% per jaar. De FPD verwacht dat de responsabiliseringsbijdrage in 2027 zal uitkomen op 1107,7 miljoen euro,

en zou in 2027 verder stijgen naar bijna 48%. Voor een goed begrip: alle vermelde bedragen zijn vóór korting of Vlaamse subsidies (zie kaderstukjes).

De pensioenlasten zijn fors gestegen, de pensioenuitgaven van de lokale besturen dus uiteraard ook. Die totale pensioenfactuur voor de Vlaamse lokale besturen bedroeg (vóór kortingen) in 2012 ruim 914 miljoen euro. Dat bedrag was in 2021 geklommen tot 1261 miljoen euro, dat is een groei met 3,6% per jaar. Op basis van de meest recente ramingen van de FPD kijken diezelfde besturen tegen 2027 aan tegen een te betalen bedrag van 2173 miljoen euro. De uitgavenstijging zou de komende jaren dus versnellen naar zo maar eventjes 9,4% per jaar. Bij een jaarlijkse groei van het Gemeen-

tefonds met 3,5% en van de belangrijkste belastingontvangsten met 1 tot 2%, neemt de pensioenfactuur zonder externe financiering dus een almaar grotere hap uit de lokale beleidsruimte. Geld dat besturen aan de kant moeten zetten om pensioenen te betalen, kan niet meer worden gebruikt voor sociaal beleid, investeringen in meer duurzaamheid of uitgaven voor digitalisering. Als de federale overheid wil dat lokale besturen op al die terreinen een belangrijke rol blijven spelen, zal ze dus, zoals voor de pensioenen van werknemers, zelfstandigen en federale en regionale ambtenaren, een stuk van de financiering op zich moeten nemen. De VVSG had hierop aangedrongen naar aanleiding van het voorbije begrotingsconclaf, maar zonder enig resultaat. Verder kijken de lokale besturen uiteraard uit naar de voortzetting van de pensioensubsidie die in 2020 door de Vlaamse overheid ingevoerd werd, al blijft ook hier de vraag overeind naar een heroriëntering richting totale lokale pensioenfactuur, en dus niet alleen met een focus op de responsabiliseringsbijdrage. —

JAN LEROY

senior expert data en analyse

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

Veel zorg in onze samenleving is onzichtbaar. En is ze wel zichtbaar, dan wordt ze vaak ondergewaardeerd. Nochtans is goede zorg de basis voor een sterk economisch weefsel en voor florerende gemeenschappen. 'Zorg is het fundament, het cement, de brandstof. Als de zorg stopt, stopt alles. We moeten het vermogen van mensen om te zorgen koesteren en stimuleren. Dan volgt de rest,' zegt **Lynn Berger** die hierover onlangs het boek *Zorg. Een betere kijk op de mens* schreef.

'Het idee voor mijn boek ontstond drie jaar geleden. Ik belandde toen in het ziekenhuis met een bacteriële infectie en ik werd dus zelf ontvanger van zorg. Op datzelfde moment was het ziekenhuispersoneel aan het demonstreren voor een hoger salaris en minder werkdruk. Dat greep me erg aan. Als samenleving schatten we iets dat zo belangrijk is als zorg niet naar waarde. Ik wilde weten hoe dat kwam en wat de gevolgen waren. Voor mijn boek heb ik met allerlei zorgverleners meegelopen – ouders, mantelzorgers, verpleegkundigen, thuiszorg- en jeugdzorgmedewerkers enzovoort. Ik wilde zien wat zij doen, welke handelingen ze stellen, wat ze nodig hebben om hun werk goed te kunnen doen en wat er gebeurt als ze dat niet krijgen. Daarnaast heb ik het werk bestudeerd van economen, filosofen, psychologen die zich over de rol van zorg in de samenleving buigen.'

'Als je professionele zorgverleners vraagt wat zorg voor hen is, zeggen ze: kijken naar de persoon die voor me zit, begrijpen wat die nodig heeft en dat geven. Maar ze krijgen daarvoor niet de tijd en ruimte. De professionele zorg is steeds meer verworden tot een product dat je kan plannen. Ik sprak een thuisverpleegkundige in België die op vier uur tijd 22 patiënten moest bezoeken en vijftig kilometer rijden. In de zes minuten bij elke patiënt kon ze enkel de geplande basale handelingen doen, zoals de medicijnen klaarmaken. Maar zorg is ook inspelen op

het onverwachte, is ook emotionele ondersteuning. Die component van zorg heeft geen plek meer, is eruit *geëfficiënteerd*. Er is onvoldoende waardering voor professionele zorg. Werk in de zorg wordt bijvoorbeeld minder betaald dan werk in andere sectoren. Dat komt omdat we het niet helemaal als werk zien, maar ook als iets dat mensen, en dan vooral vrouwen, 'van nature' doen, uit intrinsieke motivatie. Tijdens de covid-pandemie hebben we nochtans heel sterk het belang van professionele zorg voor de samenleving ervaren. Als die vastloopt, loopt alles vast. Intussen zijn we dat alweer wat vergeten.'

'Het grootste deel van de zorg is informele zorg en die is helemaal onzichtbaar en ondergewaardeerd. Die moeten mensen maar naast hun betaalde werk zien uit te voeren. Professionele en informele zorg zijn communicerende vaten. Op het moment dat de zorg van ouders voor kinderen niet goed gaat, merk je dat in de professionele jeugdzorg. Als er in het ziekenhuis geen plaats is en de patiënt thuis moet blijven, brengt dat meer werk voor mantelzorgers mee. Als ouderen zo lang mogelijk thuis moeten blijven wonen, moet er meer zorg van familie en andere naasten komen. De overheid bespaart dan wel in financiële zin, maar het probleem wordt niet opgelost, enkel verplaatst. Informele zorgverleners zullen meer tijd en energie moeten vrijmaken die ze dan niet meer kunnen besteden aan onder meer betaald werk. Daarvoor zouden zij extra ondersteuning en een financiële compensatie moeten krijgen. Maar in het debat over de vermaatschappelijking van de zorg wordt dat vaak vergeten.'

'De discussie over de toekomst van de zorg is ook heel erg een emancipatiediscussie. Nu al leveren vrouwen meer informele zorg dan mannen, en dus zullen vooral vrouwen de extra informele zorgtaken opnemen die de vermaatschappelijking van de zorg meebrengt. Ook de meeste professionele zorgverleners zijn vrouwen. Al eeuwenlang wordt zorgen gezien als

'De professionele zorg is steeds meer verworden tot een product dat je kunt plannen. Maar zorg is ook inspelen op het onverwachte, is ook emotionele ondersteuning. Die component van zorg heeft geen plek meer, is eruit *geëfficiënteerd*.'

Zorg is het
fundament
van de
samenleving

A black and white portrait of Lynn Berger, a woman with dark hair styled in a bun, looking directly at the camera. The portrait is positioned on the right side of the page, partially overlapping a purple text box on the left.

Lynn Berger

is correspondent Zorg bij het online journalistieke platform De Correspondent. Zorg in de breedste zin: van ouders voor kinderen, van mantelzorgers voor naasten, van artsen voor patiënten, van overheden voor burgers... Met *Zorg. Een betere kijk op de mens* schreef ze een boek over wat zorg is en voor ons doet, over de crisis in de zorg en de groeiende kloof tussen vraag en aanbod.

iets wat vrouwen van nature doen, uit liefde en plezier, maar dat wil niet zeggen dat het niet ook werk is.'

'Tegen 2060 is de vergrijzing haar piek gepasseerd. Hoe pakken we het tot dan aan? Hoe zorgen we ervoor dat de lasten van de toenemende zorgvraag niet alleen terecht komen bij vrouwen en mensen met een lagere sociaaleconomische of migratieachtergrond, die zorg niet kunnen uitbesteden? En hoe zorgen we ervoor dat ook de lusten van zorg eerlijk verdeeld worden? Daar is niet één oplossing voor. We zullen de vraag naar zorg moeten verkleinen of in elk geval toch verdelen over meer maatschappelijke domeinen dan alleen de professionele zorg. Veel problemen die ontstaan vanuit bijvoorbeeld een armoede- of schuldenproblematiek ontwikkelen door tot een zorgvraag die de professionele zorg moet oplossen. Als je eerder in dat proces ingrijpt door sociale ongelijkheid tegen te gaan of cohesie in de samenleving te bevorderen, kan je de vraag verkleinen. De zorg die dan nog nodig blijft, kunnen we verdelen over professionele en informele zorg op voorwaarde dat we informele zorgverleners ondersteunen. Bijvoorbeeld door te zorgen dat ze toch pensioen opbouwen, ook al doen ze geen betaald werk, of door hen iets als een zorg- of basisinkomen te geven zodat ze niet zelf in de problemen komen. Meer algemeen is er een cultuuromslag nodig, weg van de prestatiesamenleving waar we altijd beter en meer moeten presteren. Die leidt tot burn-out en veel andere problemen waarvoor zorg nodig is. We leren als kind alles over presteren en goede cijfers, maar niet over het belang van een ander helpen, zorgen voor de ander, de naaste, de omgeving. Zorg is iets waar je beter in wordt naarmate je het meer doet. Als we kinderen van jongs af leren zorgen, wordt de verdeling van de zorg ook makkelijker omdat ze het later dan al gewoon zijn zorg op te nemen.'

'Wat kunnen lokale besturen doen? Ze moeten een zorgzame werkgever zijn door hun eigen

'De discussie over de toekomst van de zorg is ook heel erg een emancipatiediscussie. Al eeuwenlang wordt zorgen gezien als iets wat vrouwen van nature doen, uit liefde en plezier, maar dat wil niet zeggen dat het niet ook werk is.'

zorgpersoneel voldoende tijd te geven om te zorgen, hen niet overdreven te belasten met administratie en protocollen, en te erkennen dat zij vaak ook nog zorgtaken hebben buiten hun werk. Dat vraagt een zekere flexibiliteit en zeggenschap over uurroosters. In Nederland is het zorgbeleid zeer sterk gericht op marktwerking en competitie. Dat zou leiden tot een prijsdaling en een kwaliteitsverbetering. Maar het pakt helemaal anders uit. Ook de verschillende takken in de professionele zorg zijn natuurlijk communicerende vaten. Het ziekenhuis kan de patiënt pas naar huis sturen als de thuiszorg in orde is. Samenwerking is een veel logischer manier van werken dan competitie. Lokale besturen kunnen verschillende zorginstellingen stimuleren om echt samen te werken. Ze kunnen ook de steun voor mantelzorgers zo uitgebreid en toegankelijk mogelijk maken, en alle bureaucratische drempels wegwerken.'

'Ik ben niet zeer optimistisch maar wel hoopvol. Mensen zullen altijd blijven zorgen voor elkaar, maar als we niet goed opletten zal de schaarse zorg heel ongelijk verdeeld worden. En zonder goede zorg brokkelen ook het economische weefsel en het samenleven af. Zorg is de basis, het fundament, het cement, de brandstof. Als de zorg stopt, stopt alles. We moeten het zorgvermogen van mensen koesteren en stimuleren. Dan volgt de rest.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

7^e EDITIE

HET BEVOEGDE OCMW EN DE FINANCIERING

Door Pieter Geens en Lien Van den Brande

Het handboek 'Welk OCMW is bevoegd' werd **grondig herwerkt door twee nieuwe auteurs**. De inhoud gaat in hoofdzaak over 'de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's', maar de titel werd aangepast naar het meer concrete 'Het bevoegde OCMW en de financiering'.

Deze publicatie is een **juridische en praktische handleiding** voor OCMW-medewerkers. Aan de hand van voorbeelden worden de (territoriale) **bevoegdheidsregels** van de wet van 2 april 1965 ontleed en toegepast. Ook de procedure **bevoegdheidsconflicten** (met modelbrieven) wordt uitgebreid besproken. In welke gevallen (en volgens welke procedure) een OCMW de verleende steun kan **terugvorderen** van een ander OCMW of van de federale overheid komt aan bod in een apart deel.

Hoewel de wet enkel moet worden toegepast tussen een burger en een OCMW komen ook de relaties van het OCMW met **andere hulporganisaties** (CAW, woonzorgcentra, ziekenhuizen ...) aan bod. Deze externe partners hebben er immers ook belang bij om te weten welk OCMW de cliënt zal opvolgen en hoe de kosten betaald zullen worden.

AUTEURS

Pieter Geens en Lien Van den Brande zijn jurist bij het lokaal bestuur van Heist-op-den-Berg. Ze onderzoeken samen met maatschappelijk werkers van het OCMW de bevoegdheid voor nieuwe steunvragen. Door kennis van het werkveld schetsen ze in dit boek de toepassing van de regels in de praktijk en geven ze veel tips.

HET BEVOEGDE OCMW EN DE FINANCIERING

Auteurs: Pieter Geens en Lien Van den Brande
ISBN (print): 9782509041647

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Een duurzame werkplek voor iedereen

Duurzaamheid en toegankelijkheid waren de uitgangspunten bij de inrichting van Huis Madou, het hart van steden en gemeenten. Die inspanningen zijn nu beloond met het Inter-label toegankelijk kantoorgebouw A+. Het is pas het tweede gebouw in Vlaanderen en Brussel dat die eer te beurt valt.

STEFAN DE WICHERE

SONIFY - JIRVAN LOO

SONIFY - JIRVAN LOO

SONIFY - JIRVAN LOO

STEFAN DEWICKERE

Begin 2019 verhuisden de VVSG, OVSG en GSD-V naar Huis Madou, strategisch gelegen aan de Brusselse kleine ring, op een boogschuit van het Vlaams en Federaal Parlement. Alle drie hebben de vzw's hun specifieke expertise, maar hun leden zijn dezelfde: de lokale besturen en al wie voor hen werkt. Die lokale besturen staan centraal. Huis Madou werd daarom 'hart van steden en gemeenten' gedoopt. Een open ontmoetingsplek, een plek om samen te werken, om deskundige informatie te vergaren of ervaringen te delen over een van de lokale beleidsdomeinen.

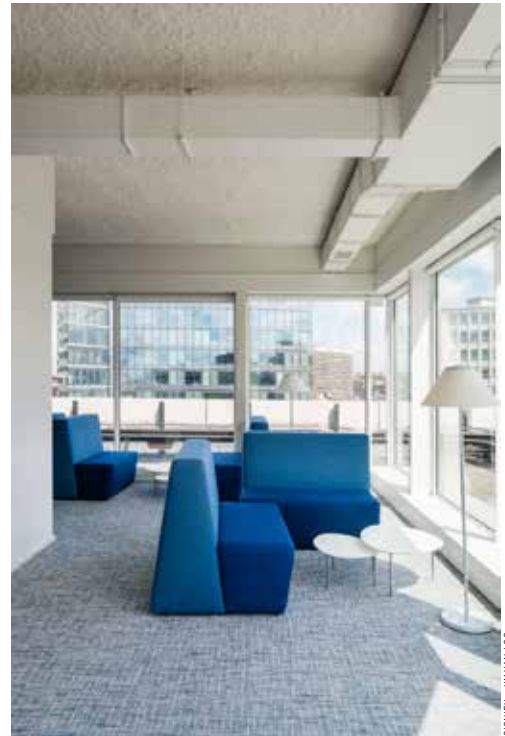
Anders werken

De interne renovatie en herinrichting van de vijfde, zesde en zevende verdieping van het bestaande kantoorgebouw Madou Centre werd na een architectuurwedstrijd gegund aan a2d (architecture 2 design). De kantoorinrichting gebeurde op basis van duurzaamheid, toegankelijkheid en het principe 'anders werken'. Na een doorgedreven behoeftestudie werden de effectieve werkplekken gehalveerd. De resterende oppervlakte werd ontworpen als 'activity based workingplaces' en ontmoetingsplekken om de kennisoverdracht tussen de verschillende werknemers te maximaliseren. Hierop voortbouwend kreeg de vijfde verdieping een publieke, gemeenschappelijke en multifunctionele invulling met onthaal, ontmoetingsruimtes, een koffiecorner en flexibele vergaderruimtes met akoestische wanden. De twee overige verdiepingen, zes en zeven, zijn opgevat als private delen voor de verschillende diensten van de drie vzw's. Elke werkplek is er gesitueerd aan de buitenzijde van het kantoorplateau in functie van een optimale daglichttoetreding en een minimaal elektriciteitsverbruik. Alle gemeenschappelijke ruimtes, zoals sanitair, koffiehoeken, vergaderzalen en babbelboxen bevinden zich centraal tussen de werkplekken.

De warme natuurlijke materialen versterken het huiselijke en gezellige gevoel, naar het Deense begrip 'hygge'.

Toegankelijkheid

Huis Madou moest toegankelijk zijn voor iedereen. De toepassing van universal design heeft geleid tot een ontwerp 'voor allen'; ingrepen vallen niet op en dit komt ook personen met een beperking ten goede. Voor de meeste bezoekers ziet dit er als een normaal kantoorgebouw uit, maar dat is het niet. Sanitair voor personen met een beperking, een baliemeubel of koffiehoek waar je met een rolstoel onder kunt rijden, voldoende brede doorgangen en vergaderzalen, markeringen op de trap voor personen met een visuele beperking, contrasten op plinten en deuromlijstingen (wit/blauw) wijzen personen met een visuele beperking de weg, stuk voor stuk elementen die meegespeeld hebben bij de toekenning van het Inter-label toegankelijk kantoorgebouw A+.

Deze realisatie is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen Huis Madou en Inter Vlaanderen, een expertisecentrum in toegankelijkheid en universal design. Omdat Inter al zo vroeg bij de verbouwplannen betrokken was, kwamen er al van bij de start oplossingen en konden speciale en dure, stigmatiserende aanpassingen achteraf worden vermeden.

Circulaire renovatie

De renovatie bood meteen de kans om duurzaamheid te integreren in de opdrachten voor werken en diensten. En er werden meteen circulaire accenten gelegd van bezit naar gebruik of van aankoop naar dienst.

Samen met de mede-eigenaars werden eerst de technieken van de gemeenschappelijke delen gerenoveerd. De drie vzw's investeerden extra in een warmtepomp zodat warmte of koelte wordt gerecupereerd. Voor de monitoring en regeling van de technieken voorzagen ze in een gebouwenbeheersysteem. Dit maakt het mogelijk om in één oogopslag de warmte, koeling, luchtkwaliteit op de minuut te volgen en aan te passen.

Bij de ontmanteling van de verschillende verdiepingen zijn alle waardevolle materialen gerecupereerd en opgehaald met als doel ze te hergebruiken in andere projecten. Voor de inrichting van de eigen verdiepingen is veel bestaand meubilair uit de vorige kantoren gerecycled en herwerkt. Archiefrekken werden omgebouwd tot bibliotheek, onderstellen van bureaus en vergadertafels kregen een laklaag en werden voorzien van een nieuw werkblad, tafelbladen van bestaande bureaus werden verwerkt in maatmeubilair voor de ontmoetingsruimte. Bijzondere stoelen staan nu in de ontmoetingsruimte.

Als een van de partners van de Green Deal Circulair Aankopen wilde de VVSG voortrekker zijn op het gebied van as-a-service. Zo werden licht en vloerbekleding niet aangekocht, maar werd gekozen voor een as-a-servicemodel waarbij de klant betaalt voor het gebruik van een product met bijhorende diensten. De tapijttegels bestaan gegarandeerd uit gerecycleerd materiaal; ze worden periodiek onderhouden en na negen jaar gegarandeerd gerecupereerd door de leverancier. Ook de bestaande vloerbekleding werd vakkundig ontmanteld en gerecycled. De lichtarmaturen bieden een gegarandeerde lichtopbrengst gedurende tien jaar met een verwachte energiebesparing van 70%. Huis Madou zelf wordt ontlast van alle verantwoordelijkheid voor onderhoud en reparatie. De jaarlijkse bijdrage is vrijwel gelijk aan de gerealiseerde besparingen vanaf het eerste jaar. Na tien jaar kan Huis Madou kiezen om de apparatuur terug te kopen en eigenaar te worden van de installatie, of om een nieuw contract af te sluiten. —

KATRIEN GORDTS
redacteur Lokaal

TECHNISCHE FICHE

- **Opdrachtgevers:**
VVSG, OVSG en GSD-V
- **Partners:**
Growners/Take-Up Invest (voor de aankoop van Madou Centre); Inter (voor de toepassing van Universal Design), Brainmove en NNOF (anders werken)
- **Bouwjaar:**
1974
- **Renovatie:**
2018-2019
- **Oppervlakte:**
ca. 3.900m²
- **Architect:**
a2d (architecture 2 design)
- **Interieurinrichting:**
Convents Group
- **Flooring As A Service (FAAS):**
Desso/Econocom
- **Light As A Service (LAAS):**
Signify
- **Contact:**
Marjo.Jaspers@vmsg.be,
facility manager Huis Madou

In Vlaanderen nemen menselijke activiteiten al veel oppervlakte in en de druk op de open ruimte blijft groot. Voor lokale besturen is het niet makkelijk om daaraan te weerstaan, het ontbreekt hen aan de nodige instrumenten, mankracht en centen. En toch zeggen de burgemeesters **Dieter Wouters** en **Jan Dalemans** in een gesprek met hoogleraar **Tom Coppens** dat ruimtelijke ordening de boeiendste bevoegdheid is die ze in portefeuille hebben.

Kiezen voor de open ruimte

Tom Coppens:
‘In alle hervormingen van de voorbije twintig jaar ging het over meer rechtszekerheid bieden en procedures versnellen. Goede ruimtelijke ordening is nooit een thema geweest. Dan is het logisch dat mensen steigeren als je aan het eigendomsrecht raakt.’

STEFAN DE WICHERE

De bouwshift zou de komende decennia voor een trendbreuk moeten zorgen. Hoe die gerealiseerd zal worden en met welke middelen, is nog een open vraag.

‘Met voorbedachten rade. De sluipmoord op de open ruimte.’ Het is de veelzeggende titel van een onlangs verschenen boek van de hand van Tom Coppens, Peter Renard en Guy Vloebergh. Ze fileren het Belgische en later Vlaamse ruimtebeleid dat eigendomsrecht steeds liet prevaleren op het behoud van de open ruimte en dat het drieluik plannen-vergunnen-handhaven versmalde tot vergunnen. De bouwshift zou de komende decennia voor een trendbreuk moeten zorgen. Hoe die gerealiseerd zal worden en met welke middelen, is nog een open vraag. En welke rol kunnen en willen de lokale besturen spelen? Tom Coppens, hoogleraar stedenbouw en ruimtelijke planning (UA), gaat in gesprek met de burgemeesters Dieter Wouters (Wuustwezel) en Jan Dalemans (Hechtel-Eksel), respectievelijk voorzitter en lid van de bestuurlijke commissie kwaliteitsvolle omgeving van de VVSG.

Tom Coppens: ‘Op dit ogenblik is in Vlaanderen ongeveer 33 procent van de ruimte ingenomen voor wonen, bedrijven en infrastructuur, exclusief landbouw. Als we de doelstellingen van de bouwshift halen, zouden we landen op ongeveer 35 procent. Het is belangrijk om de ruimte besteed aan menselijke activiteiten te beperken om problemen van klimaatverandering, droogte, overstromingen, biodiversiteit de baas te kunnen. Bovendien vraagt een zeer verspreide ruimtelijke structuur enorm veel geld voor de aanleg en het onderhoud van infrastructuur.’

Zijn de claims op de open ruimte groot in landelijke gemeenten als Wuustwezel en Hechtel-Eksel?

Dieter Wouters: ‘Op een oppervlakte van 90 km² wonen 22.000 mensen. De *urban sprawl* zou in Wuustwezel uitgevonden kunnen zijn, het lijkt alsof de huizen lukraak uitgestrooid zijn over het grondgebied. We hebben 300 kilometer wegen nodig om al die huizen met elkaar te verbinden, wegenonderhoud en bermbeheer nemen een grote hap uit onze begroting. Toch is tachtig procent van de gemeente nog onbebouwd. We zeggen soms bij wijze van boutade dat er in Wuustwezel niets te zien is en dat dit net een troef is. Maar dat niets staat onder druk, iedereen wil een stuk van de open ruimte voor bouwen, landbouw, recreatie. Onze baseline is “Ruimte om te leven”, omdat we zeer veel belang hechten aan het behoud van de open ruimte. Dat realiseren lijkt makkelijk: doe niets en het is klaar. Helaas is de gemeente geen eigenaar van de open ruimte.’

Jan Dalemans: ‘Hechtel-Eksel heeft een oppervlakte van 72 km² en maar 78 kilometer gemeentewegen. We hebben het geluk dat we een groot militair domein en bosland hebben. We zijn kandidaat voor een Nationaal Park, samen met Lommel, Pelt, Peer en enkele gemeenten in Nederland. Toch is ook voor ons het behoud van de open ruimte niet makkelijk. Nederland heeft op dat vlak veel verder vooruit gedacht. Het zal bij ons zeer moeilijk zijn om de historisch scheefgegroeide situatie recht te trekken.’

Hoe verklaart u het verschil met bijvoorbeeld Nederland?

Tom Coppens: ‘In Nederland heeft het Rijk sinds de 19de eeuw een zeer belangrijke rol in de volkshuisvesting. Dat heeft geleid tot de vorming van woningbouwcorporaties die grote aantallen huizen tegelijk bouwen. De Belgische overheid heeft gekozen om individuele eigendom te stimuleren door gronden en bouwen goedkoop te maken. We hebben Rilland net over de grens vergeleken met Berendrecht. In 1830 hadden die een vrij gelijkaardige ruimtelijke structuur met compacte dorpen. Vanaf de jaren zestig is Berendrecht helemaal uitgelint. Dat heeft ook te maken met de gewestplannen die in één keer alle woongebieden op plan vastlegden. In Nederland kun je niet bouwen zolang er geen bestemmingsplan is, daar zijn incrementeel bestemmingsplannen opgemaakt wanneer er een woningbehoefte was. Wij hebben op voorhand alle plannen gemaakt voor de behoeften in de toekomst. De demografische groei van de jaren zestig heeft zich echter niet doorgezet en dus hebben we, binnen de contouren van de gewestplannen, vandaag een gebied van 45.000 hectare waar nog 700.000 tot een miljoen woningen gebouwd kunnen worden.’

Dieter Wouters: ‘En we houden ons aan de gewestplannen. Als er een bouwrecht is, dan vind ik het zeer moeilijk om dat niet te gunnen. Willen we niet vergunnen, dan ben ik van mening dat we het perceel dan maar moeten kopen.’

Tom Coppens: ‘Ik ben het ermee eens dat er een compensatie nodig is voor de eigenaar die niet mag bouwen, maar die moet de werkelijk geleden schade vergoeden en niet de speculatiewaarde van een perceel. Wat is het statuut van een bestemmingsplan? Geeft dat een eeuwigdurend bouwrecht? In sommige landen is dat recht beperkt tot bijvoorbeeld tien jaar. Is de bouw dan niet gerealiseerd, dan staat er geen schadevergoeding tegenover. Dat een bouwrecht eeuwigdurend is, was ook niet het opzet van de ge-

westplannen. Er zou in de jaren tachtig worden geëvalueerd, maar dat is nooit gebeurd. Intussen zit het er bij de Vlaming heel diep in dat het eigendoms- en ontwikkelingsrecht absoluut is.'

Dieter Wouters: 'In de Dorpsstraat in Wuustwezel willen we geen appartementen meer, alleen nog eengezinswoningen. Wel, eigenaars van een perceel voelen zich echt gepakt. Nochtans hebben we hen geen bouwrecht ontnomen.'

Tom Coppens: 'In alle hervormingen van de voorbije twintig jaar ging het over meer rechtszekerheid bieden en procedures versnellen. Goede ruimtelijke ordening is nooit een thema geweest. Dan is het logisch dat mensen steigeren als je aan het eigendomsrecht raakt.'

Om de woonuitbreidingsgebieden te vrijwaren van bebouwing zouden de eigenaars een vergoeding voor hun perceel krijgen aan de marktwaarde. Is dat betaalbaar?

Jan Daelemans: 'Die planschade is voor de gemeenten onbetaalbaar.'

Dieter Wouters: 'De marktwaarde is niet de waarde waaraan die gronden destijds gekocht zijn. Misschien kunnen we hier en daar een perceel aankopen, maar ik denk niet dat er een gemeente is die de planschade voor volledige woonuitbreidingsgebieden kan betalen.'

Tom Coppens: 'Als ik burgemeester was en moest kiezen tussen de bouw van een nieuwe school en de koop van een perceel om er niets mee te doen, dan was de keuze rap gemaakt. De totale herbestedingskosten om de doelstellingen van de bouwshift te halen, liggen tussen de 1,5 en 33 miljard euro. Het instrumentendecreet waarover binnenkort in het Vlaams Parlement wordt gestemd, zal de corrigerende voorwaarden vastleggen om de marktwaarde van een grond te berekenen en zal dus bepalen op welk bedrag we eindigen. En dat zullen de gemeenten moeten ophoesten. Vlaanderen verhoogt dus de factuur en schuift ze door naar de gemeenten.'

Tenzij de lokale besturen wachten tot 2040, want dan zal Vlaanderen de planschade vergoeden voor eigenaars waarvan de grond in woonreservegebieden een andere bestemming krijgt. Wat vindt u van die mogelijkheid?

Dieter Wouters: 'Ik vind dat toch een raar mechanisme. Het is niet aan mij om te zeggen wat de volgende burgemeester van Wuustwezel moet realiseren, maar de huidige Vlaamse regering zegt wel dat de ploeg die er in 2040 zit het initiatief om te compenseren zal overnemen.'

Tom Coppens: '2040 is nog oneindig ver weg in

STEFAN LEWICKERE

politieke termen. Ik denk dat de Vlaamse regering tijd wil kopen en hoopt dat er een omslag komt in de manier waarop we bouwen, zodat er tegen dan geen markt vraag meer zal zijn voor die gebieden.'

Jan Daelemans: 'We zien wel dat er nu veel woonuitbreidingsgebieden worden verkocht aan socialehuisvestingsmaatschappijen.'

Hebben gemeenten geen belang bij de uitbreiding van het aantal inwoners en dus bij het bouwen van nieuwe wooneenheden?

Dieter Wouters: 'Uit de VITO-studie blijkt dat Wuustwezel het best niet groeit en we willen dat ook niet. We tippen op levenskwaliteit. Daarom snijden we de woonuitbreidingsgebieden niet aan, we liggen ook dwars als sociale bouwmaatschappijen dat op de verkeerde plaats of te ruim uitgesmeerd willen doen.'

Jan Daelemans: 'In het centrum van Hechtel mag nog verdicht worden, in de buitengebieden willen we dat er minder of niet meer gebouwd wordt.'

Dieter Wouters: 'Gemeenten mogen best wat actiever zijn als ze willen verdichten in de kern om open ruimte te vrijwaren. We hebben eerst een bouwpaauze ingevoerd voor het centrum. Er mocht geen enkel appartement meer bijkomen, omdat we eerst een visie wilden ontwikkelen.'

Dieter Wouters:
'Misschien kunnen we hier en daar een perceel aankopen, maar geen enkele gemeente zal de planschade voor volledige woonuitbreidingsgebieden kunnen betalen.'

STEFAN DEWICKERE

Jan Dalemans: ‘We zien het openruimtefonds als een compensatie omdat we de lucht zuiveren voor de andere gemeenten. Dat mag nog meer gehonoreerd worden. In het Gemeentefonds krijgen we per inwoner maar een fractie van wat sommige andere lokale besturen ontvangen.’

Intussen hebben we een appartemententaks ingevoerd. Bouwpromotoren die een vergunning krijgen om op bepaalde plekken in de gemeente appartementen te bouwen, betalen 2000 euro per extra wooneenheid die ze creëren. Op die manier laten we hen meebetalen voor het vrijwaren van de open ruimte, want wij gebruiken die inkomsten voor de aankoop van strategisch gelegen percelen. We hebben er onlangs een aangekocht voor het creëren van een fietsverbinding.’

De regelgeving voor ruimtelijke ordening is ongelofelijk ingewikkeld. Kunt u met gelijke wapens strijden als de grote projectontwikkelaars?

Dieter Wouters: ‘We hebben hier nu twee grote projectontwikkelaars, hun juridische diensten zijn groter dan onze dienst stedenbouw. Wij gaan zeer zelden in conflict, we steken heel veel tijd in overleg. Een groot probleem is dat we al twee jaar geen omgevingsambtenaar hebben. We hebben noodgedwongen de stap gezet naar een extern bureau.’

Tom Coppens: ‘We kunnen te weinig mensen opleiden, we krijgen smeekbedes van burgemeesters uit heel Vlaanderen. Onze afgestudeerden kunnen kiezen tussen vijf, zes kandidaat-werkgevers.’

Jan Dalemans: ‘Wij kunnen voorlopig niet klagen. We hebben twee omgevingsambtenaren, een landmeter, een mobiliteitsambtenaar en twee mensen voor de behandeling van de bouwvergunningen.’

Dieter Wouters: ‘Een van de grote problemen is dat de aftelklok begint te lopen zodra een dossier wordt ingediend. De workload is heel zwaar, de behandeltermijnen zijn te krap en te weinig flexibel.’

Tom Coppens: ‘Gemeenten worden overstelpt door de vergunningsaanvragen en hebben zeer weinig tijd om na te denken over een visie en criteria voor het beoordelen van een bouwaanvraag. Daarom is een bouwpaauze een goed idee.’

Een Pano-reportage afgelopen september vestigde de aandacht op de te nauwe banden van sommige lokale mandatarissen met projectontwikkelaars. Hoe ziet u de relatie met bouwpromotoren?

Dieter Wouters: ‘Ik weet niet goed meer wat ik moet doen. Het eerste wat een projectontwikkelaar doet die in Wuustwezel wil werken, is een afspraak maken met de burgemeester. Dan volgt een lang proces van schetsen, plannen, bijschaven, overleggen met de diensten en met mij. Eigenlijk ben ik dan mee het plan aan het maken, rekening houdend met de draagkracht op die plek. Is dat fout? Als we dan uiteindelijk de vergunning afleveren, krijg ik het verwijt dat dit logisch is omdat ik anderhalf jaar nauw met de projectontwikkelaar heb samengewerkt. Het alternatief is geen overleg, een projectontwikkelaar die telkens een plan indient en wij die weigeren tot het na x aantal keren goed genoeg is. Ik vind dit zeer moeilijk, onze diensten ook

overigens. Hoe samenwerkend moet je zijn met een ontwikkelaar?’

Tom Coppens: ‘In de vergunningverlening heb je altijd de projectvergadering en overleg met diensten en mandatarissen, daar is niets mis mee. Iets anders is natuurlijk als mandatarissen eigen grondposities hebben die worden gewijzigd in bestemmingsplannen. Dat was wat de bewuste Pano-reportage wilde aanklagen.’

Dieter Wouters: ‘Dat vind ik terecht, maar een gevolg van de reportage is dat ook het normale samenspel tussen bestuur en ontwikkelaar in een kwaad daglicht is komen te staan.’

Jan Dalemans: ‘Een ontwikkelaar die bij ons actief is, werd vijftig jaar en nodigde alle burgemeesters in de regio uit. Ik ben niet gegaan.’

Hoe gaat u om met bouwovertradingen? Is handhaven niet zeer lastig voor wie zo dicht bij de burgers staat?

Tom Coppens: ‘Ik denk dat de handhaving te veel is doorgeschoven naar de gemeenten. Het zou makkelijker zijn als dat regionaal of provinciaal georganiseerd wordt.’

Dieter Wouters: ‘Daarom werken we voor de handhaving samen met de intercommunale. Maar het is ook een zaak van mentaliteitsverandering bij de inwoners. Verharding bijvoorbeeld, wat een eindeloze strijd is dat! We hebben een woonwijk van 500 huizen in zijn geheel onthard. Nu moeten we elke week door die wijk rijden om te kijken of er toch niet iemand weer verhard heeft. Want als we er één toelaten, zijn we weer bij af.’

Jan Dalemans: ‘Iedereen wil bomen, maar niet voor zijn deur. En als ze er staan, worden ze niet zelden kapot gesnoeid.’

Tom Coppens: ‘Die cultuur is maar moeilijk te wijzigen. Als je veertig jaar niet hebt opgetreden, zijn er al zoveel precedenten. Toch moet je praten, in debat gaan, participatie organiseren, mensen onderling laten praten, het sociale kapitaal in de gemeente aanwenden.’

Wat verwachten gemeenten van Vlaanderen om de bouwshift op het terrein te realiseren?

Jan Dalemans: ‘Een wettelijk kader met werkbare instrumenten en beperkte administratieve planlast, en voldoende centen natuurlijk. Hechtel-Eksel is een buitengebied te midden van stedelijke en kleinstedelijke gebieden. We zien het openruimtefonds als een compensatie omdat we de lucht zuiveren voor de andere gemeenten. Dat mag nog meer gehonoreerd worden. In het Gemeentefonds krijgen we per inwoner maar een fractie van wat sommige andere lokale besturen ontvangen.’

Dieter Wouters: ‘Ik vind dat Vlaanderen iets aan de beroepsprocedures moet doen. Ofwel zijn we verantwoordelijk voor onze ruimtelijke ordening ofwel niet. Die keuze wordt niet gemaakt. Wij nemen als college, ondersteund door de administratie, in eer en geweten een beslissing, bijvoorbeeld dat iemand ergens niet mag bouwen. Die persoon gaat in beroep bij de deputatie en die kan ons overrulen. En dus gaat bij een weigering iedereen consequent in beroep bij de provincie en daarna nog eens bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Ik vind dat men niet inhoudelijk in beroep zou mogen gaan, maar enkel op procedurevlak.’

Jan Dalemans: ‘Onlangs hadden we een project waarvan we vonden dat er te hoog werd gebouwd. Na beroep bij de deputatie kreeg de ontwikkelaar gelijk. Wij zijn in beroep gegaan bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en hebben verloren. De bouw is begonnen, te hoog naar onze zin. In ons RUP Hechtel-centrum staat dat er maar twee hoog mag worden gebouwd, die ontwikkelaar bouwt drie hoog. Wat is de waarde van een RUP dan nog?’

Tom Coppens: ‘Volgens mij ontbreken voor het realiseren van de bouwshift ook concrete doelstellingen voor elke gemeente. En dus kan de ene gemeente haar woonuitbreidingsgebieden openzetten en de buur ze schrappen. Daar moet toch coherentie in zitten.’

Dieter Wouters: ‘Er wordt niet regionaal gedacht. Idem voor bedrijventerreinen. Al onze buurgemeenten hebben er nieuwe, onze ondernemingen trekken voor een deel weg. Als we ze willen houden, moeten we eigenlijk zelf een bedrijventerrein ontwikkelen. Maar als ik het regionaal bekijk, denk ik dat er voldoende ruimte is voor bedrijven. We moeten regionaal denken en op dat niveau ook de lusten en lasten spreiden.’

Doet u het nog graag, ruimtelijke ordening?

Dieter Wouters: ‘Ik vind het de boeiendste bevoegdheid die ik heb. Samen met mijn collega's kan ik de gemeente echt vormgeven. Ik zal misschien nog twee of acht jaar burgemeester zijn, maar ik zal hier blijven wonen. Ik wil niet heel mijn leven op projecten kijken waarover we niet tevreden zijn.’

Jan Dalemans: ‘Er speelt altijd een zeker conflict tussen algemeen en individueel belang. Als je altijd de helicoptervisie voor ogen houdt en niet op individueel niveau denkt, dan zullen mensen achteraf misschien toch wel zeggen: hij had gelijk.’ —

Tom Coppens:
‘Wat is het statuut van een bestemmingsplan? In sommige landen is het bouwrecht beperkt tot bijvoorbeeld tien jaar. Is de bouw dan niet gerealiseerd, dan staat er geen schadevergoeding tegenover. Dat een bouwrecht eeuwigdurend is, was ook niet het opzet van de gewestplannen.’

Tendensen in kindvriendelijkheid

Op 14 november werden de nieuwe labels kindvriendelijke stad/gemeente toegekend. In Vlaanderen dragen nu 34 steden en gemeenten het label met trots. Wat leren we uit de trajecten waarin de staat van het beleid voor kinderen en jongeren werd opgemaakt? Wat leeft er in de intervisiegroepen van de laureaten van de voorbije jaren? Imke Pichal en Leen Bartholomeus van Bataljongschetsen de voornaamste tendensen.

Een eerste opvallende tendens is de groeiende creativiteit in gehanteerde participatiemethodieken. Corona vormde ook voor het traject naar het label een uitdaging. Veel steden en gemeenten stonden aan het begin van hun belevingsonderzoek, toen het land in lockdown ging. Opeens zat er niets anders op dan in de openbare ruimte outreachend met kinderen en jongeren in gesprek te gaan, want naar de sportclub of school kon je niet. Het vereiste creativiteit en flexibiliteit: waar, wanneer en hoe kunnen we toch nog praten met kinderen en jongeren? Besturen durfden hun manier van werken hertekenen, en met resultaat.

Verder nemen steden en gemeenten succesvolle methodieken van andere steden en gemeenten over, waar ze dan hun eigen lokale draai aan geven. En er zit niet alleen meer variatie in de methodieken, ze zetten participatie bewuster in, met aandacht voor bijvoorbeeld de geografische spreiding – zijn alle deelgemeenten gecoverd? – en spreiding in de betrokken leeftijdsgroepen. Gemeenten stemmen methodieken ook af op de context waarin de participatie plaatsvindt: een stelling voorleggen aan een klas vraagt om een andere werkwijze dan als je dat doet aan een groepje peers in hun vrije tijd. Ze denken ook na over hoe de output van de gekozen methodiek kan

helpen om de boodschap uit te dragen. Bijvoorbeeld een camera op de helm van een kind dat naar school fietst, kan beelden opleveren die als eyeopener kunnen dienen.

Daarnaast merken we dat er bewuster nagedacht wordt over communicatie. De communicatiedienst is vaker, meer en sneller bij het beleid voor kindvriendelijkheid betrokken. Een goede zaak! De gemeente staat stil bij: wat zeggen we wanneer tegen wie en op welke manier? Tijdens het traject maar ook erna. Goedgekozen doelgroepgerichte communicatie draagt bij aan de groei van je draagvlak. Uiteraard moet je wel oppassen dat je niet in de val trapt er citymarketing van te maken.

Kompas in het denken

De aandacht en gevoeligheid voor de rechtenbenadering van kinderen en jongeren leeft, en ook ambtenaren van andere diensten maken die klik. Kinderen en jongeren zien als volwaardige burgers is een ingeburgerd idee, het staat nog amper ter discussie. Wel worden kinderen en jongeren nog vaak onbewust over het hoofd gezien, maar als je erop wijst, groeit het besef, mensen staan er wel voor open. Zo vertelde een schepen eens: 'We zetten sterk in op wijkgesprekken, maar ik kom er nu achter dat wij daar nog nooit kinderen of jongeren bij betrokken hebben.'

De expertise van de jeugdambtenaar wordt benut en gezien. Een van de sterktes van het traject is dat je het ziet groeien, dat je als jeugdambtenaar een plek en meer legitimiteit verworft: mensen nemen je au sérieux omdat je weet wat er leeft bij kinderen en jongeren, je het brede traject coördineert en een breed netwerk hebt opgebouwd.

Hier en daar zien we ook dat er voor de trekkersrol met tandems gewerkt wordt: Wuustwezel koos bijvoorbeeld voor de combi met communicatieambtenaar, dat biedt kansen omdat die zwaar kan doorwegen op intern draagvlak en transversaal doorzicht heeft, niet gekoppeld aan een beleidsdomein. Geraardsbergen is zelfs van een tandem op een driewieler overgestapt: Huis van het Kind, Jeugddienst en dienst Samenleven trekken er samen. Het wordt een gedeelde verantwoordelijkheid van verschillende diensten of van een kerngroep van ambtenaren die zich nauw bij de rechten van kinderen en jongeren betrokken voelen. Meer en meer diensten zien kindvriendelijkheid als hun taak.

Elf nieuwe kindvriendelijke steden en gemeenten

Op 14 november honoreerde minister Benjamin Dalle de steden en gemeenten met kindvriendelijke ambities in het Vlaams Parlement. Een jury van experts kindvriendelijk beleid kent de labels kindvriendelijke stad/gemeente toe.

Elf lokale besturen kregen het label voor het eerst: Beringen, Beveren, Hasselt, Herenthout, Malle, Menen, Nazareth, Wommel, Wortegem-Petegem, Wuustwezel en Zwijndrecht.

Zes lokale besturen behaalden het label in 2016 een eerste keer en slaagden erin dit nu te verlengen: Dendermonde, Geraardsbergen, Kortrijk, Leuven, Poperinge en Temse.

Het label kent zijn oorsprong in de internationale beweging Child Friendly Cities, gestart vanuit de VN en UNICEF. Het lauwt steden en gemeenten die het internationale kinderrechtenverdrag actief toepassen in alle beleidsdomeinen.

INGE DELEEE

De communicatiedienst is vaker, meer en sneller bij het beleid voor kindvriendelijkheid betrokken. Een goede zaak! De gemeente staat stil bij: wat zeggen we wanneer tegen wie en op welke manier?

Mentaal welbevinden topprioriteit

'Als ik naar mezelf of naar mijn vrienden kijk, dat kan soms echt extreem gaan. Dat kan gaan naar zelfverwonding. Dat is meer en meer normaal geworden. Heel veel mensen van onze leeftijd hebben dat minstens één keer gedaan. Kinderen die het op school ineens heel moeilijk krijgen en in elkaar storten, heel kwaad worden of opeens uit de klas moeten gaan. Ik denk dat mensen zelfverwonding doen als ze geen andere oplossing zien. Als je in een cirkel van problemen zit en je niet weet wat je moet doen om hieruit te geraken.' (V, 17 jaar)
'Ik heb een vrij zwaar jaar achter de rug. Ik had er wekelijks wel last van. Ik heb geleerd om mezelf wijs te maken dat ik

gelukkig ben. Ik ben nooit echt heel verdrietig. Als ik mij dat wijsmaak en dat gevoel erin pers, dan ben ik wel effectief gelukkig. Als ge echt verdrietig zijt moet ge dat er ook uitlaten.' (V, 14 jaar)

Het zijn beklijvende uitspraken van jongeren uit belevingsonderzoeken. Mentaal welbevinden is een paraplu begrip: het varieert van je eens slecht in je vel voelen tot professionele hulpverlening nodig hebben. In het boek *Dwalen met een doel* over hoe je lokaal voor kindvriendelijkheid kiest, onderscheiden Bruno Vanobbergen en Eveline Meylemans drie samenhangende niveaus waarop lokale besturen aan het welbevinden van kinderen en jongeren kun-

nen werken: een sterke basis, goede preventie en een sterke eerste lijn.

Want de realiteit is dat de kinderen en jongeren die die problematieken ervaren, hun leven leiden in jouw gemeente. Ze gaan er naar school, zijn bij de sportclub, verplaatsen zich... En als je het zo bekijkt, is er heel wat dat je als lokaal bestuur kunt doen.

Wie zijn de steunfiguren voor kinderen en jongeren? De trainer, de leerkracht... Je mag van hen niet verwachten dat ze (semi)hulpverlener worden. Dat gewicht mag niet op hun schouders liggen. Maak info over thema's en aanbod over mentaal welbevinden zo toegankelijk dat ook deze steunfiguren daar vlot toegang toe vinden. Zo weten ze zich ondersteund en erkend in het feit dat ze vertrouwenspersoon zijn voor veel kinderen en jongeren, en dus meer dan 'zomaar' de juf, de trainer...

Met je beleid voor vrije tijd, publieke ruimte, mobiliteit... heb je grote invloed op het welzijn van kinderen en jongeren. Zo bepaalt de wijze waarop je mobiliteit vorm geeft, of kinderen zich al op jonge leeftijd zelfstandig kunnen verplaatsen naar plekken waar ze graag komen. Je

Kindvriendelijke steden en gemeenten

Meer weten? Contacteer Imke Pichal van Bataljong via imke.pichal@bataljong.be met je vraag of voor een gratis vrijblijvend intakegesprek.
<https://bataljong.be/boost-je-kennis/kindvriendelijke-steden-en-gemeenten>

Dwalen met een doel

Wie zoekt, die vindt. Duik mee in meer dan 250 bladzijden inspiratie, praktijkvoorbeelden en inzichten en ga aan de slag om het pad te effenen voor de jonge inwoners in de stad of gemeente.
<https://bataljong.be/bestel-dwalen-met-een-doel>

Inspiratiekader voor een kindvriendelijke stad of gemeente

<https://www.vlaanderen.be/publicaties/inspiratiekader-voor-een-kindvriendelijke-stad-of-gemeente>

www.kindvriendelikestedenengemeenten.be

beleid creëert publieke ruimte waar ze kunnen en mogen zijn.

Een nieuwe golf kinderarmoede

Een crisis waarmee de huidige lichte kindvriendelijke steden en gemeenten rekening zal moeten houden en die nog niet in hun strategie kindvriendelijkheid is opgenomen, is de groeiende groep kinderen en jongeren in armoede.

De rechten van een kind dat opgroeit in armoede, staan op veel vlakken onder druk. In die zin zou armoede bestrijden in elke stad of gemeente, of de cijfers nu hoog of laag liggen, prioritair moeten zijn.

Nog veel meer gezinnen zullen compromissen moeten sluiten die effect hebben op onderwijs, vrije tijd, gezondheid van kinderen. Ook rijkere gemeenten bereiden zich maar beter voor op stijgende kansarmoedecijfers en op hoe dat kinderrechten op de helling zet.

Onderzoekers benadrukken vaak en terecht dat kinderarmoede als zodanig niet bestaat: een kind is niet arm, een kind groeit op in een gezin met inkomensarmoede. Maar vanuit de kinderrechten is het toch belangrijk om het perspectief van een kind binnen een gezin in armoede te benadrukken. De

rechten van een kind dat opgroeit in armoede, staan immers op veel vlakken onder druk. In die zin zou armoede bestrijden in elke stad of gemeente, of de cijfers nu hoog of laag liggen, prioritair moeten zijn.

De grootste impact komt misschien van andere beleidsniveaus, maar onderschat de troeven niet die je als lokaal bestuur in handen hebt. Je zit op de eerste

rij, je hebt vaak een goed beeld van de gezinnen die het moeilijk hebben. Monitor dat; hoe evolueert het? Waar zitten de grootste kwetsbaarheden? Vaak zijn er sterke verschillen tussen wijken of deelgemeenten wat betreft armoede. Werk samen met sociale dienst, OCMW, middenveld, partners om de krachten te bundelen en gericht in te zetten.

Blijven pionieren

De analyses die in een traject kindvriendelijkheid samen met ambtenaren, kinderen en jongeren, middenveld en politiek gemaakt worden, zijn vaak heel rijk. De tering naar de nering zetten en

dit vertalen in concreet beleid is niet gemakkelijk. Kindvriendelijk beleid maken, transversaal werken met kinderrechten als basis is dat al helemaal niet. Om te beginnen moet je politiek, ambtenarij en inwoners overtuigd krijgen dat dit het te volgen pad is. Je moet het beleid ook uitwerken in contact met kinderen en jongeren zelf, en deze mooie principes omzetten in goed beleid is verdorie niet simpel. Midden in de legislatuur is er vaak politiek al een en ander aan het bewegen, maar tegelijkertijd is er nog maar weinig ruimte voor nieuw beleid door lopende meerjarenplannen. Daarnaast zijn er veel beleidsaanbevelingen die om structurele veranderingen vragen op Vlaams of federaal niveau.

Maar dat neemt niet weg dat je hefboomen in handen hebt als lokaal bestuur. Lokale besturen zijn vaak de pioniers in vernieuwend beleid, dat niet zelden opgepikt en geëxtrapoleerd wordt naar andere plekken. Kijk maar naar de groeiende groep kindvriendelijke steden en gemeenten en het breder draagvlak ervoor. Werken aan kindvriendelijk beleid werkt aanstekelijk, jaag dus je ambitie na en het zal ook vonken en impulsen geven aan hoe het Vlaamse en federale beleid vorm krijgt. —

IMKE PICHAL

coördinator Kindvriendelijke Steden en Gemeenten, Bataljong vzw
LEEN BARTHOLOMEUS
verantwoordelijke Kwaliteitsbeleid, Bataljong vzw

Wat is de impact van de stijgende energieprijzen op uw begroting?

Simuleer en visualiseer uw meerjarenplan

Goed beleid steunt op betrouwbare data en heldere analyses. Toch is het niet altijd eenvoudig om de financiële impact van een beslissing in te schatten, zeker nu gemeenten bij het opmaken van hun begroting extra aandacht moeten hebben voor de impact van de hoge inflatiedruk en de stijgende loonkosten.

Om u hierbij te begeleiden, heeft Belfius voor u de digitale begrotingssimulatietool SYMIA.

Met deze tool kunt u afwijkende ontvangsten en uitgaven simuleren, het effect daarvan op het begrotingsevenwicht van de gemeente meten en de impact van investeringsprojecten in kaart brengen.

Meer weten over deze tool en hoe u de financiële impact van uw beslissingen op langere termijn simuleert? Neem contact op met uw relatiebeheerder.

Belfius

Voldoen uw lokalen aan de wetgeving inzake luchtkwaliteit?

Ethias Services staat aan uw zijde!

Binnenluchtkwaliteit analyseren, zuiveren en in real time communiceren

CO₂-normen, coronabarmeter, wetgeving inzake arbeidsplaats, toezicht op aerosolbesmetting via ventilatie en luchtreiniging... Het zijn allemaal **bepalingen die een uitbater moet naleven of beheersen** wanneer hij bezoekers ontvangt in een binnenruimte.

Onze partner **meet via zijn platform de CO₂-niveaus in real time** en analyseert de configuratie van uw ruimtes en hun ventilatie. Vervolgens stelt hij **erkende en op maat gemaakte oplossingen** voor zodat uzelf uw ruimtes steeds in overeenstemming kunt brengen met de wettelijke veiligheidsnormen.

Deze dienstverlening omvat:

- Een **audit van uw ruimtes en van hun luchtkwaliteit** om de juiste diagnose te stellen, conform de normen en wetgeving.
- **Luchtreiniging- en ventilatieoplossingen op maat** met controleerbare doeltreffendheid.
- Een **permanente** controle van de luchtkwaliteit in uw ruimtes.
- Een **realtime melding van de resultaten** via een volledig fiche die kan worden geraadpleegd op uw smartphone, PC, app, specifieke schermen...
- Een **label voor uw ruimtes** om uw personeel, uw klanten, uw bezoekers, uw toeschouwers... te informeren dat ze zich in een «veilige» ruimte bevinden.

Ontdek onze dienstencatalogus op **solutions.ethias.be**

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be - ethiasservices@ethias.be

In samenwerking met

Vierde pijler maakt werk van sociale integratie nieuwkomers

7 juni 2021, het Vlaams Parlement keurt het nieuwe inburgerings- en integratiedecreet goed. Vooral het inburgeringsbeleid krijgt een grondige en ambitieuze hertekening met een nieuwe pijler. Naast een cursus NT2, een cursus maatschappelijke oriëntatie en de derde pijler economische zelfredzaamheid komt er een vierde pijler sociale netwerking en participatie. Voor de opbouw van deze vierde pijler kijkt de minister naar de lokale besturen. Op 1 januari gaat de vierde pijler officieel van start.

Vanaf Nieuwjaar wordt er verwacht dat lokale besturen een aanbod ter beschikking stellen en de regie uitvoeren. Die keuze is gemaakt, omdat het lokale niveau toch nog steeds het dichtst bij de burgers staat. Daarnaast hebben lokale besturen zicht op het relevante aanbod van lokale en bovenlokale initiatiefnemers op hun grondgebied. Als dat nodig is om een aanbod uit te werken, kunnen ze intergemeentelijk samenwerken. Door lokaal te werken hoopt de over-

heid meer nieuwkomers te bereiken en organisaties beter vertrouwd te maken met de omgang met nieuwkomers. Dit komt een brede doelgroep ten goede, ruimer dan de inburgeraar, en het ondersteunt ook het lokale integratiebeleid.

In het kader van deze vernieuwingen werden er 26 proeftuinen vierde pijler opgezet. Verschillende steden en gemeenten in Vlaanderen testten die vierde pijler sinds januari 2021 uit. De bedoeling is dat de projecten een voor-

loper zijn voor de verdere uitrol. Daarom moesten ze vooral participatief en innovatief zijn. Verder vertrekken ze vanuit *human centered design*, waarbij de eindgebruiker, nl. de inburgeraar zelf, centraal wordt gesteld. Inhoudelijk kan de invalshoek van het project verschillen.

STOEL4: vier gemeenten samen voor sociale integratie

Een ambitieus plan dus dat een grote verantwoordelijkheid bij de lokale be-

Sommige inburgeraars willen werken aan hun professioneel perspectief en een opleidingstraject. Anderen willen iets teruggeven aan de maatschappij via vrijwilligerswerk (Foto: aan de bar van CC Zomerkaffee van CC De Steiger in Menen).

We spreken dan wel over dé inburgeraar, de profielen verschillen vaak van persoon tot persoon. (Foto: textielherstel op het Repair Café van Gemeente Wevelgem)

Melinda Hackx en haar collega's zagen de vierde pijler als een opening om bepaalde zaken in gang te zetten. 'Integratie is meestal geen hot topic en niet elk lokaal bestuur heeft iemand die het specifiek opvolgt. Hierdoor is er onderling veel verschil en werken veel lokale besturen echt op verschillende snelheden,' vertelt ze. Door de decretale verplichting die voortvloeit uit de vierde pijler, zagen ze mogelijkheden om dit recht te trekken en alle lokale besturen aan te sporen om hier werk van te maken.

Aanbod op maat van nieuwkomers én organisaties

Dankzij de nabijheid heeft het lokale bestuur een goed zicht op wie de inwoners zijn. Op die manier kan het aanbod aansluiten bij de profielen van de inburgeraars. Want we spreken dan wel over dé inburgeraar, die profielen verschillen vaak van persoon tot persoon. 'Sommige inburgeraars willen werken aan hun professioneel perspectief en een opleidingstraject. Anderen willen iets teruggeven aan de maatschappij via vrijwilligerswerk. Zo kunnen ze een netwerk uitbouwen en/of verveling tegengaan,' aldus Melinda Hackx. Maar echt op maat werken is niet altijd evident. Vooral voor personen die geen contacttaal hebben of maar weinig Nederlands spreken, en voor profielen in een kwetsbare situatie blijkt het moeilijk om een aanbod te ontwikkelen. Er zijn maar weinig organisaties die bereid zijn om hen op te nemen. Dat blijkt uit de tussentijdse evaluatie van het HIVA, en het is ook iets wat Melinda Hackx beaamt. Sommige mensen kennen de taal nog niet of zijn ongeletterd. Melinda Hackx: 'Je kunt hen niet zomaar veertig uur droppen bij een organisatie die daar niet echt op voorbereid is.' De begeleiding van organisaties waar de inburgeraars terecht komen, is dus heel belangrijk. Niet alle organisaties staan hier open voor, en dat is niet onlogisch. Het is ook geen makkelijke taak. Toch slaagde STOEL4 erin om trajecten op maat aan te bieden, vertelt Melinda Hackx: 'We hebben ons steeds voorgehouden om een relevant aanbod op maat te ontsluiten. Zo was er een barbier die zijn veertig uur heeft gedaan bij een kapper, een sociologe die vrijwilligerswerk is gaan doen bij Vives in Kortrijk, een architect die vrijwillig bij een architectenbureau meedraaide,

sturen legt. Lokaal sprak met Melinda Hackx, coördinator integratie uit Mene, dat samen met Harelbeke, Wervik en Wevelgem in een proeftuin stapte. 'Toen we de oproep voor de proeftuin voor de vierde pijler zagen, waren we erg enthousiast. Enerzijds konden we ons voorbereiden op de vierde pijler, anderzijds konden we een betere sociale integratie uitstippelen. We zijn meteen samengekomen met de besturen uit de buurt. Er bestaan al allerlei goede samenwerkingsprojecten.'

Samen stelden ze een ambitieus plan op en het project STOEL 4 werd geboren. 'Omdat we een stoel willen bijschuiven voor onze nieuwkomers,' zegt Melinda Hackx. Het doel werd een traject op maat van de inburgeraar, volgens het principe

van de human centered design, een specifieke eis van de projectoproep. Melinda Hackx: 'We wilden graag iets nieuws uittesten en dit was een uitgelezen kans. Een buddywerking hadden we al, daarom kozen we ervoor iets anders te doen in de proeftuin. Hiervoor hadden we externe partners nodig, met expertise over hoe je één op één kunt omgaan met inburgeraars. Om nieuwkomers naar vrijwilligerswerk te begeleiden gingen we in zee met Refu Interim. Daarnaast werken we samen met Huis van het Leren, dat op zoek gaat naar plaatsen waar nieuwkomers taalstages kunnen doen. Onze doelgroep was ruimer dan die van de verplichte inburgeraars, hij veranderde dan ook een aantal keren gedurende de proeftuin.'

Melinda Hackx:

'Wat ons allemaal motiveert om elke dag voort te doen, zijn de positieve verhalen van de inburgeraars. Die moeten we in de kijker zetten, want dit wordt momenteel nergens officieel bijgehouden.'

Lokale besturen hebben vooral ook de verantwoordelijkheid om organisaties warm te maken om in de vierde pijler te stappen.
(Foto: magazines zendklaar maken bij de Unie der Zorgelozen in Kortrijk)

werden de vrijwilligers van Refu Interim ingezet in het vaccinatiecentrum enzovoort. In tijden van corona werden we verplicht om buiten het socio-culturele op zoek te gaan naar plaatsen voor onze deelnemers.'

Om de ontvangende organisaties te begeleiden komt opnieuw naar boven dat de expertise van buitenaf onmisbaar is. Melinda Hackx: 'De samenwerking met de externe experts verloopt heel goed en is ook broodnodig. Onze taak bestaat uit het coördineren, promoten en mobiliseren van het aanbod. De experts kennen de inburgeraars veel beter.' De tussentijdse evaluatie van het HIVA be-

REFUINTERIM

De vierde pijler samengevat

1. Wat

De vierde pijler is een participatie- en netwerktraject van veertig uur zoals buddyprojecten, een kennismakingsstage bij een bedrijf, vereniging, organisatie of lokaal bestuur, vrijwilligerswerk of alternatieve trajecten met een aantoonbare meerwaarde.

2. Doel

- Doel: verbreding van het netwerk van inburgeraars door het verhogen van de maatschappelijke participatie
- Verplicht voor wie niet werkt en niet studeert: 40 uur
- Formele voorwaarden:
  - In Nederlandstalige context
  - Participatie op sociaal vlak

3. Rol van de inburgeraar en Agentschap Integratie & Inburgering

- De inburgeraar is verantwoordelijk om geschikte participatie- en netwerkinitiatieven te vinden
- De inburgeraar wordt bij zijn keuze voor een of meer initiatieven ondersteund door zijn trajectbegeleider bij het Agentschap Integratie & Inburgering

4. Rol lokale besturen bij vierde pijler

Decreet

- Voor het participatie- en netwerktraject zijn de lokale besturen een prioritaire partner.
- Zij ontsluiten een aanbod dat aanwezig is in hun gemeente.
- De rol van de lokale besturen binnen de vierde pijler sluit aan bij de decretale regie integratiebeleid.
- Lokale besturen hebben zicht op het relevante aanbod van lokale en bovenlokale initiatiefnemers in hun gemeente.
- Ze kunnen bij de afstemming van het aanbod intergemeentelijk samenwerken.

Wat kun je concreet doen?

- Aanbod in kaart brengen
- Aanbod creëren
- Bijvoorbeeld een buddywerking of een praatgroep opzetten
- Bijvoorbeeld vrijwilligerswerk in de bibliotheek, cultuurcentra, sportclub, lokaal dienstencentrum, woonzorgcentrum

Voordelen lokale regie

- Organisaties bereiken meer nieuwkomers.
- Organisaties worden deskundiger in het omgaan met nieuwkomers.
- Dit komt een brede doelgroep ten goede, ruimer dan de inburgeraar.
- Dit ondersteunt het lokale integratiebeleid.

Meer weten over de vierde pijler? Begin december organiseert het Vlaams Agentschap Binnenlands bestuur in samenwerking met de Agentschappen van Integratie & Inburgering en Afdeling ESF & DO via het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) een webinar over de vierde pijler inburgering en de verdere ondersteuning van de lokale besturen hierbij. Meer info op www.vvsg.be.

vestigt het belang van de expertise van buitenaf. De minder formele, ad-hoc-aanpak van Refu Interim bijvoorbeeld werkt voor de doelgroep van inburgeraars beter dan het meer klassieke vrijwilligerswerk. Daar wordt er vaak een groter engagement gevraagd van de inburgeraar, en die moet zich er vaak ook voor meer dan veertig uur engageren. Dit toont aan hoe de projecten innovatief uit de hoek komen. Na verloop van tijd zal het dan weer een uitdaging zijn om vrijwilligersorganisaties te vinden, waar inburgeraars ook welkom zijn om deel te worden van de vaste ploeg vrijwilligers.

Voor een aanbod op maat is regionale samenwerking echter wel een must, vertelt Melinda Hackx: 'Enerzijds willen we ons aanbod afstemmen op de behoeften, de inburgeraar ook verschillende keuzes aanbieden en deze verantwoordelijkheid niet doorschuiven naar het individu. Daarom is het noodzakelijk om expertise aan te kopen van organisaties die hierin gespecialiseerd zijn, en dat kost geld.' Anderzijds moet het interessant zijn om de partnerorganisaties warm te houden en ervoor te zorgen dat het voor hen ook interessant blijft om samen te werken. Dit wordt mogelijk als de poule van inburgeraars die zij begeleiden groot genoeg is, en dit kan door met de verschillende lokale besturen samen te zitten. Daar voegt Melinda nog het volgende aan toe: 'Bovendien stopt het leven van mensen niet aan de grens van hun gemeente of stad. Dat hebben we nu ook ondervonden, het netwerk van mensen strekt zich verder uit en op die manier kunnen we meer mogelijkheden

aanbieden.' Zowel organisatorisch als financieel is deze samenwerking dus noodzakelijk.

De toekomst van STOEL4

'Op anderhalf jaar hebben we 140 inburgeraars kunnen bereiken met het project. Dat is niet mis!' zegt Melinda Hackx. Toch blijft ze met een wrang gevoel zitten. Ze weten namelijk nog niet met welke middelen ze dit project zullen blijven organiseren, als de proeftuinen aflopen. Met minder kan ook, maar dan lopen ze het risico dat veel van het innovatieve verloren zal gaan. Het is dus een beetje gokken wat de toekomst zal brengen. 'Vanuit het recent aangekondigde Plan Samenleven zijn er voor de vierde pijler geen middelen gereserveerd. We wachten nog op een nieuwe vervoloproep van de Afdeling ESF & DO via het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) maar dit is nog onduidelijk. Uiteindelijk is dit vooral jammer voor de inburgeraars zelf, die beginnen het project te kennen en er is veel mond-tot-mondreclame.'

Maar Melinda Hackx is ook positief, en ze wil het harde werk niet verloren laten gaan. 'Desnoods beperken we ons tot onze verplichte inburgeraars, maar dan volgt de vraag weer of de poule nog groot genoeg is om de expertise van buiten af aan boord te houden,' zegt ze. Ze hoopt daarom dat de samenwerking regionaal vlot zal blijven verlopen, want als dat lukt kunnen ze de inburgeraar effectief een keuze geven, met een voldoende ruim en degelijk aanbod op maat. Daarnaast zijn het vooral de nieuwkomers zelf die Melinda Hackx aanmoedigen:

'Wat ons allemaal motiveert om elke dag voort te doen, zijn die positieve verhalen van de inburgeraars. Die moeten we in de kijker zetten, want dit wordt momenteel nergens officieel bijgehouden. Bovendien schieten onze marketingskills hierbij te kort, we zijn te discreet in de successen die geboekt worden.' Melinda Hackx is ervan overtuigd dat wanneer de inburgeraar een warm onthaal krijgt en men oog heeft voor wat hij nodig heeft, en wanneer ook de ontvangende organisatie goed voorbereid en begeleid wordt, het nog steeds een succes kan worden. Lokale besturen hebben daarin vooral ook de verantwoordelijkheid om organisaties warm te maken om in de vierde pijler te stappen. Dit begint al bij kort schetsen wat dit precies inhoudt, want velen zijn hier nog niet van op de hoogte. Ook moeten zij zelf het goede voorbeeld geven en een soort automatische reflex ontwikkelen om de inburgeraars in te zetten waar nodig. Daarnaast is het vooral een kwestie van de juiste personen met elkaar in contact te brengen. Zodra dat gelukt is, leiden goede ervaringen tot nieuwe kansen. Kansen om in de toekomst deuren te openen. Zowel om het aanbod van de vierde pijler te ontsluiten en nieuwe plaatsen aan te bieden, als voor de inburgeraars zelf, die er nog blijven na het aflopen van de verplichte veertig uur. Intussen zijn er ook al een aantal organisaties die niet meer zonder de hulp van vrijwilligers kunnen. Zo wint iedereen erbij. —

SOLANA ONZIA

VVSG-projectmedewerker
Samenleven in Diversiteit

studiedag

Buddy's voor inclusieve steden en gemeenten: lessen uit lokale projecten

Mechelen donderdag 15 december

VVSG

Lokale sleutels voor preventief gezondheidswerk

Belgen zijn gemiddeld veel te vroeg ongezond. In België mogen de inwoners gemiddeld maar 62 tot 64 gezonde jaren verwachten; in Zweden, een land met een vergelijkbaar welvaartsniveau, zijn dat er gemiddeld 72 tot 74 (cijfers 2019). Er is dus dringend actie vereist. Lokale besturen hebben hierin een bijzondere rol te spelen.

Als ons land in alle sectoren en op alle beleidsniveaus een goed gestructureerd preventief gezondheidsbeleid zou voeren, dan konden we jaarlijks tienduizenden vroegtijdige overlijdens vermijden, ziekten met zware behandelingen voorkomen en de levenskwaliteit flink verbeteren. De gezondheidszorg zou zich de komende jaren dan wel in versneld tempo moeten transformeren: van een genezende, curatieve zorg, die mensen probeert te genezen wanneer ze ziek geworden zijn, naar een zorg die erop mikt dat mensen

zo gezond mogelijk geboren worden en zolang mogelijk zo gezond mogelijk blijven. Steden en gemeenten kunnen hier veel toe bijdragen.

Preventie, in het bijzonder primaire preventie, is de basis van het nieuwe, geïntegreerde gezondheids- en welzijnsbeleid dat we nastreven. Dat vereist dat vele initiatiefnemers uit de gezondheids- en welzijnssector, maar ook scholen, bedrijven, sociale diensten, sportclubs aan hetzelfde zeel trekken. En er is maar één beleidsniveau dat in staat is al die partners bijeen te brengen en te mobiliseren

om hier concreet aan te werken: dat van onze lokale besturen, onze steden en gemeenten. Zij zijn het best geplaatst om alle betrokkenen te doen samenwerken om ervoor te zorgen dat álle inwoners, inclusief de meest kwetsbare, zolang mogelijk gezond blijven.

Les uit de coronaperiode

COVID-19 moet ons tot nadenken stemmen. Journalist Guy Tegenbos verwoordt het als volgt: 'De impact van de coronacrisis (de mortaliteit en de morbiditeit) op onze maatschappij was minder groot geweest

Trekkers en gangmakers: (v.l.n.r.)journalist Guy Tegenbos, Patricia Van Pelt (Logo Antwerpen), Diederik Derijcke (Logo Leieland) en burgemeester Lieven Janssens (Vorselaar).

Wouter Arrazola de Oñate:
‘Voor een groot deel wordt onze gezondheid bepaald door factoren die niets met de gezondheidssector te maken hebben. Sociale determinanten bepalen voor 80 à 85% hoe gezond en wel een populatie kan leven.’

als de gezondheidstoestand van de Belg beter was geweest. Het coronavirus besmette immers iedereen die het op zijn weg vond, maar bleek vooral levensbedreigend te zijn voor mensen met onderliggende gezondheidsproblemen: ouderen én jongeren én mensen van middelbare leeftijd met zwaarlijvigheid, chronische longaandoeningen, hoge bloeddruk en diabetes. Bijna al die aandoeningen zijn grotendeels vermijdbaar of alleszins lang uitstelbaar.’ Vaak kunnen ze voorkomen of verminderd worden door ongezond gedrag en ongezonde leefomgevingen te mijden: ongezond eten en drinken, roken en weinig bewegen, werken in ongezonde omgevingen, wonen in ongezonde huizen of in wijken waar het verkeer, houtstook of industriële landbouw de lucht verpesten. Een gezonde levensstijl en een gezonde omgeving kunnen maar liefst 80% van de hart- en vaatziekten en diabetes type 2, en 40% van de kankers voorkomen.

Het belang van sociale determinanten

Dr. Wouter Arrazola de Oñate (Public Health) beaamt: ‘Voor een groot deel wordt onze gezondheid bepaald door factoren die niets met de gezondheidssector te maken hebben. Sociale determinanten bepalen voor 80 à 85% hoe gezond en wel een populatie kan leven. Hieronder vallen onder andere de woon- en werkomgeving, socio-economische factoren (inkomen, werkgelegenheid, onderwijs, sociale uitsluiting, discriminatie/racisme), gezond milieu en groen, hoe makkelijk of moeilijk het mensen gemaakt wordt om een gezonde levensstijl aan te houden (externe factoren). Ook sociale cohesie en politieke context spelen een belangrijke rol. De puur medische factoren bepalen maar voor 15 à 20% ons gezond en wel zijn. Net daarom is Public Health als vak per definitie transdisciplinair.’

‘Gezondheid is een thema dat als rode draad door het hele gemeentelijke

beleid zou moeten lopen: “health in all policies”, merkt hij op. ‘Werken aan gezondheid gebeurt dus beter niet enkel in de gezondheids- of welzijnsdienst, maar ook in de seniordienst, mobiliteitsdienst, sociale dienst, sportdienst, milieudienst, jeugddienst, dienst ruimtelijke ordening, woondienst, groendienst, onderwijs, communicatiedienst en dienst burgerzaken... Kortom, alle lokale diensten en beleidsdomeinen en hun partners moeten samen bewust aandacht schenken aan gezondheid en bij iedere interventie de vraag stellen of die de gezondheid van de inwoner ten goede kan komen, ze moeten bruggen bouwen tussen gezondheid en de andere beleidsdomeinen.’

Alle schepenen schepen van gezondheid

Guy Tegenbos: ‘In mijn stad, Herentals, zijn we gestart met een burgerinitiatief. ‘Herentals zorgstad’, en ‘Herentals aan Z’, met de Z van Zorg. Het is de bedoeling – en dat komt stilaan op gang – om van onderuit initiatieven te laten groeien die de gezondheid van de inwoners ten goede komen. Eén project mikt op beweging. Een ander op de inclusie van mensen die aan de rand leven, in de sport en via de sport in het gezondheidsstreven en in de samenleving. Enzovoort. Het is telkens de bedoeling

gezondheids- en welzijnswerkers te laten samenwerken met andere mensen en instellingen.’ Het stadsbestuur heeft heel positief ingepikt op dit burgerinitiatief en heeft meteen elke schepen ook tot schepen van gezondheid gemaakt. De schepenen van Sport, van Cultuur, van Wonen, allemaal moeten ze de gezondheid mee als doelstelling integreren in hun beleid. ‘Dat engagement van het stadsbestuur is zeer belangrijk,’ merkt Guy Tegenbos nog op.

Sleutelrol voor lokale besturen

Steden en gemeenten hebben de sleutel in handen om de gezondheid van de inwoners te bevorderen. Voor Lieven Janssens, burgemeester van Vorselaar, is dat heel duidelijk: ‘De lokale besturen zijn niet het “laagste” bestuursniveau, maar het “eerste” bestuursniveau, aangezien ze, vanuit hun regiefunctie, als eerste in

contact komen met hun burgers. Daar worden de uitdagingen waarmee onze samenleving worstelt, het eerst zichtbaar en daar ontwaren we de contouren van de oplossingen.’

Om gezondheidsuitdagingen het hoofd te bieden is het van fundamenteel belang dat lokale besturen de regie voeren. Gemeenten kunnen immers sterk bijdragen tot oplossingen voor grotere, complexe beleidsuitdagingen zoals klimaat, energie, arbeidsmarkt, integratie, mobiliteit. Ze werken veel meer geïntegreerd, wat essentieel is in dit debat.

Patricia Van Pelt van Logo Antwerpen wijst er dan weer op dat er al tal van concrete instrumenten bestaan om lokaal preventief gezondheidsbeleid vorm te geven. ‘Denken we maar de kadermethodiek Gezonde Gemeente. Die is specifiek ontwikkeld voor lokale besturen en streeft naar meer gezonde levensjaren

voor inwoners.’ Verder worden lokale besturen ook financieel gestimuleerd om samen met ten minste één aanpalende gemeente binnen een eerstelijnszone een lokale preventiewerking uit te bouwen. In verschillende regio’s in Vlaanderen is er al zo’n ‘intergemeentelijke preventiewerking (IGP)’ ontstaan. Lokale besturen en Vlaanderen staan samen in voor de financiering ervan. De instap kan heel eenvoudig gebeuren via een aanmelding bij het Agentschap Zorg en Gezondheid. Bedoeling is vooral om expertise uit te bouwen door de middelen te poolen en in de regio een intergemeentelijke preventiewerker aan te werven die aanklappend kan werken bij de verschillende partners. Tegelijk creëert zo’n IGP consequent meer aandacht (en initiatieven) voor preventie.

Een mooi voorbeeld van deze IGP-werking vinden we in Zuid-West-Vlaanderen. Logo Leieland sloeg de handen in elkaar met W13, de intergemeentelijke welzijnsvereniging, en CAW Zuid-West-Vlaanderen. Diederik Derijcke van Logo Leieland licht toe: ‘Een op de vijf jongeren voelt zich niet goed in zijn vel, een op de vier volwassenen krijgt ooit te maken met psychische problemen. Het mentale welbevinden wordt danig op de proef gesteld. Om daar iets aan te doen werkte de intergemeentelijke preventiewerker de campagne kziter-

Guy Tegenbos:
‘Een gezonde leefstijl en een gezonde omgeving kunnen 80% van de hart- en vaatziekten en diabetes type 2, en 40% van de kankers voorkomen.’

Succesvolle start Preventieplatform

Het Preventieplatform ging officieel van start op 29 januari 2022, in Vorselaar. Het groepeerd iedereen – instellingen en individuen – die voorrang wil geven aan preventie. Aangedreven door de *Health in All Policies*-gedachte, roept het Preventieplatform iedereen – maar zeer in het bijzonder de lokale besturen – op om te investeren in gezondheidsbevordering en ziektepreventie, de krachten daartoe te bundelen (te ‘ontsnippen’) en het charter van het Platform te ondertekenen.

Lokale besturen zijn de lijm die de partners die hiervoor nodig zijn, kan verbinden. Door het charter te ondertekenen bevestigen gemeenten dat ze samen investeren in gezondheidsbevordering en ziektepreventie belangrijk vinden.

www.preventieplatform.org

Lieven Janssens: 'Op het lokale bestuursniveau worden de uitdagingen waarmee onze samenleving worstelt, het eerst zichtbaar en daar ontwaren we ook de contouren van de oplossingen.'

mee.be uit. Die heeft een dubbel doel: het taboe op psychische problemen doorbreken onder het motto "blijf er niet mee zitten, praat erover", en mensen de weg naar de hulpverlening doen vinden.'

Wat gebeurt er plaatselijk al?

Lokaal kun je echt veel betekenen: als regisseur maar ook als actor, verklaart Lieven Janssens, burgemeester Vorselaar: 'In Vorselaar creëerden we bijvoorbeeld een eigen brede eerstelijnspraktijk PIOEN waar we heel nadrukkelijk inzetten op preventie. PIOEN staat voor Preventief-Interprofessioneel-Open-Eerstelijns-Netwerk. We werken heel verregaand aan een eigen preventieaanpak in samenwerking met het lokaal dienstencentrum, Thomas More-LiCalab, LOGO, de intergemeentelijke preventiewerking en partners zoals de ziekenfondsen, de huisartsen, apothekers en plaatselijke zorgverstrekkers. We gebruiken daarbij ook een digitale gezondheidsgids (BI-BOPP) en deden een grote gezondheidsbevraging bij alle volwassenen in onze gemeente.'

'Vanuit LOGO Antwerpen zetten wij vooral in op het versterken van gezondheidsvaardigheden bij kwetsbare groepen,' vertelt Patricia Van Pelt. Ze verwijst hierbij naar het concept van de Gezondheidskiosk, een uniek, innovatief outreachend project, een bindmiddel tussen de buurt en partnerorganisaties in en rond de buurt en het lokale bestuur om samen aan gezondheid te werken en om op deze manier ook heel laagdrempelig kwetsbare doelgroepen te bereiken. Verder pleit

Patricia Van Pelt er ook voor gezondheids- en welzijnswerkers, maar ook artsen en apothekers beter op te leiden in het herkennen van de sociale, ruimtelijke, politieke en economische structuren die de gezondheid van hun patiënten sterk beïnvloeden.

Lieven Janssens: 'In het samenwerkingsverband Neteland zetten we sterk in op preventie, bijvoorbeeld door samen met PIDPA/Hidrodoe, Aqua Flanders, Vlaams Instituut voor Gezond Leven, de vijf gemeenten en 24 basisscholen uit de regio een ambitieus charter te ondertekenen en elkaar te steunen in een moedig beleid met kraanwaterscholen, gezonde tussendoortjes, beweging op school enzovoort. Lokaal kun je echt verbinden en meer geïntegreerd werken.'

'Dat kan ik alleen maar beamen,' zegt Patricia Van Pelt. 'Ik zie ook elders sterke voorbeelden, zoals het geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan van Brussel.' De manier waarop het plan voor de negentien gemeenten ontwikkeld werd is een schoolvoorbeeld: met inspraak van alle organisaties en van burgers, integratie van sociaal beleid en gezondheidsbeleid, met werktafels per buurt en het opdelen van een grote populatie in zorgzones.

Preventie is een investering, geen kostenpost

Journalist Guy Tegenbos: 'We geven terecht tientallen miljarden uit aan de behandeling van zieke mensen, maar er gaat maar 2,2 procent van het gigantische gezondheidsbudget naar het voor-

komen dat mensen ziek worden en dus naar het vermijden dat een groot deel van de 98% andere uitgaven moet gebeuren.'

Wouter Arrazola de Oñate detailleert: 'Ongezonder en onwel zijn kost ons tientallen miljarden euro's per jaar aan directe kosten voor de ziekteverzekering en aan indirecte kosten ten gevolge van verloren productiviteit. Luchtvervuiling alleen veroorzaakt een geschat welvaartsverlies van 17 miljard euro per jaar in België. Problematisch alcoholgebruik 9 miljard. Tabak 13 miljard. Voor ongezonde voeding met te veel suiker (o.a. in frisdranken en industrieel bereide voeding), te veel vet, te veel zout, te veel rood vlees hebben we nog geen economische schattingen, maar ook hier is het sterke verband met ziekte en sterfte duidelijk aangetoond. De overtuiging dat toegang tot natuur en parken absoluut noodzakelijk is voor een goede mentale gezondheid, groeit heel snel.' We moeten ook af van het valse idee dat preventieve interventies pas na vele decennia effect hebben. 'Het is bewezen dat werken aan obesitas, rookvrije generaties, mentale gezondheid en luchtvervuiling bijna instant besparingen oplevert, zeker binnen enkele jaren en al helemaal binnen één legislatuur (knipoojje naar verkozen politici). Uitgaven voor preventie en gezondheids promotie passen ook absoluut niet in dat andere riedeltje van "de rekening doorschuiven naar de volgende generatie". Nee, integendeel, het is gezondheid en welbevinden doorgeven aan de toekomst. Men zal ons heel dankbaar zijn.' —

PATRICIA VAN PELT I.S.M. GUY TEGENBOS,
DIEDERIK DERIJCKE, LIEVEN JANSSENS EN
WOUTER ARRAZOLA DE OÑATE

<https://zorg-en-gezondheid.be/per-domein/preventie/lokaal-preventiebeleid>
www.fondsdanieldeconinck.be/story/binnen-zonder-kloppen-de-gezondheidskiosk-als-hefboom
www.brusselstakescare.be/nl

Gezonde Gemeente

Gezonde Gemeente moedigt lokale besturen aan om organisaties over beleidsdomeinen heen te betrekken bij de uitwerking en uitvoering van hun gezondheidsbeleid. Woonzorgcentra, socio-culturele verenigingen, scholen of apothekers, maar ook andere lokale diensten en universiteiten zijn waardevolle partners.

De Logo's (lokale gezondheidsoverleg) coachen steden en gemeenten om preventie en gezondheidsbevordering hoger op de agenda te plaatsen. www.vlaamselogos.be

www.gezondleven.be/settings/gezonde-gemeente

Het KMI zal steeds meer lokaal het weer voorspellen

In de nacht van 14 op 15 juli 2021 werden de gemeenten in de Vesdervallei getroffen door een overstroming zoals er in de recente geschiedenis van ons land nooit een gezien was. 41 mensen lieten het leven. 'We hadden cijfers over de verwachte regenval en het debiet van de Vesder en de Helle, maar wat betekenden die? We hadden geen idee,' zegt burgemeester Claudia Niessen van Eupen. Het KMI, de hydrologische diensten en de nationale en gewestelijke crisiscentra willen die impactinformatie in de toekomst wel ter beschikking stellen van de lokale beleidsmensen. 'We zijn steeds beter in staat om lokale regenval te voorspellen, lokale impactinformatie is de volgende stap,' verduidelijkt professor David Dehenauw (KMI).

In de Vesderregio kwamen in de fatale julidagen van 2021 een winterfenomeen – een regenperiode die enkele dagen duurt – en een zomerfenomeen – hevige onweders – bij elkaar. En dat op een van de hoogste plekken van België. De Vesder is bovendien een smalle rivier met een groot verval. Dat alles resulteerde in een enorme massa snelstromend water dat alles op zijn weg meesleurde. Zo verklaart David Dehenauw, weerman en hoofd van het departement voorspellingen van het KMI, de grote overstromingen. 'Ook de klimaatverandering speelt een rol. Hoe warmer het is, hoe langer het duurt voordat wolken verzadigd zijn. Als het dan gaat regenen, doet het dat harder en langer dan vroeger. Maar in de Vesdervallei speelde meer dan de klimaatverandering alleen. Ik weet niet of ik in mijn leven nog een soort-

gelijke catastrofe zal meemaken, maar het staat vast dat er nog zware overstromingen zullen zijn. Ook in Vlaanderen zou het kunnen dat er zeer grote hoeveelheden regen vallen op enkele dagen tijd. Door de veel geringere hoogteverschillen zullen we hier niet de kolkende rivieren krijgen die alles meesleuren, maar het water zal ook veel langzamer wegtrekken.'

Millimeter en kubieke meter

Wie er de voorspellingen van het KMI over de verwachte hoeveelheid regen op naslaat, ziet dat die vrij accuraat waren in de dagen vóór de overstromingen in de Vesdervallei. Op maandag werd in een eerste waarschuwing gesproken over een neerslaghoeveelheid van plaatselijk 150 mm of meer. Dinsdag ging dat naar 200 mm en werd code oranje afgekondigd voor de provincie Luik,

woensdag code rood. Uiteindelijk viel er op de meeste plaatsen in de regio ongeveer 200 mm, met lokale uitschieters tot 270 mm. Voor de gemeentebesturen in de regio boden die cijfers weinig houvast. Claudia Niessen, burgemeester van Eupen: 'Wat wil 200 mm neerslag concreet zeggen? We kregen van de hydrologische diensten ook cijfers over het aantal kubieke meter water dat aan de Vesderstuwdam zou worden gelost. Maar we hadden geen idee van wat dat zou betekenen voor onze stad. Zou de Vesder met een halve meter stijgen, een meter, twee meter? En wat met de zijrivier de Helle, waar er helemaal geen dam is die het water nog enigszins kon tegenhouden? We hebben op woensdagnamiddag al besloten om de mensen uit de benedenstad te evacueren. Niet omdat we vreesden dat ze fysiek gevaar liepen, maar omdat we ervan uitgingen dat hun huizen onder water zouden komen te staan en we ze nog moeilijk zouden kunnen bereiken. Veel mensen hebben overigens geweigerd om hun woning te verlaten.'

Impactverwachting

Na de overstromingen in de Vesdervallei is David Dehenauw langsgaan bij alle Belgische gouverneurs, bij de nationale, Waalse en Vlaamse crisiscentra, de hydrologische diensten en ook bij de VVSG. Om te weten wat zij verwachten van het KMI,

STEFAN DE WICKERE

David Dehenauw:
'In Wallonië is een systeem opgezet, zodat bij een neerslagwaarschuwing van het KMI automatisch een videovergadering wordt georganiseerd met de hydrologische dienst. Wij lichten de voorspellingen toe. Voor Vlaanderen willen we hetzelfde doen.'

DANIEL JOLIVET

hoe er het best wordt gecommuniceerd, hoe gegevens het best worden gedeeld enzovoort. Hij begrijpt de reactie van de gemeentebesturen over het gebrek aan concrete houvast om hun beleid op te baseren. 'In Wallonië is intussen een systeem opgezet, zodat bij een neerslagwaarschuwing van het KMI automatisch een videovergadering wordt georganiseerd met de hydrologische dienst. Wij lichten de voorspellingen toe, met het meest waarschijnlijke, het meest optimistische en het meest pessimistische scenario. Dan is het aan de hydrologen om te berekenen hoe de rivieren zullen reageren. Voor Vlaanderen willen we hetzelfde doen. De derde stap, waar we samen met de gewesten werk van maken maar die tijd vraagt, is het formuleren van de impactverwachting.'

Lokale weersvoorspelling

Om de lokale impact van hevige regenval correct en met een grote mate van zekerheid te kunnen voorspellen, moet je zeer lokaal goede weersvoorspellingen kunnen doen. Tot voor kort beschikte het KMI daarvoor niet over de nodige technologie, maar die evolueert snel. Sinds enkele jaren biedt het KMI een gratis applicatie en een website met gemeentelijke voorspellingen aan. Via de app kan iedereen tien, twintig minuten op voorhand een tekstbericht krijgen over bijvoorbeeld een zwaar onweer dat op komst is in zijn gemeente. Die termijn wil het KMI de komende jaren oprekken tot twee uur, zodat ook de hulpdiensten zich kunnen voorbereiden. En het wil nog verfijnder voorspellen tot op het niveau van een deel van de gemeente. David Dehenauw: 'Alles begint bij goe-

STEFAN DE WICKERE

Claudia Niessen:

'Het zou natuurlijk helpen als mensen die vorig jaar zwaar getroffen werden, niet weer vlak naast de Vesder of de Helle gingen wonen. We proberen hen te overtuigen om te verhuizen, maar we kunnen hen niet verplichten.'

de lokale, gedetailleerde voorspellingen van het KMI. Wij kunnen code oranje of rood afkondigen. Wat wij niet kunnen, is zeggen dat er overstromingen zullen zijn. Het is de taak van de hydrologische diensten op gewestelijk niveau om, op basis van onze gedetailleerde weersvoorspellingen, te kijken wat de lokale gevolgen zullen zijn, rekening houdend met allerlei factoren zoals de toestand van de bodem, de geografie, de lokale waterhuishouding. Die impactverwachting moet dan vervolgens de minister van Binnenlandse Zaken, de gouverneurs en de burgemeesters helpen om beslissingen te nemen. Daar willen we naartoe, die flow zullen we de eerstkomende jaren vormgeven.'

Herbeginnen op dezelfde plaats

Intussen is in Eupen het puin geruimd, veel inwoners zijn bezig met de heropbouw van hun woning, op exact dezelfde plaats. Dat baart burgemeester Claudia Niessen grote zorgen. 'Wij hebben beslist om sommige gemeentelijke gebouwen niet te reconstrueren, omdat ze slecht gelegen zijn als er weer een overstroming komt. Daarnaast proberen we in de benedenstad ruimte te creëren voor het water op gronden die we in eigendom hebben. In het grote park in de benedenstad

hebben we de gebouwen afgebroken om de Schleiberplatz indien nodig aan het water te laten. Dat kan helpen bij watersnood van een beperkte omvang. Komt er weer regenval van dezelfde grootteorde als vorig jaar, dan zou alleen een zeer grote dam in de richting van de Hoge Venen grote overstromingen kunnen voorkomen. Om de menselijke en materiële gevolgen te beperken zou het natuurlijk ook helpen als mensen die vorig jaar zwaar getroffen werden, niet weer vlak naast de Vesder of de Helle gingen wonen. We proberen hen te overtuigen om te verhuizen, maar we kunnen hen niet verplichten. Ik stel vast dat velen herbeginnen met hun leven, op dezelfde plaats. Een bedrijf met 800 werknemers is op dezelfde plek weer opgestart, we hadden nochtans gevraagd om te herlokalisieren. Mensen wijzen als verklaring voor de catastrofe van vorig jaar naar het beheer van de dam op de Vesder en ze gaan ervan uit dat het niet nog een keer fout zal lopen. Ze begrijpen niet dat het klimaat verandert en dat we in de toekomst met meer overstromingen te maken zullen krijgen. Wat kunnen we doen? Ik weet het niet.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

Herbeleef de Klimaatdag 2022

Op donderdag 13 oktober organiseerde de VVSG haar Klimaatdag in het BMCC te Brugge. Jullie waren in groten getale aanwezig, waarvoor dank!

De Klimaatdag is al enkele jaren hét inspiratie- en netwerkevenement van de VVSG voor iedereen die op lokaal niveau betrokken is bij beleid in verband met klimaat in de brede zin: energie, adaptatie, ruimtegebruik en wonen, duurzame mobiliteit en zo veel meer. Je wordt er volledig ondergedompeld in het klimaatbad.

Deze editie leunde aan bij het werkprogramma van het VVSG Netwerk Klimaat en was inhoudelijk gekoppeld aan het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP). Op het programma stonden interessante praktijken, inspirerende keynotes, infosessies, workshops en werkbezoeken. Wil je de presentaties graag herbekijken, dan kan dit op onze website. —

ELKE DE TAEYE
projectmedewerker data,
tools & communicatie
Netwerk Klimaat

Jouw stad of gemeente gaststad voor onze volgende Klimaatdag in 2024?

Maak jouw interesse dan alvast kenbaar door een mail te sturen naar netwerkklimaat@vvsb.be.

STEFAN DEWICKERE

Kimberly Catry

Mijn deur blijft altijd open

Sinds maart dit jaar loopt in vijf Zuid-West-Vlaamse gemeenten een proefproject met twee straatverpleegkundigen. Kimberly is actief in Kortrijk en Harelbeke, haar collega Olivier in Menen, Waregem en Zwevegem. Ze bieden zorg en begeleiding aan mensen die dak- en thuisloos zijn. 'Ik ben vaak aanwezig op plaatsen waar dak- en thuislozen komen, in de lokale dienstencentra of wijkcentra bijvoorbeeld. Maar je vindt me ook regelmatig op straat, met mijn rugzak met EHBO-spullen,' zegt Kimberly Catry.

Bij de eerste dak- en thuislozentelling in de regio Zuid-West-Vlaanderen in oktober 2021 werden 1313 mensen geteld. De sociale huizen, W13, het CAW en andere welzijnsdiensten signaleerden dat veel dak- en thuislozen maar moeilijk de weg vinden naar de reguliere gezondheidszorg. Op initiatief van De Brug, een organisatie die in opdracht van het RIZIV actief is in de regio Zuid-West-Vlaanderen, vloeide daar een proefproject met twee straatverpleegkundigen uit voort. De financiering komt van het RIZIV. In de stuurgroep zetelen De Brug, het OCMW Kortrijk, W13, het CAW Zuid-West-Vlaanderen, De Bolster (ondersteuning voor volwassenen met een psychische kwetsbaarheid) en het Wit-Gele Kruis.

Kimberly en Olivier zijn sinds maart allebei twintig uur per week vanuit het Wit-Gele Kruis gedetacheerd naar het CAW, dat voor de coaching instaat. 'Het project van de straatverpleegkundigen

STEFAN DEWICKERE

- Kimberly Catry (38) is geboren en getogen in Kortrijk.
- Ze werkt al zeventien jaar als verpleegkundige, waarvan het grootste deel in een psychiatrisch ziekenhuis.
- Sinds een jaar werkt Kimberly voor het Wit-Gele Kruis. Ze gaat deeltijds de weg op voor reguliere thuisverpleging en is deeltijds gedetacheerd naar het CAW voor het project straatverpleegkundige.

sprak me meteen aan,' zegt Kimberly. 'Ik heb heel lang in een ziekenhuis gewerkt, binnen vier muren. Vorig jaar heb ik de overstap gemaakt naar de thuisverpleging en leerde ik de boeiende ambulante zorg kennen. De combinatie met het werk als straatverpleegkundige is perfect.'

'Ik heb geen moeite om iemand aan te spreken die ik niet ken of contacten te leggen met andere diensten. Mee bouwen aan een netwerk rond kwetsbare mensen, dat is waarvoor ik dit doe. Want ik mag dan wel regelmatig alleen de straat opgaan, ik maak deel uit van een heel team. Ik heb nauwe contacten met de sociale diensten van de OCMW's, de maatschappelijk werkers van het CAW en zeker ook de straathoekwerkers. Ik ga regelmatig met hen naar een cliënt, in duo. Zij staan dan in voor het sociale werk, ik voor het medisch-verpleegkundige. Ik werk ook samen met huisartsen, apothekers, tandartsen, kinesisten...'

'Een straatverpleegkundige brengt de zorg letterlijk naar de meest kwetsbare mensen. Er zijn plaatsen waar dak- en thuislozen regelmatig naartoe gaan, zoals het inloopcentrum van het CAW, de lokale dienstencentra of de wijkcentra. Daar zal je me dan ook vaak vinden om verpleegkundige zorg aan te bieden. Maar ik ga ook dikwijls de straat op, met mijn rugzak met een rood kruis erop. Intussen kennen de meeste dak- en thuislozen me wel, ook de mond-tot-mondreclame heeft haar werk gedaan.'

'Ik ben dan wel een straatverpleegkundige, het verplegen gebeurt natuurlijk niet op straat. Ik heb dankzij de stad Kortrijk en het CAW een lokaal ter beschikking gekregen, dat we mooi hebben ingericht. Mensen die mijn hulp nodig hebben, kunnen naar daar komen. Het gebeurt ook regelmatig dat ik er zelf iemand mee naar naartoe neem voor verzorging. Ook elders kan ik altijd wel een lokaaltje krijgen als het nodig is, daarvoor is het netwerk al goed uitgebouwd. Wat ik zeker niet doe, is mensen forceren om zich te laten verzorgen. Ik bied vrijblijvend mijn hulp aan, ik verwacht niets. Ze hoeven niets te betalen, ze hoeven ook geen tweede afspraak te maken. Dak- en thuislozen zijn al op zoveel muren gebotst dat ze soms afhaken en zeggen dat het voor hen niet hoeft. Ik probeer mensen onbevooroordeeld te benaderen. Ik leg de lat niet hoog en dring niet aan. Mensen moeten maar langskomen of met me meegaan op het moment dat ze er klaar voor zijn. Als iemand beslist niet te komen, dan is dat zo. Mijn deur blijft altijd open.'

'Cruciaal is het scheppen van een vertrouwensband. Voor wie in een kwetsbare situatie zit, is het lastig om hulp te vragen. Ik moet goed proberen aan te voelen of en wanneer ik zelf de eerste stap kan zetten. Ik mag niet te vlug willen gaan, mensen moeten me eerst een

beetje kennen. Het begint doorgaans met een vrijblijvende babbel. Ik bied een luisterend oor, mensen kunnen hun verhaal aan mij kwijt. Gaandeweg kunnen dan ook de gezondheidsklachten aan bod komen.'

'Het meest voorkomend zijn voet- en huidproblemen, ontoereikende mond- en tandzorg, diabetes, geïnfecteerde wonden. Ik probeer zoveel mogelijk dingen zelf aan te pakken, maar uiteraard is er regelmatig meer gespecialiseerde zorg nodig door de huisarts, de dermatoloog of een andere specialist. Dan moet ik soms wel wat aanklampend zijn. We maken samen de afspraak, ik ga vaak ook mee naar de specialist. Per stad of gemeente zijn er afspraken gemaakt met de lokale huisartsen, apothekers, kinesisten. Zij zijn mee in het verhaal. Met ieder sociaal huis zijn er afspraken over hoe om te gaan met mensen die niet orde zijn met de ziekteverzekering en hoe de vergoedingen gebeuren. Want ik ben dan wel geen sociaal werker, ik kan dak- en thuislozen wel naar de juiste instantie leiden om bijvoorbeeld administratieve zaken in orde te brengen.'

'Ook mentale problemen komen zeer regelmatig voor. Als er een mogelijkheid is om de eerstelijnspsycholoog in te schakelen of een opname te regelen, dan help ik daarbij. Ook een psychiater doet maandelijks consultaties bij het CAW. De drempel is dikwijls nog hoog, maar ik probeer mee de brug te slaan.'

'Ik heb enorm veel respect voor mensen die dak- of thuisloos zijn. Ondanks hun grote kwetsbaarheid blijven ze vechten, dag en nacht. Dat ik hen daarbij kan steunen, is fantastisch. Het uiteindelijke doel van dit project is dat dak- en thuislozen sneller aansluiting vinden bij de reguliere gezondheidszorg.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

Werktafel werknemersbeleving **Leuven/Genk start 5/15** **december***

Een werktafel is een outputgerichte vorming, waar elk bestuur onder begeleiding aan zijn eigen traject/tools werkt. We spitsen ons toe op de medewerker en zijn/haar beleving, motivatie, geluk. De klemtoon ligt met andere woorden op 'werknemersbeleving'.

vvsg.be/opleidingen

Lerend netwerk afvalbeleid - **gft-inzameling**

Online 5 december*

Lokale besturen spelen een belangrijke rol in de omschakeling naar een circulaire economie. Eén maatregel om dit te bereiken is de vermindering van het restafval. Hoe haal je restafvaldoelstellingen? Welke praktijken werken? Tegen welke moeilijkheden loop je aan? Om deze vragen te helpen beantwoorden en gemeenten te ondersteunen zijn er lerende netwerken afvalbeleid. Kennisdeling, uitwisseling en vragen staan centraal.

vvsg.be/opleidingen

Studiedag FietsDNA - **Fietsberaad**

Mechelen 6 december

Alle fietsprofessionals zijn welkom om kennis te nemen van de recentste steekproef die Fietsberaad Vlaanderen heeft afgenomen bij meer dan 3000 Vlamingen. We gaan gedetailleerd in op de resultaten en wisselen af met adviezen en goede praktijken van steden en gemeenten en wegbeheerders. Ook stellen we een nieuwe tool voor om fietsparkeerdruk te kunnen opvolgen.

vvsg.be/opleidingen

SDG-café, uitwisseling en **lancering SDG-tool voor** **monitoring**

Brussel 9 december

In deze eerste editie van het SDG-café bieden we ruimte voor vrije uitwisseling tussen lokale ambtenaren die werken met de

SDG's en lanceren de VVSG-experten de nieuwe SDG-toets. Hoe zijn jullie in je gemeente of stad bezig met de SDG's? Hoe kan de VVSG jullie beter ondersteunen? Waar botsen jullie op? Waarin kunnen jullie tips gebruiken? Welke ervaringen willen jullie delen? Welke ondersteuning ontbreekt?

vvsg.be/opleidingen

Kwaliteit voor starters **gezinszorg**

Online 12 december

We bekijken welke instrumenten jou kunnen helpen om een goede praktijkgerichte kwaliteitsplanning op te maken. We gaan aan de slag om een aantal elementen in jouw toekomstige kwaliteitsplanning uit te schrijven.

vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag Burgerparticipatie **Leuven, 13 december**

Het Labo Lokale Burgerparticipatie bouwt graag bruggen tussen academische expertise en praktijkervaring. In de voormiddag van deze inspiratiedag maak je kennis met een grootschalig onderzoek van de UGent over lokale burgerparticipatie en met de wereld van de deliberatieve democratie. In de namiddag kies je twee cases uit vier

praktijkvoorbeelden. Exclusief voor VVSG-leden: lokale ambtenaren en mandatarissen.
vvsg.be/opleidingen

Uitschrijven procedures **kwaliteitshandboek gezinszorg** **Merelbeke 20 december***

In groep worden de door jullie gekozen processen stap voor stap besproken en uitgewerkt. Je gaat naar huis met een pak inspiratie van collega's en een of meer grotendeels uitgewerkte procedures, helemaal afgestemd op jouw organisatie. Met speciale aandacht voor de nieuwe procedures in het woonzorgdecreet.

vvsg.be/opleidingen

BOA-BAR: Regionale **uitwisselingen**

Gent 10 januari*

Werk je als regisseur of beleidsmedewerker buitenschoolse kinderopvang en activiteiten (BOA)? Dan is deze regionale uitwisseling iets voor jou! Je krijgt onder andere duidelijke toelichting bij de huidige en toekomstige BOA-regelgeving, diverse beleidsinitiatieven en de actualiteit. Daarnaast bespreek je met collega's en VVSG-medewerkers wat dit concreet betekent voor jouw lokale bestuur.

vvsg.be/opleidingen

Opleiding tot **integriteitscoördinator** **Brussel start 11 januari***

Voor alle medewerkers van lokale besturen die zich (willen) engageren voor de ontwikkeling en toepassing van het integriteitsbeleid binnen de eigen organisatie.

vvsg.be/opleidingen

Opleiding tot jobcoach **Gent 24 januari***

De schaarste op de arbeidsmarkt, nieuwe medewerkers die nog niet over de juiste competenties beschikken of die langdurig ziek zijn, vormen een uitdaging voor thuiszorgdiensten. Een interne jobcoach biedt thuiszorgmedewerkers individuele ondersteuning en zorgt ervoor dat ze zich snel beter voelen op de werkvloer.

vvsg.be/opleidingen

Lerend Netwerk **Integriteitscoördinatoren** **Online 24 januari***

Het lerend netwerk integriteitscoördinatoren ondersteunt medewerkers die werken aan integriteit bij het uitoefenen van hun taak. Deelnemers hebben de mogelijkheid om eigen ervaringen en opvattingen bij collega's af te toetsen, casussen in te brengen en feedback te krijgen.

vvsg.be/opleidingen

Start Politieke academie

VVSG ondersteunt mandatarissen met kennis en expertise

Over minder dan twee jaar zijn het weer gemeenteraadsverkiezingen. Bij de VVSG merken we dat het thema begint te leven. Zo krijgen we stilaan meer vragen over de nieuwe regels in verband met de coalitievorming, in sommige besturen stijgt ook de spanning tussen meerderheid en minderheid. Ook de lijstvorming zit al in het achterhoofd, net als de vraag wat de afschaffing van de opkomstplicht zal betekenen. Hoog tijd dus om de VVSG Politieke academie te lanceren. De VVSG trekt van provincie naar provincie om alle mandatarissen onder te dompelen in de nieuwe democratische regels en de BBC, trends in participatie, netwerking, intergemeentelijke samenwerking enzovoort, en reikt ook graag handvatten aan voor motivatie en sociale vaardigheden die onontbeerlijk zijn in de politiek.

Ons opleidingsaanbod is begonnen, hou het in de gaten!

Twee datums springen in het oog:

donderdag 1 juni 2023 Expeditie K in Kortrijk

donderdag 25 en vrijdag 26 augustus 2023 Summerschool voor Mandatarissen

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

Trofee-dag Kinderopvang

Antwerpen 26 januari

Versillende organisatoren kinderopvang legden de voorbije jaren met succes een Trofee-traject af voor pedagogisch documenteren, educatieve ontwikkeling van kinderen en veerkrachtig team. Op de Trofee-dag kom je te weten hoe ze hun werking hebben aangepast en hoe dat de kinderen, ouders en kinderbegeleiders positief heeft beïnvloed.

Elkaar vinden: aandachtspunten voor inclusieve communicatie bij lokale besturen

Brussel 16 februari

Communiceren 'voor het brede publiek' volstaat niet om iedereen te bereiken. Onze samenleving wordt steeds gekleurerd en gevarieerder, er is meer dan één dominant denk-kader. Met inclusieve communicatie bereik je grotere en meer diverse doelgroepen door laagdrempelige, heldere communicatie en aandacht voor de drempels en de toegangen tot specifieke 'moeilijk bereikbare' doelgroepen.

vvsg.be/opleidingen

Opleidingen voor OCMW-medewerkers die instaan voor de begeleiding van vluchtelingen

Online of in house, 2022-2023 (Op aanvraag)

Mensen met een vluchtelingenachtergrond kampen vaak met verschillende psychosociale problemen en migratie- en acculturatiestress. Die multiproblematiek maakt hun hulpvraag vaak complex en diffuus, waardoor ze een verhoogd risico lopen op armoede, psychische stoornissen, moeilijke integratie en werkloosheid. Doorbreek deze dreigende vicieuze cirkel met de nodige kennis en tools uit deze opleidingen om deze problemen te herkennen en er gepast mee om te gaan.

vvsg.be/opleidingen

* Meer datums, thema's en/of locaties online via vvsg.be/opleidingen

04 december 2022

STAD ROESELARE

- Netwerk en security engineer
- Microsoft system engineer
- Modern workplace engineer
- Event manager

VOT

Directeur

05 december 2022

STAD WAREGEM

- Projectleider wegen en water
- Ingenieur/afdelingshoofd publiek domein

06 december 2022

WELZIJNSVERENIGING SINT-GILLIS-WAAS

Deskundige personeelszaken

STAD EN OCMW DIEST

- Deskundige financiën
- Expert financiën

07 december 2022

OCMW LEUVEN

Teamcoach sociale dienst

08 december 2022

GROEP DILBEEK

Directeur welzijn

10 december 2022

GROEP DILBEEK

Directeur woonzorgcentrum Breugheldal

11 december 2022

VVSG VZW

Projectadviseur kennisdeling

15 december 2022

GEMEENTE BOECHOUT

- Diensthoofd welzijn
- Deskundige HR

IGEMO

Hands-on energie-expert

18 december 2022

HULPVERLENINGSZONE FLUVIA

- Administratief medewerker financiën
- Logistiek medewerker

20 december 2022

IVAGO

Kwaliteits- en milieucoördinator

22 december 2022

WVI

Financieel manager

28 december 2022

GEMEENTE KORTENBERG

Patrimoniumbeheerder

31 december 2022

VENECO

Parkmanager bedrijventerreinen

01 januari 2023

GEMEENTE BORNEM

Cluster manager ruimte

WVI

Intergemeentelijk handhaver milieu en ruimtelijke ordening

11 januari 2023

BRANDWEERZONE RIVIERENLAND

Deskundige PR en communicatie

31 januari 2023

GEMEENTE GRIMBERGEN

- Zorgkundige
- Verpleegkundige

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 1 (januari) - 9 december

Lokaal 2 (februari) - 14 januari

Lokaal 3 (maart) - 10 februari

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

In zijn maandelijkse column geeft prof. dr. Filip De Rynck zijn persoonlijke mening.

Stop het gefileer!

Ik kon de voorbije jaren elke maand Lokaal voorproeven. Tegen de deadline aan kreeg ik de drukproef en dat inspireerde mij tot kritische reflectie waarbij ik een lokale praktijk fileerde. Ik neem dit nummer als voorbeeld van hoe dat bij mij werkte. Op p 8 lezen we over (adem even diep) een 'conceptnota over nieuwe regelgeving voor de oprichting van een gegevensdatabank met de bijtincidenten met honden'. Daar had ik me kunnen in vastbijten: over de absurde neiging tot regelgeving over ongeveer alles in onze doorgesloten neurotische controledwang en over de vraag wat er binnen een paar jaar van die databank zal overblijven. Of verbaas u met mij over de laconieke melding op p 19 dat we niet eens de actuele financiële situatie van Politiezones en Hulpverleningszones kennen. Herleest u dit traag: we kennen de financiële situatie van al onze veiligheidszones niet, maar wel hoeveel bijtende honden er (zullen) zijn. Hui- ver met me mee op p 24 over de explosie van de lokale pensioenuitgaven. Het financieringsmodel van onze lokale besturen kraakt en we zullen het niet redden met alleen een hervorming van het Gemeentefonds. Ook ge- ergerd gezocht kan tot een column leiden: als ik op p 28 lees hoe een jonge Nederlandse zorgdeskundige ontdekt dat zorg steeds meer efficiënt moet zijn. In 1979 schreef Hans Achterhuis over 'de markt van welzijn en geluk'. Jonge mensen lezen geen boeken meer, cismeneer. Zelfs het gevoel van lusteloosheid kan tot een column leiden: ik beaam enigszins lethargisch het zoveelste pleidooi op p 41 om het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden op regionaal niveau te bekijken. Ik had wel elke maand over ruimtelijke wanorde kunnen schrijven. Daarmee zouden we al aan vijf columns zitten en ik moet mij in- houden of ik schreef over die 19 miljoen euro die weeral naar projecten van e-inclusie gaat (zie p 9). Tot hoeveel inclusie hebben al die vorige miljoenen ondertussen ge- leid?

Elke maand moest ik de neiging onderdrukken om lokale zaken te fileren die niet in Lokaal staan. Dit onvolprezen tijdschrift heeft een bij uitstek positieve onder- toon. De realiteit op het lokale werkveld is vaak minder prozaïsch. De interne keuken in lokale besturen ligt er vaak minder glanzend bij. Zo zou ik in dit nummer kun- nen schrijven over de 'schandalitis' in lokale besturen: onder andere in Moorslede, in Staden en in Sint-Truiden, de Vlaamse hoofdstad van de schandalen. Is dat toeval? Heeft het te maken met een gebrek aan sterk ambtelijk weerwerk? Toont het hoe het platte primaat van de poli- tiek de overhand neemt? Ik had kunnen schrijven over de rondzendbrief van Minister Somers die op 10 novem- ber aan de lokale besturen zijn bezorgdheid uit over het toenemende milieu-radicalisme en op 11 november aan de lokale besturen schrijft dat hij het niet zo had bedoeld zoals hij het had bedoeld en dat democratisch activisme

voor het klimaat niet gelijk is aan radicalisme. Ik zou een column kunnen wijden aan recente ervaringen in op deze plaats best niet bij naam te noemen kleinere centrumsteden: hoe gemotiveerde ambtenaren er de brui aan geven en wat voor een chaotische puinhoop sommige lokale besturen zijn. Je gelooft niet wat je alle- maal ter plekke hoort.

Maar ik had ook kunnen schrijven over de Gentse gemeenteraad die op verplaatsing in een hogeschool vergaderde, met ongeveer 200 burgers (inclusief raadsle- den) over het gevoelige thema van de studentenhuisves- ting. Hoe mensen vanuit heel verschillende posities res- pectvol met elkaar van mening konden verschillen en hoe verfrissend raadsleden deze aanpak vonden. Of hoe, ook in Gent, meer dan 400 burgers zich aanmelden om deel te zijn van gelote panels die over het wijkbudget in 14 wij- ken mee willen beslisen. Het zijn recente persoonlijke erva- ringen in dezelfde stad, maar u leest Gent hier natuur- lijk als een pars pro toto voor al die lokale werven over heel Vlaan- deren, in grote en in kleine lokale be- sturen, waar ijverige aannemers timmeren, boren en zagen aan inno- vatieve lokale projecten en proactief beleid proberen te voeren.

Al die aanleidingen tot columns leidden maande- lijks tot lastige zelfflering. Hoe vind ik de juiste toon tussen respect en kritische afstand? Tussen de mooie woorden van Lokaal en de morsige praktijk achter die woorden? Tussen academische twijfels en het lokale enthousiasme? Tussen het belang van inspirerend politiek leiderschap en het gezocht over platte politieke praktij- ken? Hoe moet ik laveren tussen pessimisme over het groeiend populisme, over het giftige cynisme, over mijn eco-depressie en, altijd en gelukkig, telkens weer de actie en hoop die van lokaal initiatief uitgaat? Gedaan met al mijn weifelend gefileer, althans op deze plaats. Ik wens het u overigens allen toe: actie en hoop. In 2023. En nog meer in 2024... —

Puntig, prikkelend, kritisch: de onnavolgbare eigen- en scherpzinnige stijl van *Filip fileert* hield de lezer én de redactie voor de volledige looptijd van de rubriek bij de les en zorgde voor unieke 'spice' in de leeservaring van Lokaal.

We willen Filip De Rynck uitdrukkelijk bedanken voor de meerwaarde die hij daarmee aan ons magazine gaf.

FILIP DE RYNCK
columnist van Lokaal

Het Ultieme Stemhokje®

Het lijkt nog heel ver weg, maar in mei 2024 vinden de Europese Verkiezingen plaats. En in oktober 2024 zijn in België de provincieraads-, gemeenteraads- en districtraadsverkiezingen. Vandaar dat wij u graag onze stemhokjes onder de aandacht willen brengen.

Het Ultieme Stemhokje®

Het Ultieme Stemhokje® Plus

Het Ultieme Stemhokje bewijst al 15 jaar zijn dienst bij de verkiezingen. Inmiddels zijn er ruim 65.000 geleverd in meer dan 10 landen, waaronder aan meer dan 110 gemeentes in België. De multifunctionele eigenschappen zijn ook nog steeds een pluspunt.

*LED-armatuur 2400 Lux,
optimaal voor slechtzienden*

Voor meer info, afbeeldingen,
specificaties en prijzen
(geldig t/m 31-12-2022)
zie verkiezingsshop.nl

Van Beem & Van Haagen
info@vbenvh.nl
+31 20 314 0900

Scheidingswanden met open loket

Wij komen graag bij u langs
voor een vrijblijvende demo.